

RIIGIKANTSELEI

RIIGIKANTSELEI AASTARAAMAT 2001

TALLINN
2002

Toimetaja	Jaanus Rankla
Keeletoimetaja	Ille-Merike Klamas
Fotod	Tex Vertmann Erik Peinar Herkki Erich Merila Tõnu Noorits Külli Koit Filmiarhiiv
Kirjastaja	Riigi Teataja Kirjastus

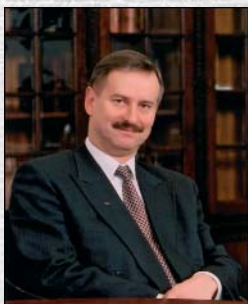
ISSN 1406-7781

© Kõik käesoleva aastaraamatu kirjastamisõigused kuuluvad Riigikantseile. Selle mehaaniliste või elektrooniliste vahenditega reprodutseerimine või mingil muul viisil paljundamine, kaasa arvatud fotopaljundus, informatsiooni talletamine ja kontaktkooperimine ärilistel eesmärkidel on keelatud.

Vabariigi Valitsus, peaminister Siim Kallas

Riigi areng on tasakaalus siis, kui omavahel ühendavad jõud rahutu alge ja stabiilsust loov alge. Riigikantselei esindab riigijuhtimise süsteemis just seda viimast, stabiliseerivat ja tasakaalustavat jõudu. Läbi hästi kujundatud asjaajamiskultuuri loob Riigikantselei riigile vajalikku järjepidevust ning kaitseb poliitilisi otsuseid langetavaid organeid eksimuste eest. Kui see töö on hästi tehtud, toimub see ilma laialdase tähelepanuta. Dokumendid ringlevad häireteta, valitsuse otsusteks vajalikud materjalid on suurepäraselt ette valmistatud, riik elab ja areneb. Just niisugune mulje on jäänud mulle tänasest Riigikantseleist.

Siim Kallas
Peaminister

Vabariigi Valitsus 1999-2002, peaminister Mart Laar

Vaadates tagasi neile pea kolmele aastale, mil olin peaminister, meenutan siira tänutundega Riigikantseleid ja selle ametnikke. Juht vajab alati toimivat meeskonda ning professionaalseid eksperte. Riigikantselei on viimastel aastatel kiiresti arenenud – kolimine Stenbocki majja, e-valitsuse kasutuselevõtt, asjaajamise kiirus ja läbimõeldus, õdus miljöö, lahked kolleegid, abi, asjatundlikkus ja paindlikkus on märksõnad, mis iseloomustavad Riigikantselei kollektiivi. Riigikantselei on kujunenud selliseks, millisena põhiseaduse kirjutajad teda ette kujutasid – riigi järjepidevuse ja stabiilsuse hoidjaks, kes annab tuge igale peaministrile ning hoiab korras iga valitsuse asjaajamise, pakkudes ekspertiisi, olles paindlik ning avatud uutele lahendustele. Palju tänu ja jõudu!

Mart Laar
Peaminister 1999 – 2002

SISUKORD

Hea lugeja!.....	6
Kroonika.....	7
Riigikantselei 2001.....	9
Vabariigi Valitsuse töö ja otsuste statistika 2001.....	11
Regionaalministri büroo.....	14
Rahvastikuministri büroo.....	16
Vabariigi Valitsuse istungite infosüsteemist.....	18
Dokumendihaldus, asjaajamine ja arhiivid kui sama asja mitu poolt.....	20
Riigikantselei avalikus valguses.....	24
Teadus- ja Arendusnõukogu sekretariaat.....	26
Eurointegratsiooni büroo on liitumiseelseks lõpuspurdiks valmis.....	28
Hea, kuid mitte kindel seis.....	29
Riigikantselei tegevus avaliku teenistuse arendamisel.....	31
Sümboolikaosakond.....	35
Pilk minevikku – Riigikantselei ajalugu.....	37
Stenbocki maja ajalugu ja tänapäev.....	47
Aasta 2001 Riigikantselei haldusalas.....	51
Rahvusarhiiv.....	51
Riigi Teataja Kirjastus.....	52
Eesti Haldusjuhtimise Instituut.....	54
Eesti Õigustõlke Keskus.....	55
Riigikantselei koosseis ja personalistatistika 2001. aastal.....	58
Riigikantselei eelarve 2001.....	59
Komiteed, komisjonid ja nõukogud.....	60
Teenetemärkide Komitee.....	60
Haldusreformi Komitee.....	60
Kõrgemate riigiametnike konkursi- ja atesteerimiskomisjon.....	60
Arhiivinõukogu.....	62
Riigikantselei struktuur.....	63
Kontaktandmed.....	64

HEA LUGEJA!

Möödunud aastat saab Riigikantselei jaoks lugeda edukaks ning kordaminekuterohkeks. Riigikantselei on stabiilselt arenenud, oleme teinud pika sammu oma tegevuse pikemaajalise planeerimise ning mõtestamise teel. Oleme keskendunud oma traditsioonilisele põhitegevusele – valitsuse teenindamisele, hoides traditsioone, kuid kasutades moodsaid, innovaatilisi lahendusi.

Vabariigi Valitsuse töökorraldus on iga aastaga muutunud järjest tulemuslikumaks, erandiks ei olnud ka möödunud aasta. Riigikantselei annab selleks oma panuse. Hea meel on märkida, et paranenud on valitsuse istungitele esitatavate õigusaktide eelnõude kvaliteet, kuigi arenguruumi on ka siin.

Eurointegratsiooniprotsessis on Riigikantselei eurointegratsiooni büroo teeninud ära palju kiitust, kuid ka altkulmupilke, olles nõudlikuks ning tüütuks järelevaatajaks ministriumidele ning tõhusaks abimeheks valitsusele ja peaministrile.

Kuid asjad ei sünni iseenesest. Kogu riigi toimimine sõltub siiski igast konkreetsest ametnikust. Vaid kõik koos pingutades võime jõuda soovitud eesmärgini, sest ka üks tõrvatilk võib rikkuda potitäie mett.

Riigikantselei on omalt poolt kaasa aidanud Eesti ametnikkonna arendamisele. Teist korda toimus riigiametnike foorum, valitsus kiitis heaks avaliku teenistuse koolituspõhimõtted, kaante vahele sai asjaajamise ja arhiivinduse arengukava.

Need on vaid mõned näited arendustegevusest. Samas ei saa avalik teenistus olla asi iseeneses. See-

pärast panime möödunud aastal aluse uuele planeerimisprotsessile. Käivitusid tulemusjuhtimine ja sisekontroll ning toimusid arutelud ametniku rolli üle. Et mitte teha kõike vaid iseenese tarkusest, vahetasime kogemusi nii Lätis kui ka Soomes, külastades nende valitsuskantseleisid ning võõrustades välismaa kolleege Eestis.

Eeltoodud tegevused ja põhimõtted leiavad edasiarendamist ka käesoleval aastal. Täpsemat ülevaadet tehtust pakub käesolev aastaraamat, mille eeskujuks oleme võtnud enne okupatsiooni ilmunud Riigikantselei väljaanded "Valitsusasutiste tegevus". "Valitsusasutiste tegevus" on koguteos, mis annab ülevaate ministriumide ning valitsusasutuste tegevusest. 1934/35. aasta väljaandest loeme: "Sekretariaadi töö ulatuse määrajaks on peamiselt Riigivanema ja Vabariigi Valitsuse tegevus. Mida intensiivsem on riigi kõrgema valitsemisvõimu teostajate tegevus, seda suurema pinge all tuleb töötada Riigikantselei sekretariaadil". 1936/37. aasta väljaanne teatab: "Ulatuslikumaks tööks oli veel Teenetemärkide seaduse eelnõu koostamine ning teenetemärkide koostamine. ... Kuna Riigiarhiivi ruumide kitsikus ka tegevusaastal ei lahenenud, siis oli tegevus seetõttu suuresti kitsendatud". Toodud laused võiksid olla ka Riigikantselei aastaraamatus 2001 – seega jätkuvad Riigikantseleis mõnes mõttes sõjaeelse Eesti traditsioonid. Käesolev aastaraamat toob lugejateni sellele vastukaaluks näiteid uuendustest ja arengutest, mis näisid taasiseisvuse alguses veel mõeldamatud.

Head lugemist!

Aino Lepik
Riigisekretär

KROONIKA

Jaauar

- Riigikogu võttis vastu andmekogude seaduse ja Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse, millega pandi alus elektroonilisele Riigi Teatajale.
- Ilmus "Avaliku sektori koolitusjuhi käsiraamat".
- Riigikantselei initsiatiivil käivitatud e-valitsuse projekt (valitsuse istungite infosüsteem) võitis eripreemia konkursil "Suhtekorraldustegu 2000".
- Tänaati maapiirkondade andmesideteenuste arendusprogrammi KülaTee läbiviijaid. KülaTee eesmärgiks oli andmesideteenuste arendamine maapiirkondades. Projekt algas 1999. aasta alguses, siis oli püsiühendusega varustatud 24 omavalitsust. KülaTee lõppedes on püsiühendus 239 omavalitsusel.

Veebruar

- Vabariigi Valitsus kehtestas "Asjaajamiskorra ühtsed alused" (Vabariigi Valitsuse 26. veebruari 2001. a määrus nr 80)
- Eesti Post emiteeris Riigikantselei ja Vabariigi Valitsuse hoone – Stenbocki maja kujutisega postmargi. Margi autor on kunstnik Jaan Saar.
- Edukalt jõudis lõpule õigusaktide digitaalse kooskõlastamise e-õiguse pilootprojekt.
- Riigikantselei juhtkond külastas Läänemaad.
- Rahvusraamatukogus avati näitus «Eesti riiklikud teenetemärgid», millega tähistati 65 aasta möödumist Eesti esimese teenetemärkide seaduse vastuvõtmisest.

Märts

- Riigisekretär Aino Lepik külastas Soome Vabariigi Riiginõukogu Kantseleid ja tutvustas Soome riigisekretärile Rauno Saarile Eesti e-valitsuse projekti.
- Riigikantselei alustas tulemuspalga maksmist.
- Eesti Õigustõlke Keskuse direktoriks kinnitati Merit Ilja.

- Riigi Teataja Kirjastuse direktoriks kinnitati Marika Seppius.
- Riigikantselei raamatupidamise osakonna juhatajaks kinnitati Marelle Erlenheim.

Aprill

- Riigisekretär Aino Lepik ja Soome Vabariigi ajutine asjur Eestis Nyyrikki Kurkivuori allkirjastasid lepingu, millega Eesti saab Euroopa Liidu alaseks teavitamiseks Soomelt tehnilist ja ekspertabi ning raha maakondlikeks euroinfoprojektideks.
- Riigikantseleid külastas Belgia asepeaminister ja transpordiminister Isabelle Durant, kes tutvus Vabariigi Valitsuse elektroonilise istungite infosüsteemiga VIIS ning Riigikantselei tööga.
- Vabariigi Valitsus kiitis heaks avalike teenistujate koolitussüsteemi põhimõtted.
- Valitsusasutuste dokumendihalduse programmi nõukogu kiitis heaks elektroonilisele asjaajamisele üleminekuks vajalike dokumendihalduse standardite väljatöötamise kava.
- Sõlmiti riigihankekonkursi võitnud AS-iga Restor leping Riigikantselei büroohoone renoveerimiseks.
- Riigikantselei Euroopa Liidu infosekretariaadi juhatajaks sai Hannes Rumm.

Mai

- Riigiarhiiv ja Ajalooarhiiv tähistasid 80 aasta juubelit.
- Riigikantseleid külastas Iirimaa aseriigisekretär Peter Ryan.
- Pandi nurgakivi Rahvusarhiivi põhjaregiooni arhiivihoonetele Tallinnas Madara tänaval.

Juuni

- Toimus esimene Stenbocki maja õuemuusika kontsert.

- Stenbocki maja seinal avati mälestustahvel kommunistliku terrori läbi hukkunud Vabariigi Valitsuse juhtidele ja valitsuse liikmetele.
- Ilmus "Avaliku teenistuse aastaraamat 2000".
- Riigikogu võttis vastu riigivapi seaduse.
- Avati otsedemokraatia Interneti-portaal TOM – Täna Otsustan Mina.
- Riigikantselei peadirektor Tiit Laja valiti Töoandjate Keskliidu tegevdirektoriks.
- Peaministri büroo juhatajaks kinnitati Andres Ammas.

August

- Riigikantselei peadirektoriks kinnitati Marten Kokk.
- Riigikantselei koordinaatsioonibüroo direktoriks kinnitati Rainer Saks.
- Vabariigi Valitsuse istungite infosüsteem (VIIS) sai aastaseks.

September

- Info riigisekretäri poolt väljakuulutatud avalikest konkurssidest riigiametnike ametikohtadele muutus kättesaadavaks Internetis.
- Riigisekretär Aino Lepik ja Riigikantselei peadirektor Marten Kokk külastasid Läti Riigikantseleid. Kohtuti Läti riigisekretäri Gunta Veismanega ja Läti Riigikantselei osakondade juhtidega.

Oktoober

- Tartus toimus teine riigiametnike foorum, mille teemaks oli ametniku roll poliitika kujundamisel.
- Kuulutati välja konkursi "Riigiasutuste koostööprojekt 2000-2001" võitjad.
- Harju maavanem Orm Valtson ja riigisekretär Aino Lepik sõlmisid koostöökokkuleppe, mille

kohaselt Riigikantselei ja maavalitsused korraldavad omavahelises koostöös avaliku teabe seadust arvestava Interneti-põhise dokumendihalduskeskkonna väljatöötamise.

- Kuulutati välja riigihange elektroonilise Riigi Teataja infosüsteemi väljatöötamiseks.

November

- Riigikantselei ja Rootsi rahvusvahelise arengu ja koostöö agentuur SIDA sõlmisid koostöölepingu Eesti-Rootsi tehnilise koostöö fondi osas. Vastavalt lepingule võimaldab fond Eestil taotleda lühiajalist Rootsi ekspertabi Vabariigi Valitsuse tegevuskavas Euroopa Liitu integreerumiseks väljatoodud prioriteetide täitmiseks.
- Teadus- ja Arendusnõukogu sekretariaadi juhatajaks kinnitati Marek Tiits.
- Riigikantselei juhtkond külastas Võru ja Valga maakonda.
- Stenbocki majas avati riigivanem Otto Strandmani portree. Portree autor on prof Tiit Pääsuke.

Detsember

- Riigikantselei eurointegratsiooni büroo juhatajaks kinnitati Märt Kivine.
- Riigihanke elektroonilise Riigi Teataja infosüsteemi väljatöötamiseks võitis OÜ Web-Media.
- Vabariigi Valitsus asutas riigivapiga ja teiste riiklikult tähtsate turvaelementidega dokumentide plankide ning riigivapiga pitserte näidiste registri ning kinnitas selle pidamise põhimääruse.

RIIGIKANTSELEI 2001

Marten Kokk
Peadirektor

Vaatamata mõningatele vaidlustele on lõpuks lugejani jõudnud Riigikantselei esimene aastaraamat. Kestnud debati tõttu on raamat teie kätte jõudnud ka ühe aastaraamatu jaoks pisut ebavaliselt ajal, aga see pole tegelikult oluline, sest aastaraamatu eesmärk on jäädvustada Riigikantselei ametnike poolt kordasaadetu tulevastele põlvetele, mistõttu parem seda teha pisut hilja kui mitte kunagi. Selle kinnituseks võib lugeda enne Teist maailmasõda ilmunud aastaraamatuid.

Samas peaks sellest tulevikus saama väljaanne, mis väljendab Riigikantselei büroode ja osakondade ning teiste asjaosaliste mõtteid selle valdkonna kohta, milles nad on tegevad laiemalt ja suundnäitavamalt. Esimesest trükisest on seda ehk palju tahta, aga ka köidetud ülevaade möödunud aastal tehtust on algatuseks igati huvipakkuv.

Riigikantselei põhiline missioon on teenindada Vabariigi Valitsust. Selle funktsiooni täitmiseks keskendus Riigikantselei Vabariigi Valitsuse liikmete informeerituse tõstmisele, mis ajakohase istungite infosüsteemi toel aitab Vabariigi Valitsuse liikmetel langetada kollektiivselt kiiremini ja kvaliteetsemaid otsuseid. Selle juures on tähelepanuväärne asjaolu, et valdavaks on saamas arusaam, et uue tarkvaralahenduse loomine polegi iseenesest teab mis keerukas tegu. Hoopis olulisem on, millise kvaliteediga infot süsteem sisaldab ja millise ettevalmistusega ja motivatsiooniga on seda infot sinna sisestav meeskond.

Riigikantselei pingutustest asjaajamise moderniseerimisel üksi ei piisa. Sellest aru saades arendati

dokumendihaldusprogrammi raames ka Riigikantseleist välja suunatud tegevusi. Valmistati ette valitsusasutuste, kohaliku omavalitsuse asutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute vahelist digitaalset asjaajamist võimaldavad asjaajamise alused, mis ka valitsuse poolt heaks kiideti, ning tehti ka mitmeid muid praktilisi asju. Märkimist väärib, et dokumendihaldus on üks väheseid teemasid, mida Riigikontroll oma auditis on kiitnud.

Isiklikult pean aga möödunud aasta suureks kordaminekuks edusamme raamatupidamise viimisel kvalitatiiivselt uuele tasemele. Siinkohal väärib jäljendamist raamatupidamise osakonna juhtide isiklik eeskuj. Loodetavasti jätkuvad hoogsad muutused ka käesoleval aastal ja peatselt saab Riigikantselei raamatupidamist tuua eeskujuks kogu avalikule sektorile. Tähelepanuvääriv on siinjuures see, et kulutused osakonna tegemistele pole suurenenud ja majasisene bürokraatia on suurenenud vähe.

Riigikantselei peab kahtlemata jääma traditsiooniliste väärtuste kandjaks ja olema ses suhtes suunanäitajaks ka kõigile teistele riigi organismi osadele. Samas on olukord selline, et ka 11. iseseisvusaastal tuleb selliseid ajaproovile vastu pidavaid ühtseid väärtusi avaliku teenistuse tarbeks alles kujundada. Sellisteks väärtusteks on ilmselt igikestev uuenemine, paremaks muutumine ning innovatsioon. Sestap on hea meel, et Riigikantselei on suutnud ühendada traditsiooniliste väärtuste hoidmise ja eeskujuliku uuendaja rolli mitmes valdkonnas. Mõeldagu veel kord valitsuse istungite

infosüsteemi peale, mille hoogsust ja uudsust ei pidanud paljaks kiita ka Newsweek. Rääkimata juba enam-vähem kõigist riigipeadest ja valitsusjuhtidest, kes Stenbocki maja on külastanud.

Tehti ka palju muud hääd ja isegi maailmastaabis unikaalset. Infotehnoloogia valdkonnast võib tuua näiteks otsedemokraatia portaali TOM. Ehkki viimase käivitamisel tekkis ka hulgaliselt probleeme, on need tänaseks päevaks enamalt jaolt oma lahenduse saanud ja infosüsteemi idee on pakkunud huvi palju laiemalt kui ainult Eestis ning saanud isegi rahvusvahelise auhinna.

Tulemusjuhtimise sisseadmine on samuti üks 2001. aasta märksõnu. Selle reformi hindamisel tuleb minu arvates vaadelda kahte eraldi tasandit. Üleriigiline tulemusjuhtimise süsteem uut kvaliteeti endaga kaasa ei toonud. Tekkis vaid pisut lisabürokraatiat. Samas Riigikantselei palgasüsteemi reform muutis meie süsteemi kahtlemata palju dünaamilisemaks ja andis keskastme uue ja võimsa juhtimisinstrumendi. Ehkki see küll vahest ei leidnud sihipärast kasutamist, on igas organisatsioonis peituv iseregulatsiooni võime selle probleemi tänaseks lahendanud.

Proovides visandada Riigikantselei ees seisvaid ülesandeid tulevasteks aastateks, tuleb alustada tühimuseni korratud tõdemusest – «selleks et paigal püsida, tuleb väga kiiresti joosta». Meie kontekstis tähendab see eelkõige seda, et vaatamata

meie harjumusele tunda uhkust oma mõningate tehnoloogiliste ja eurointegratsiooni alaste edusammude üle, on isegi Ida-Euroopa maad meil tihedalt kannul. Piisab, kui vaadata näiteks Horvaatia valitsuse kodulehekülge. Sealt vaatab meile vastu meie valitsuse istungite süsteemiga identne pilt. Tehnoloogiliselt on nad aga isegi sammukese ees. Paraku on häda selles, et me ei saa uuendusi ellu viia vaakumis ja näiteks igikestev digitaalalkirja ootamine vaid kinnitab seda. Samuti pole Riigikantselei võimuses otseselt sundida ministereid tegelema EL integratsiooniga seotud õigusloomega.

Riigikantselei ülesanne on aga siiski oma arengukava elluviimine väliste teguritele vaatamata. Ses kontekstis on hea meenutada, et 2001. aasta oli üldse esimene aasta, mil Riigikantseleil oli oma arengukava. See näitas meile positiivse üldpildi taustal selgelt kätte ka need kohad, kus me oleme saavutanud ainult kasinat progressi. Just see arusaam on aga arengu vundament. Raamatus «Piisoni lend» tõdevad James A. Belasco ja Ralph C. Stayer järgmist: «Ohtlikult lihtne on keskenduda eilesele edule, selle asemel et keskenduda tänastele väljakutsetele. Suurim takistus kõrge kvaliteedi saavutamise teel järgmisel aastal on sel aastal võidetud kvaliteediauhind.» See mõtte tera kehtib arvatavasti ka meie puhul.

VABARIIGI VALITSUSE TÖÖ JA OTSUSTE STATISTIKA 2001

Reet Ringo

Istungiosakonna juhataja

Katrin Siider

Istungiosakonna eelnõude talituse juhataja

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse seadusest ja Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määrusega nr 160 kinnitatud "Vabariigi Valitsuse relemendist" kavandab Vabariigi Valitsus oma tööd, lähtudes põhi-seadusest, seadustest, Riigikogu otsustest, välislepingutest, Vabariigi Valitsuse otsustest ja Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist ning Vabariigi Valitsuse liikmete ettepanekutest.

Vabariigi Valitsuse tööplaani vaadatakse läbi valitsuse istungil ja kinnitatakse valitsuse korraldusega 2 korda aastas – I ja II poolaastaks. Lisaks eeltoodule lähtuti 2001. aasta tööplaanide koostamisel "Vabariigi Valitsuse 2001. a tegevuskavast Euroopa Liitu integreerumiseks" ja Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud Eesti NATOga liitumise riiklikest aastaprogrammidest 2000/2001 ja 2001/2002.

Istungiosakonna ametnikud. Vasakult: Leonid Grigorjev, Ingrid Laidvee, Reet Rohtma, Kaja Koort, Reet Priilaht, Kaja Salmre, Helje Kütt, Ille-Merike Klamas, Merliis Mettus, Arvo Külvet, Reet Ringo, Terje Vilbo ja Katrin Siider

Valitsuse korralised istungid toimuvad üks kord nädalas teisipäeviti, algusega kell 10.00 Stenbocki majas. Istungi materjalid valmistatakse aegsasti ette ja poolteist nädalat enne istungi toimumist esitatakse need riigisekretärile läbivaatamiseks. Peaminister kinnitab oma korraldusega istungi päevakorra istungi toimumise nädalale eelneva nädala esmaspäeval ning pärast seda on istungi materjalid kättesaadavad Vabariigi Valitsuse istungite infosüsteemi (VIIS) kaudu.

Valitsuskabineti nõupidamised toimuvad samuti teisipäeviti, algusega kell 16.00.

Igal neljapäeval kell 15.00 toimub riigisekretäri juhtimisel ministeeriumide kantslerite nõupidamine, kus valitsuse istungi sujuva kulgemise tagamiseks veel kord vaadatakse üle järgmise nädala istungi materjalid ja räägitakse läbi vahepeal kerkinud küsimuste osas.

2001. aastal toimus 56 valitsuse istungit, kus kokku arutati 1837 materjalipaketti.

Istungite põhipäevakorda oli kinnitatud 1221 küsimust. Täiendavalt esitasid ministeeriumid 616 küsimust, ehk 33,5% arutatud materjalipakettide üldarvust.

Tööplaani punkte arutati 413, ehk kõigist istungil arutatud küsimustest moodustasid tööplaanis kavandatud küsimused 22,5%.

Vastu võeti 440 valitsuse määrust, millest 100 käsitlesid Rahandusministeeriumi, 55 Põllumajandusministeeriumi, 53 Keskkonnaministeeriumi, 47 Sotsiaalministeeriumi, 56 Siseministeeriumi, 34 Teede- ja Sideministeeriumi, 26 Majandusministeeriumi, 22 Haridusministeeriumi, 21 Justiitsministeeriumi, 15 Kaitseministeeriumi, 7 Välisministeeriumi ja 1 Kultuuriministeeriumi valitsemisala, 2 määrust käsitlesid arhiivinduse küsimusi ning 1 määrus riigivapiga ja teiste riiklikult tähtsate turvaelementidega dokumentide plankide ning riigivapiga pitserite näidiste registri asutamist ja registri pidamise põhimäärust.

Korraldusi võeti vastu 856, sealhulgas 90 korraldust riigivaraga tehtavate toimingute, 144 kor-

raldust raha eraldamise, 49 korraldust käibemaksu erandkorras tagastamise või käibemaksu määra 0% erandkorras rakendamise, 41 korraldust maa munitsipaalomandisse andmise või riigiomandisse jätmise küsimuste, 24 korraldust kodakondsuse andmise, 13 korraldust kodakondsuse andmisest keeldumise ja 11 korraldust kodakondsusest vabastamise kohta. Alalise elamisloa andmise, selle andmisest keeldumise ja erandina elamisloa andmise kohta anti välja 112 korraldust.

3 valitsuse korraldust (7. veebruari 2001. a korraldus nr 97-k, 8. mai 2001. a korraldus nr 297-k ja 22. mai 2001. a korraldus nr 335-k) käsitlesid järelevalvet Harju maavanema ja Viljandi maavanema korralduste üle.

28. veebruari 2001. a korraldusega nr 156-k kinnitas valitsus Eesti sõjalise kaitse strateegia.

13. märtsi 2001. a korraldusega nr 177-k asutati Sihtasutus Eesti Geenivaramu.

22. mai 2001. a korraldusega nr 336-k otsustas valitsus maa korralise hindamise läbiviimise.

25. juuni 2001. a korraldusega nr 437-k, milles tehti muudatus 2. oktoobri korraldusega nr 674-k, algatas valitsus haldusterritoriaalse korralduse muutmise valdade ja linnade osas.

28. juuni 2001. a korraldusega nr 461-k, mida muudeti 3. juuli 2001. a korraldusega nr 487-k, asutas valitsus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi.

20. detsembri 2001. a korraldus nr 851-k käsitles Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi aktsiakapitali suurendamist ja talle riigivara üleandmist.

3. juuli 2001. a korraldusega nr 489-k kehtestas valitsus riigimaanteede hoiukava aastateks 2001-2006.

30. oktoobri 2001. a korraldusega nr 718-k nimetati ametisse uus riiklik lepitaja.

18. detsembri 2001. a korraldusega nr 834-k kinnitati Riigi Regionaalpoliitika Nõukogu uuendatud koosseisus.

Valitsus andis seisukoha 115 Riigikogu fraktsioonide, komisjonide või liikmete poolt algatatud seaduseelnõu ja Riigikogu otsuse eelnõu kohta.

Lisaks ülalloodule käsitleti valitsuse istungitel 51 erinevat eluvaldkonda puudutavat programmilist dokumenti. Nii näiteks arutati valitsuse 2001. aasta istungitel läbi ja kiideti heaks:

- Laevanduspoliitika 2000 – 2004;
- Tiigrihüpe Pluss. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia Eesti koolis 2001 – 2005;
- Kohtunike ja prokuröride koolituse strateegia aastateks 2001 – 2004;
- Energiasäästu sihtprogrammi rakenduskava aastateks 2001 – 2005;
- Ida-Virumaa riiklik tööhõiveprogramm;
- Avalike teenistujate koolitussüsteemi põhimõtted;
- Tegevuskava kutseharidussüsteemi arendamiseks Eestis aastatel 2001 – 2004;

- Eesti noorsootöö kontseptsioon ja Eesti noorsootöö arengukava aastateks 2001 – 2004;
- Politseivaldkonna prioriteetsed arengusuunad aastani 2006;
- Eesti Vabariigi tööhõive tegevuskava 2002;
- Schengeni tegevuskava;
- Eesti NATOga liitumise riiklik aastaprogramm 2001/2002;
- Eesti mõisakool: mõisakoolide kultuuriloolise kompleksi säilitamine ja arendamine tänapäevases õpikeskkonnas.

Toimus 42 valitsuskabineti nõupidamist, kus arutati 313 küsimust.

Riigikantselei tagastas ministeeriumidele täiendavaks läbivaatamiseks 78 eelnõu, sealhulgas 32 määruse eelnõu, 33 korralduse eelnõu, 9 seaduseelnõu ja 4 protokollil märgitava otsuse eelnõu.

Õigusloomeosakonna ametnikud. Vasakult: Ülle Otsepp, Siiri Sõõrd, Janne Raba, Sirje Alliksoo, Tiiu Mägi, Margus Matt, Jüri Heinla ja Margit Redi

REGIONAALMINISTRI BÜROO

Kristi Klaasmägi

Ministri büroo juhataja

Regionaalpoliitika eesmärk on toetada kohalikku algatusvõimet riigipoolsete investeeringutega. Selleks, et ettevõtlus saaks areneda, peab riik andma oma panuse investeeringutega teedesse ja sidesse, laenude ja toetusega väikeettevõtjatele, aga ka lihtsalt kohaliku elu arengusse kas või rahvamaja ehituse toetamise kaudu. Regionaalministrina seisab Toivo Asmer hea selle eest, et Eestimaa igas regioonis oleks toimekatel inimestel võimalik oma elujärje parandamiseks tublilt tööd teha.

Regionaalministri tegevuse alusteks on kehtiv Eesti regionaalarengu strateegia, mis määrab kindlaks

regionaalarengu soovitatavad suundumused, riigi regionaalpoliitika alused ja harupoliitikate regionaalse mõju suunamise lähtekohad Euroopa Liiduga liitumise eelsel perioodil. Eesti regionaalpoliitika vahetu eesmärk on riigi regionaalarengu tasakaalustamine kohalike arengueelduste tugevdamise ja nende maksimaalse ärakasutamise teel, millega aidatakse kaasa riigi üldisele makromajanduslikule ja sotsiaalsele arengule.

Eesti regionaalarengu strateegia kohaselt hinnatakse regionaalpoliitiliste eesmärkide saavutamist selliste indikaatorite, nagu elanike keskmine sisse-

Regionaalministri büroo ametnikud. Vasakult, istuvad: Kristi Klaasmägi, Piret Nigul ja Marge Lillend; seisavad: Kalev Lillo, minister Toivo Asmer ja Aap Neljas

tulek, töötuse määr ja maksutulude laekumine, kaudu. Kõik need näitajad on regionaalarengu sihtpiirkondades – nagu näiteks Ida-Virumaal, Kagu-Eestis ja saartel – jõudmas strateegias kirja pandud tasemele, seega võime Eesti regionaalse arenguga rahul olla.

Sihtpiirkondade arengueelduste parandamiseks on ellu kutsutud regionaalprogrammid, mida haldab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Regionaalarengu Agentuur. 2001. aastal käigus olnud regionaalprogrammidest võib nimetada keskuste võrgu, tööstuspiirkonna, saarte, kohaliku omaalgatuse, põllumajanduspiirkondade ja Setomaa regionaalarengu programme ning hasartmängumaksust tehtavaid regionaalseid investeringuid. Regionaalarengu Agentuuri tööst 2001. aastal võib rõõmu tunda - kõikidel regionaalarengu sihtaladel on suudetud teostada tugevaid projekte, mis elu nendes piirkondades edasi viivad. Olgu see Kihnu rahvamaja taastamine, Kõpu tuletorni renoveerimine või Ida-Virumaal äriinkubatsioonikeskuse loomine, kõik need projektid aitavad pealinnast kaugemal asuvatel regioonidel riigi abiga jalgu alla saada.

Tihedas koostöös Teede- ja Sideministeeriumiga suudeti 2001. aastal ette võtta rida samme, mille regionaalpoliitiline tähtsus saab ehk hinnatud pisut hiljem, kuid ega sellest nende olulisus ei kahane. Just 2001. aastal taastati regulaarne lennuühendus saartega ning leiti lahendus pikka aega vaidluse all olnud saarte ja mandri vahelise parvlaevaliikluse doteerimise põhimõtetele. Regionaalpoliitika Nõukogu poolt välja pakutud parvlaevaindeksi põhimõtte rakendamine lõpetas tülika ja tulutu iga-aastase vaidluse laevaliikluse dotatsioonide üle, milles kannatajaks pooleks on alati olnud saarlane. Suudeti parandada laevaliikluse olusid ühes meie regionaalpoliitika valupiirkonnas - Peipsi-äärsetel

aladel. Korraliku laevaühenduse sisseseadmine Piirissaarega, kus suurt osa mängis eraettevõtlus, on alles algus. Järgmisena võetakse Peipsil käsile tiheda laevaühenduse sisseseadmine Pihkvaga, mida Peipsi-äärsed inimesed kaua on oodanud.

Valitsuse regionaalpoliitikast saavad suurepäraselt aru Prangli saare elanikud, kelle elektrimured said murtud merealuse elektrikaabli abil. Rõõmustavad need lapsed, kes alates 2001. aastast õpivad Põlvamaal Vilustes ühes Eesti ilusamas koolimajas. Samuti sai möödunud aastal valmis Hageri hooldekodu – seda tänu sotsiaalministri, rahandusministri ja regionaalministri edukale koostööle.

Üks suuremaid tööloike regionaalministri töös on eelarve läbirääkimised omavalitsustega. Juba kolmandat aastat järjest suutis regionaalminister saavutada läbirääkimiste lõpp-protokolliga alla kirjutamise riigi ja omavalitsuste esindajate poolt. Suured edusammud on ette näidata regionaalpeatüki osas liitumisläbirääkimistel Euroopa Liiduga. Sisulised küsimused vaieldi 2001. aastal läbi, mis annab võimaluse regionaalpeatüki sulgemiseks 2002. aasta kevadel. Regionaalministri juhtimisel töötati välja ka Vabariigi Valitsuse tegevuskava ja põhiseisukohad Euroopa Liidu struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi vahendite kasutuselevõtuks aastatel 2001-2003. Sellel tegevuskaval on keskne roll Euroopa Liidu poolse abi vastuvõtmise korraldamisel.

See on lühiülevaade regionaalministri tegemistest 2001. aastal. Põhjalikuma huvi korral saab regionaalministri tegemistega pikemalt tutvuda koduleheküljel aadressil:

<http://www.riik.ee/regionaalminister>.

RAHVASTIKUMINISTRI BÜROO

Mihkel Liivo
Ministri nõunik

Rahvastikuministrit eristab enamikust oma kolleegidest esmajoones see, et tal ei ole oma ministeeriumi. Ent ega talle selle tõttu hinnaalandust tehta. Pigem vastupidi – Riigikantselei rahvastikuministri büroo ametnikel tuleb mitme eest väljas olla ja ministeeriumi jagu tööd ära teha.

Avalikkus tunneb rahvastikuministrit eeskätt seetõttu, et tema juhtida on riigi poliitika, mis on suunatud mitte-eestlaste integreerimisele Eesti ühiskonda. Vähem tähtsad pole ka muud rahvastikuministri ülesanded: koordineerida riigi rahvastikupoliitika väljatöötamist ning välismaal elavate eestlaste rahvusidentiteedi toetamise jaoks tehtavat.

Rahvastikuküsimused on valdkond, kus tulemused lasevad ennast kaua oodata. Aasta jooksul ei suuda kõik mitte-eestlased õppida ära eesti keelt. Aastaga ei jõua rahvuskultuuriseltid kõigile huvilistele oma rikkalikku kultuuripärandit tutvustada. Aastaga ei sünni sündimata jäänud lapsed ega muutu meie hinnangud ja suhtumine. Siiski on aasta jooksul midagi jõutud ära teha.

Olulisemate saavutustena integratsiooni vallas võiks märkida Vabariigi Valitsuse poolt 27. veebruaril 2001.a. heaks kiidetud riikliku integratsiooniprogrammi tegevuskavasid aastateks 2000-2003 ja uue välisabiprojekti «Integreeruv Eesti 2002-2004» koostamist.

Riikliku integratsiooniprogrammi tegevuskavasid aastateks 2000-2003 koostasid 2000. aasta märtsist 2001. aasta veebruarini rahvastikuministri büroo koordineerimisel vastutavad ministeeriumid, Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus ja teised osapooled. Vastavalt heakskiidetud alamprogrammide tegevuskavadele sisaldab riiklik integratsiooniprogramm 4 aasta jooksul kokku 176

eelarverida, mille kaudu on kavas rahastada erinevaid projekte ja tegevusi kokku ca 225 miljoni krooni ulatuses, millest 115 miljonit saadakse riigieelarvest ja 110 miljonit krooni välisabist. Tegevusi rahastatakse peamiselt Haridusministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, Siseministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi ning Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse riigieelarvelistest vahenditest. Samuti hõlmab eelarve välisabist saadud vahendeid, sh EL Phare programmi, Kanada, Taani, Rootsi, Soome, Norra, Ühendkuningriigi, Ameerika Ühendriikide, ÜRO Arenguprogrammi ning teiste doonorite vahendeid. Mitmed tegevused viiakse ühiselt ellu ministeeriumide vahendite ja välisabi kaudu kaasfinantseerimise korras.

Välisabiprojekti «Integreeruv Eesti 2002-2004» koostamine toimus ajavahemikul 2000. aasta septembrist 2001. aasta maini koostöös Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse, Haridusministeeriumi ja teiste osapooltega. Selle raames toimusid arutelud välissaatkondadega ja sihtgruppidega Ida-Virumaal. Selle tulemusena esitati 15. mail 2001. a välisabiprojekti lähteülesanne Riigikantselei eurointegratsiooni büroole ja Rahandusministeeriumile läbivaatamiseks ja edastamiseks välissaatkondadele. «Välisabiprojekti «Integreeruv Eesti 2002-2004» toetuse lepingu» eelnõu kiideti Vabariigi Valitsuse poolt heaks 10. jaanuaril 2002. a ning kirjutati alla 27. märtsil 2002. a.

Olulisemate saavutustena rahvastikupoliitika vallas võiks märkida laste- ja perepoliitika kontseptsiooni valmimist. Kontseptsiooni üldeesmärk on väljendada ühiseid arusaamu laste- ja perepoliitika kujundamise valdkonnas, et luua Eestis laste arenguks vajalik stabiilne ja turvaline keskkond kõikidele lastega peredele vähemalt keskmise

heaolu tagamise kaudu. Kontseptsioonis määratletakse laste- ja perepoliitika põhimõtted ja eesmärgid, pere ja riigi jagatud vastutuse mehhanismid ning rakendustasandid, tuues eelkõige välja riigi võimalused ja kohustused. Kontseptsioon on vajalik stabiilsete ja pikaajaliste poliitiliste, majanduslike, seadusandlike, korralduslike ja eelarveliste otsuste tegemiseks ning kindlate prioriteetide järgimiseks. Käesoleval ajal tegeldakse dokumendi kooskõlastamisega kõigi asjast huvitatud osapooltega, pärast mida esitatakse see Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks. Jätkunud on

poliitika planeerimiseks vajalike rakenduslike rahvastiku-uuringute tellimine. 2001. aastal rahastati kuute projekti. Koostöös ÜRO rahvastikufondiga anti välja kolm lastega perede õigusi tutvustavat infolehte kogutiraa iga 30 000 eksemplari.

2002. aastal astus ametisse Vabariigi Valitsuse uus koosseis. Minister Katrin Saks on välja vahetanud minister Eldar Efendijev, kes jätkab tööd riigile oluliste rahvastikuprobleemide lahendamisel.

Katrin Saks,
rahvastikuminister
1999-2002

Eldar Efendijev,
rahvastikuminister

VABARIIGI VALITSUSE ISTUNGITE INFOSÜSTEEMIST

Reet Ringo

Istungiosakonna juhataja

Vabariigi Valitsuse istungite infosüsteem (VIIS) on osa elektroonilisest dokumendihalduse süsteemist, mis võimaldab Vabariigi Valitsuse istungeid digitaalselt ette valmistada, läbi viia ja talletada. VIIS on ka omalaadne materjalide, andmete ja informatsiooni kogum, mis sisaldab endas ja võimaldab ajas jälgida valitsuse otsust vajava probleemi lahendamise käiku ning arvamusi ja seisukohti selle kohta.

VIIS töötati välja 2000. aasta juulis-augustis ning selle juurutamine algas 8. augustil 2000. a, mil toimus e-valitsuse esimene istung.

2001. aastal tegeldi VIISi funktsionaalsuse tõstmisega ning tehti ettevalmistusi täielikuks üleminekuks elektroonilisele asjaajamisele Vabariigi Valitsuse istungite materjalide menetlemisel Riigikantselei erinevate struktuuriüksuste vahel ning VIISi sidumiseks õigusaktide eelnõude ministerruumidevahelise menetlemise süsteemiga. Teisisõnu

- tehti ettevalmistusi üleminekuks paberivabale asjaajamisele.

VIIS koosneb:

- veebipõhisest originaaltarkvarast;
- istungist osavõtjate töökohamoodulitest;
- istungit teenindava personali töökohtadest;
- terminali- ja andmebaasiserverist (töökohamoodulite teenindamiseks, rakenduste serverimiseks ja istungi andmete ning materjalide hoidmiseks);
- audiosüsteemist;
- esitlussüsteemist.

VIIS hõlmab viit valitsuse istungi etappi:

- päevakorra kujundamine ja istungi materjalide menetlemine;
- päevakorrapunktide ja nende juurde kuuluvate materjalidega tutvumine;
- istungi toimumine;

- protokollide koostamine;
- protokollide kinnitamine ja istungi materjalide arhiveerimine.

Oma praeguses rakendusetapis on VIIS mõeldud üldmääratud etappides osalevatele erinevatele kasutajagruppidele, mida on 11. Nii näiteks kuuluvad siia süsteemi administraatorid, istungi ettevalmistajad, protokollija, peaminister, riigisekretär, ministrid ja teised istungil osalejad, kantslerid ja nõunikud ning grupp nimega "vaatlejad", mida kasutavad ministerruumide ametnikud, et saada kiiresti adekvaatset ülevaadet istungi materjalide menetlemise käigust ja neis tehtud muudatustest.

Käesoleval ajal on VIISi kasutajaid registreeritud 106.

Erinevatesse kasutajagruppidesse kuuluvatel isikutel on istungi erinevatel etappidel VIISis töötamiseks erinevad õigused, kohustused ja võimalused, kuid kõigil neil on võimalik saada lõppinformatsiooni ja tutvuda istungi päevakorrapunktide ning nende juurde kuuluvate materjalidega, saada teada otsus õigusakti vastuvõtmise kohta ja tutvuda selle sisuga, samuti tutvuda otsustamise aluseks olnud dokumentidega.

VIISis on elektrooniliselt talletatud kõik istungite materjalid alates 8. augustist 2000. a.

VIISi kasutamine ja tema funktsioonide pidev täiustamine võimaldab istungi materjale ettevalmistavatel ametnikel täita oma ülesandeid nii efektiivsemalt kui ka loovamalt, töö pakub rohkem võimalusi ja keerukamaid lahendusi ning seda on võrreldes ajaga enne VIISi kasutusele võtmist lihtsalt huvitavam teha.

Kiirenenud on istungite ettevalmistamine ja läbiviimine, sest tänu VIISile:

- on töö korraldatud nii, et algusest peale on kõik

- istungi materjalid elektrooniliselt kättesaadavad kõigile osalistele;
- omatakse täielikku ülevaadet istungi ettevalmistamise käigust;
- on võimalik võtta hõlpsasti istungi päevakorda käsitlusele tulevaid päevakorrapunkte ja nende kohta käivaid materjale või tõsta neid vajaduse korral teise istungi päevakorda, muuta operatiivselt päevakorrapunktide järjestust, ilma ülevaadet kaotamata;
- on võimalik saada kõigi Riigikantseleile edastatud materjalide kohta operatiivset ja adekvaatset informatsiooni: temaatika, menetlemise staadium, arutelu aeg, päevakorrapunkti number jne;
- on võimalik istungi toimumise ajal, nii istungisaalis kui ka väljaspool seda hõlpsasti jälgida, millist päevakorrapunkti arutatakse, kes on sõnavõtjad, milline otsus langetati.
- mitte enam tassida kaasas raskeid paberipakke – on võimalik materjalid elektroonilisel kujul kiirelt üle vaadata ja trükkida oma äranägemise järgi välja vaid need, mis näiteks pikemat süvenemist vajavad;
- istungi käigus hõlpsamalt jälgida, millise päevakorrapunkti juures parajasti ollakse, millised on selle punkti kohta käivad põhilised andmed, millised punktid on juba käsitletud, millised otsused langetatud, millised päevakorrapunktid on järgmised.

Istungil osalejatele võimaldab VIIS:

- saada parem ülevaade, jälgida lihtsamalt asjade kulgu ja saada adekvaatsemat informatsiooni, milliste otsuste eelnõud millisel istungil käsitlusele tulevad, ja aegsasti ette valmistuda;
- korraldada enne istungi toimumist nii-öelda materjalide “elektrooniline arutelu”, avaldada arvamust ja esitada oma seisukohti arutusele tulevate eelnõude osas, teha muudatusettepanekuid jne;

VIISI rakendamine Vabariigi Valitsuse istungite korraldamisel aitab kõigil osalejatel hoida kokku ressursi, mida meil kõigil ja alati on vähe – aega, ja olla paremini informeeritud. Kõige lühem elektrooniliselt ettevalmistatud istung kestis 16 minutit, kuid keskmiselt on istungite läbiviimise aeg kahanenud 2 tunnilt, võrreldes ajaga, mil istungi materjalid esitati ainult paberikandjal, 30 – 40 minutini.

Riigikantselei seisukohalt on oluline ka see, et oma põhiülesannet, Vabariigi Valitsuse teenindamist, täidetak võimalikult väikese ja võimalikult efektiivse koosseisu ja vahenditega.

DOKUMENDIHALDUS, ASJAAJAMINE JA ARHIIVID KUI SAMA ASJA MITU POOLT

Ülle Laur

Infosüsteemide ja asjaajamise osakonna juhataja

Helge Porila

Infosüsteemide ja asjaajamise osakonna juhataja asetäitja – arhiivide talituse juhataja

Veiko Berendsen

Infosüsteemide ja asjaajamise osakonna nõunik

Interneti- ja infotehnoloogiarakenduste laialdane levik toob esile huvitava tõsiasi: bürokraatia negatiivseks küljeks peetav asjaajamine muutub järjest olulisemaks.

Miks?

Kui kirjutamis- ning lugemisoskus lubab täna inimestel paberdokumentidega end üksteisele mõistetavaks teha sõltumata sellest, millisel paberil ja kuidas dokument on kirjutatud, siis arvutisüsteemide kasutamisel peavad tehnoloogiale niioelda arusaadavad olema dokumentide vormistamise, süstematiseerimise, saatmise ja muud asjaajamises paika pandud reeglid.

Teine eluline tähelepanek. Asutuse informatsiooni süstematiseeritud hoidmine ning säilitamine on asutuse üks oluline kohustus. Digitaalse informatsiooni säilitamise juures peab lisaks kasutatavatele traditsioonilistele võtetele arvestama, et infot peab saama kasutada ka siis, kui täna kasutatavad tarkvarad unustusehõlma on vajunud. Selle probleemiga tegeleb teine korda hindav valdkond – arhiivindus.

Riigikantselei kui asjaajamist ja arhiivindust korraldav ning koordineeriv valitsusasutus on juba teist aastat järjest lisaks igapäevatoole ka “Valitsusasutuste dokumendihaldusprogrammi” (edaspidi DHP) raames töötanud välja reegleid ja põhimõtteid elektroonilisele asjaajamisele üleminekuks, millest olulisemad siinjuures välja toome.

Elektroonilise asjaajamise juurutamine saab korrekselt toimuda siis, kui on olemas nn kolm

sammast, milleks on:

- asjaajamist reguleerivad õigusaktid,
- asjaajamise tööprotsesside kirjeldus, mis võimaldab hallata dokumenti läbi elutsükli (loomine, kasutamine, hoidmine, hävitamine),
- infotehnoloogilised süsteemid, mis toimivad vastavalt asjaajamisprotsessidele.

Nimetatud kolme valdkonna koos realiseerimiseks on vajalikud kaks lisatingimust:

- asjaajamise ja infotehnoloogiavahendite omavaheline suhtlusreeglite kogum, milleks kasutatakse maailmas kasutatavaid standardeid,
- vajalike teadmiste olemasolu, et inimesed oskaksid reeglite põhjal infosüsteeme ehitada ja kasutada.

Järgnev ülevaade toob esile Riigikantselei 2001. aasta töö tulemused teel elektroonilise asjaajamise keskkonna ja reeglite loomisele.

Asjaajamise õiguslik keskkond

Elektrooniliseks asjaajamiseks vajaliku õigusliku keskkonna loomisel oli 2001. aasta oluline kahe elektroonilist asjaajamist mõjutava seaduse rakendamise poolest.

Digitaalallkirja seaduse ja avaliku teabe seaduse rakendamiseks võttis Vabariigi Valitsus 26. veebruaril 2001. a vastu määruse nr 80 “Asjaajamiskorra ühtsed alused”, mis reguleerib nii paber- kui ka digitaalsete dokumentide menetlemise põhimõtteid riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning avalik-õiguslike juriidiliste isikute asjaajamises, samuti

teabe avalikustamise põhimõtteid. Nimetatud korra alusel korraldasid asutused oma asjaajamise ümber 1. juuniks 2001. a.

Lisaks käivitus arhiivieskirjast tulenev dokumentide näidisloetelude koostamise protsess. Ühtse asjaajamissüsteemi ning valitsemisalade piires toimivate ja lokaalsete dokumendihaldussüsteemide loomise vältimatuks eelduseks on avalike ülesannete täitmisel tekkivate dokumentide funktsioonidel põhinev, loogiline ja ammendav klassifitseerimine. Selle eelduse loomiseks valmisid 2001. aastal ministriumide, Riigikantselei ja Rahvusarhiivi ühistöö tulemusena kaks esimest kogu ministriumide valitsemisala dokumente hõlmavat näidisloetelu koos dokumentide säilitustähtaegadega – Haridusministeeriumi ja Siseministeeriumi loetelud. Riigikantselei, Eesti Linnade Liidu ja maavalitsuste koostöö tulemusena koostati

dokumentide näidisloetelud kohalikele omavalitsustele ning maavalitsustele. Riigikantselei koordineerimisel töötasid veel mitmed ministriumid (Kultuuriministeerium, Rahandusministeerium jt) välja üksikute avalike funktsioonide täitmisel või hallatavate asutuste töös tekkivate dokumentide näidisloetelud ja määrasid dokumentide säilitustähtajad.

Asjaajamise standardid

Elektroonilise asjaajamise kõige keerukam ning töömahukam osa on paberpõhise asjaajamise korralduse ning dokumentide vormistamise üleviimine infotehnoloogilises keskkonnas arusaadavasse vormi.

Kasutuses oleva tarkvara versioonide rohkusest tulenevalt ei ole alati võimalik tagada saadetud dokumendi täpselt samasugust esitlust kui dokumendi allkirjastamise momendil. Seepärast on

Infosüsteemide ja asjaajamise osakonna ametnikud. Vasakult: Andres Raus, Riina Renser, Ulvi Peets, Helle Kibuspuu, Jüri Raidma, Lea Toode, Ülle Laur, Margo Riimets, Kristi Madismäe, Kristjan Mälg, Helge Porila, Piret Loide-Reisner, Mai Aasav, Laur Mägi, Kaidi Paju, Kaupo Einasto, Jüri Laidna, Veiko Berendsen ja Ilse Kuurme

tarvilik dokumente vahetavate osapoolte vahel eraldi kokku leppida kas kasutatava tarkvara täpse versiooni või dokumendi sisustruktuuri, tähenduse ning esitlemise korra suhtes. Kuna nii asutusi, nendes kasutatavaid tarkvaraversioone kui ka eriliigilisi dokumente on riigiasutuste vahelises asjaajamises väga palju, siis on arengusuunaks valitud dokumentide selliste standardite loomine, mis ei sõltu kasutatavast tarkvarast.

Rahvusvaheliste standardimisorganisatsioonide soovitusi ning Eestis kasutatavate infosüsteemide spetsiifikat arvestades on sobilik lahendus avatud formaadil põhinev (tarkvaratootjast sõltumatu) ning Interneti-põhistes rakendustes kasutatav XML (*eXtensible Marking Language*) formaat. Vastava arengusuuna on heaks kiitnud ka DHP nõukogu.

Lisaks on loodud ülevaated asjaajamise rahvusvahelise kogemuse kasutamiseks Eestis.

Infosüsteemide arendamine

Lisaks eelpool toodud õigusaktide ning standardite väljatöötamisele on Riigikantselei algatanud väljatöötatud standardite testimise ning reaalsetes süsteemides juurutamise projekte, millest huvipakkumamatena toome välja kolm.

E-maakond. Riigikantselei ja kuue maakonna koostöökokkuleppe kohaselt töötati koos välja maavalitsuse avaliku teabe portaal ning töökorraldus, mis võimaldavad kõigil maavalitsustel juurutada ühtsetel põhimõtetel ülesehitatud infohaldussüsteemi. Tulemust on võimalik vaadata Harju Maavalitsuse avaliku teabe portaalina <http://www.harju.ee/in.php?GID=6>. Täpsemat infot projekti kohta saab projekti veebilehelt <http://emaakond.rae.ee/>.

Digitaalsete tuludeklaratsioonide arhiveerimine. Riigikantselei ja Maksuameti koostööprojekti koostati füüsilise isiku elektrooniliste tuludeklaratsioonide arhiveerimise põhimõtted ja protseduuride kirjeldus, mille alusel Maksuamet korraldab oma digitaalse arhiivi.

Õigusaktide tervikliku infosüsteemi arendamine. DHP üks praktilisi eesmärgi on õigusaktide tervikliku infosüsteemi arendamine, mis hõlmab õigusaktide eelnõude kooskõlastamise, nende menetlemise Riigikantseleis ja Vabariigi Valitsuses, seaduseelnõude puhul nende esitamise Riigikogule ning vastuvõetud õigusaktide avaldamise elektrooniliselt Riigi Teatajas. 2001. aastal toimunud on huvipakkuvad kaks tulemust:

- E-õigus. Justiitsministeeriumi, Majandusministeeriumi ja Riigikantselei koostööprojekti käigus on loodud testsüsteem õigusaktide eelnõude elektrooniliseks menetlemiseks ministereeriumide vahel ning välja töötud sellega kaasnevad õiguslikud regulatsioonid. Loode-tavasti rakendub süsteem (http://www.just.ee/oldjust/e_oigus/eoigus.html) 2002. aastal.
- Riigi Teataja elektrooniline infosüsteem. Riigikogus 24. jaanuaril 2001. a vastu võetud Riigi Teataja seaduse ja andmekogude seaduse muutmise seaduse alusel hakkab Riigikantselei lisaks trükisena ilmuvale Riigi Teatajale avaldama ka elektroonilist Riigi Teatajat, mis on ka riigi põhiregister. Uue süsteemiga kaasneb ka uus kvaliteet:
 - hakatakse avaldama täies mahus terviktekste,
 - õigusaktide esitamine toimub selleks loodava kasutajaliidese kaudu, et vähendada vigade arvu ja parendada andmeesitajate võimalust vastutada oma andmete korrektsuse eest,
 - uue süsteemi kaudu kättesaadavad digitaalsed õigusaktid omavad võrdset õiguslikku jõudu paberandjal väljaantavas Riigi Teatajas avaldatud õigusaktidega.

Elektrooniline Riigi Teataja alustas tööd 1. juunil 2002. a.

Asjaajamisalane täiendkoolitus

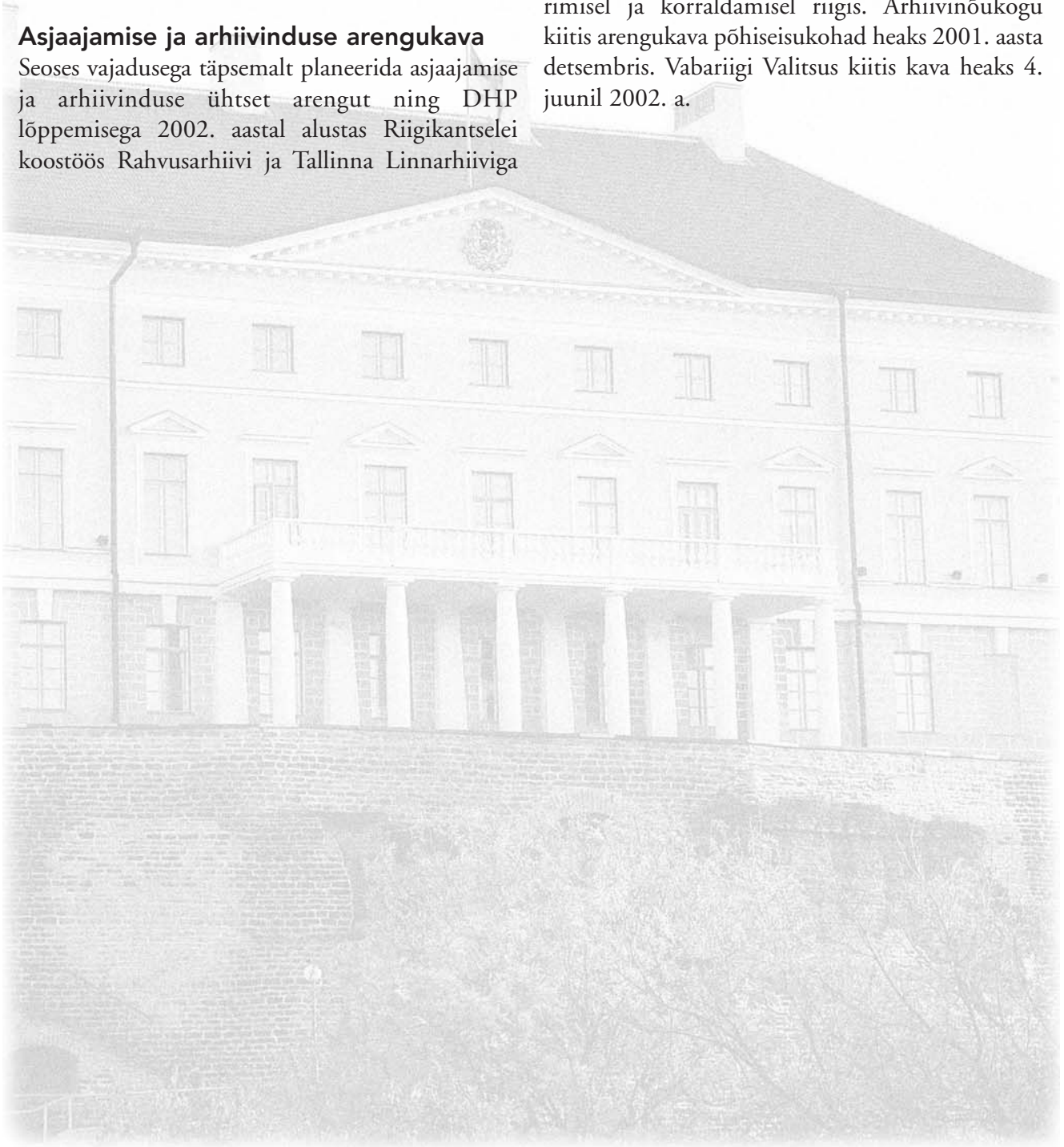
Elektroonilisele asjaajamisele üleminekul vajalike teadmiste omandamiseks töötas Riigikantselei koostöös Eesti Haldusjuhtimise Instituudiga välja koolitusmaterjalide komplekti, mis koosneb koolituse kavast, slaidiprogrammist ning selle kasutamise abimaterjalist lektoritele, õppematerjalidest iseseisvaks tööks ning koolitus-

materjalide levitamise põhimõtetest. Välja on töötatud koolitajate koolituse kontseptsioon. 2001. aastal viidi läbi ka mitu testkoolitust. Koolituse kättesaadavuse parandamiseks kogu riigis on kavandatud koolituse tugiisikute leidmine maakondades juba 2002. a esimesel poolaastal. Vastav tegevus on üks Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud kolmest riiklikust koolitusprioriteedist.

Asjaajamise ja arhiivinduse arengukava

Seoses vajadusega täpsemalt planeerida asjaajamise ja arhiivinduse ühtset arengut ning DHP lõppemisega 2002. aastal alustas Riigikantselei koostöös Rahvusarhiivi ja Tallinna Linnarhiiviga

asjaajamise ja arhiivinduse arengukava aastani 2006 väljatöötamist. Arengukava eesmärgiks on luua asjaajamise ja arhiivinduse tervikliku arengu eeldused, esitada kooskõlastatud nägemus avaliku sektori asutuste asjaajamise arengusuundadest lähiaastatel, määrata kindlaks avalike arhiivide arenguprioriteedid ning suunata Riigikantselei tegevust asjaajamise ja arhiivinduse koordineerimisel ja korraldamisel riigis. Arhiivinõukogu kiitis arengukava põhiseisukohad heaks 2001. aasta detsembris. Vabariigi Valitsus kiitis kava heaks 4. juunil 2002. a.

RIIGIKANTSELEI AVALIKUS VALGUSES

Jaanus Rankla

Riigikantselei pressinõunik

Riigikantselei on eripärane asutus – kirjas küll põhiseaduses, kuid ei ole põhiseaduslik institutsioon, teenindab kolme ministrit, kuid ei ole ministeerium. Selline staatus võib Riigikantselei suhtekorraldaja algul pisut nõutuks võtta.

2002. aasta hakul oli asi palju selgem. Kuidas me selleni jõudsime? Suhtekorralduse aluseks on usaldus ja partnerlus, mis sageli põhineb isiklikel kontaktidel. Alus neile sai pandud 1999. aastal, kui valitsuse pressibüroo korraldas oma töö ümber ning hakkasime panema rohkem rõhku Riigikantselei kui asutuse suhtekorraldustöö tõhusamisele. Siinkohal on vajalik rõhutada ka pressibüroo rollide mitmekesisust. Pressibüroo korraldab peaministri, Vabariigi Valitsuse ja Riigikantselei avalikke suhteid. 2000. aastaks olid rollid ja ülesanded büroo töötajate vahel ära jaotatud ning esimene kogemus saadud.

Jättes kõrvale valitsuse ja peaministri suhtekorralduse ehk poliitilise kommunikatsiooni, sai minu ülesandeks tegelda Riigikantselei kui asutuse ning sellest tulenevalt paljude esmapilgul “igavate” teemadega. Lähemal vaatlemisel osutuvad aga ka “igavad” teemad aina huvitavamaks ning sihikindla tegevuse tulemusena on võimalik tõsta ka meedia teadlikkust ning huvi.

Riigikantselei ja meedia suhetele võib panna hea hinde. Suuremat meediahuvi on pälvinud Riigikantselei juures tegutseva kõrgemate riigiametnike konkursi- ja atesteerimiskomisjoni tegevus, riigisümboolika ning teenetemärkidega seonduv aga ka avalikud konkursid riigiametitesse, digitaalne asjaajamine ning erinevatel põhjustel esile kerkinud kommunaalpoliitilised probleemid.

Suurematest projektidest väärivad ära märkimist järjekordse “Avaliku teenistuse aastaraamatu” ilmumine juunis ning oktoobris Tartus toimunud

riigiametnike foorum. Nimetatud üritused on Riigikantselei avaliku teenistuse juhtimise ja ühtse identiteedi loomise väljundeiks, mis on tunnustust leidnud nii meedias kui ka ametnikkonna hulgas.

Pressiteateid kogunes aastal 2001 poolsada. Kaustas on pea 1000 lehekülge ilmunud meediatekste, mis on valdavalt positiivse iseloomuga. Suurenenud on Riigikantselei kodulehekülje külastatavus. Kuna Internet on kujunenud väga oluliseks meediumiks, alustasime 2001. aasta lõpus Riigikantselei kodulehekülje uuendamist, mis tänaseks on läbi viidud. Hea koostöö on ka haldusala asutustega – Rahvusarhiivi, Eesti Õigustõlke Keskuse, Eesti Haldusjuhtimise Instituudi ning Riigi Teataja Kirjastusega.

2001. aasta alguses jõustus avaliku teabe seadus. Seaduse eesmärk on muuta riigiasutuste töö avatumaks ning info kättesaadavamaks. Oma töös oleme lähtunud arusaamast, et avatus ei ole seadusega peale pandud kohustus, vaid meie töö loomulik osa ja üks põhiväärtustest.

Nii nagu tänapäeva meedias on ka suhtekorralduses konkureerimas kaks kriteeriumi – kiirus ja täpsus. Riigi toimimine on sageli keeruline ning eeldab detailidesse süvenemist. Seepärast oleme ka oma sõnumites säilitanud konservatiivsema hoiaku, püüdes alati selgitada tausta ning vastavaid õigusakte, samas püüdes sõnastada sõnumi piisava lihtsusega ning anda teavet võimalikult kiiresti. Loodan, et kolleegid ajakirjanikud andestavad mõningase detailsuse ja hindavad lisatud selgitusi. Hea meel on selle üle, et toimetustes on välja kujunenud koostööpartnerid ning ajakirjanike küsimused muutuvad järjest asjatundlikumateks ja arusaam riigiaparaadi toimimisest paremaks. Riigikantselei töötajad on omalt poolt alati valmis jagama selgitusi.

Kuigi Stenbocki maja on üle 200 aasta vana ning ehitatud kinniseks kohtuhooneks, oleme püüdnud avada maja tänapäevast sisu kõigile huvilistele. Valitsushoonet on külastanud kümned ekskursioonid – kooliõpilased, tudengid, turistid, riigiametnikud. Peaministri ja Riigikantselei kodulehekülgedel on võimalik läbi virtuaalekskursiooni piiluda maja sisemusse, vaadata fotosid ning lugeda nii Riigikantselei kui ka Stenbocki maja ajaloost.

Hästi õnnestusid koostöös Eesti Kontserdiga läbiviidud suvised õuemuusika kontserdid, mil Stenbocki maja väravad olid avatud kõigile muusikahuvilistele. Püüame meie suurepäras

vabaõhukontserdisaali hoida ka edaspidi muusikasõpradele avatuna. Maja, mis esmapilgul paistab uhke, kinnine ning ligipääsmatu, võib lähemal uurimisel osutuda avatud, lahkeks ning moodsa sisuga hooneks.

Vaadates tagasi 2001. aastale, võib seda pidada edukaks. Sellist arvamust toetavad ka läbiviidud suhtekorraldusuuringud, mis näitavad meie tööga rahulolu kasvu. Riigikantselei ja Stenbocki maja ei ole enam tundmatud mõisted. Koostöös haldusala asutustega jätkame sama teed ka käesoleval aastal.

Valitsuse pressibüroo ametnikud. Vasakult: Tex Vertmann, Hanna Hinrikus, Daniel Vaarik ja Jaanus Rankla

TEADUS- JA ARENDUSNÕUKOGU SEKRETARIAAT

Marek Tiits

Sekretariaadi juhataja

Rein Kaarli

Sekretariaadi nõunik

Nagu muu maailm on ka Eesti viimaste aastate jooksul läbi teinud suuri sotsiaal-majanduslikke muutusi, mille tulemusel on muutunud majanduse struktuur ning kasvanud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniprotsesside (TA&I) roll ühiskonna arengus. Sihipärane TA&I edendamine võimaldab saavutada majanduses loodava lisandväärtuse kasvu, suurendades nii Eesti sotsiaal-majanduslikku konkurentsivõimet ja tagades riigi pikaajalise jätkusuutliku arengu. Seetõttu on majanduse ja sotsiaalsfääri vajaduste ning ühiskonnaelu probleemidega arvestamine üha enam TA&I-alase tegevuse planeerimise aluseks.

Uutest oludest tekkis Teadus- ja Arendusnõukogu (TAN) töö ümberkorraldamise ja tema tegevuse efektiivsuse tõstmise vajadus. Lähtuvalt sellest püstitati 2000. aastal TANi ette uued ülesanded ning määratleti töökorralduse alused.

Uue töökorralduse kohaselt tugineb TANi tegevus kahele alalisele alamkomisjonile: Haridusmi-

nisteeriumi juures tegutsevale teaduspoliitika komisjonile ja Majandusministeeriumi juures tegutsevale innovatsioonipoliitika komisjonile. See laiendab TANi kandepinda nii teadus- ja majandusringkondade kui ka avalikkuse ees. Samuti paraneb TANi nõuannete ettevalmistamise tase, põhjendatus ja kvaliteet ning tugevneb koostöö ministeeriumidega. Uus töökorraldus lihtsustab samuti poliitikate, arengutrendide ja meetmete sügavamate analüüside läbiviimist ja loob sellega baasi põhjendatud teadus- ja innovatsioonipoliitikate ning strateegiatega väljatöötamiseks ja rakendamiseks.

Seoses Teadus- ja Arendusnõukogu töö ümberkorraldamisega muutusid ka TANi sekretariaadi ülesanded ja töökorraldus. Senise põhiülesande, TANi teenindamine ja asjaajamise korraldamine, kõrval on sekretariaadi ülesandeks:

- koordineerida Haridusministeeriumi ja Ma-

TANi avalik kõnekoosolek 29. novembril 2001. a Tallinna Tehnikaülikooli aulas

jandusministeeriumi juurde loodud TANi alamkomisjonide tööd ning sekretariaadi koostööd komisjonidega,

- tagada Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika kujundajaile taustmaterjalide olemasolu ning kättesaadavus, mis hõlmab seni puudunud piisavalt põhjalike ülevaadete ja poliitikaanalüüside koostamise korraldamist ja tellimist.

Uue struktuuriga TAN käivitus edukalt: 2. oktoobril 2001. a kinnitati uus TANi koosseis ning 4. oktoobril ja 29. novembril 2001. a toimusid esimesed TANi istungid, kus arutati ja kiideti heaks eeloleva perioodi töökava. Erinevalt varasemast on tegevuskava kolmeaastase perspektiiviga, kuid igal aastal korrigeeritav. Lähtuvalt TANi tegevuse ümberkorraldamise põhimõtetest ja Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud "Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegiast 2001 - 2006" hõlmab TANi töökava Eesti sotsiaalse ja majandusliku konkurentsivõime suurendamisele suunatud meetmeid, sealhulgas:

- eelseisvate perioodide teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia planeerimist ja selleks vajaliku analüütilise baasi kindlustamist,
- erinevate ministeeriumide valitsemisalas olevate poliitikate, riiklike teadus- ja arendusprogrammide, muude teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniga seotud või seda mõjutavate meetmete koordineerimise ja sidustamisega seotud küsimusi,

tud küsimusi,

- teadus- ja arendus- ning innovatsioonipoliitiliste eesmärkide saavutamiseks vajalike ressursside planeerimist, sealhulgas piisava inimressursi ja finantsvahendite olemasolu.

Uut tüüpi TANi õnnestunud ettevõtmistest võib esile tõsta avalikkuse äärmiselt suurt huvi äratanud TANi liikmete avaliku kõnekoosoleku korraldamist, mis toõi 29. novembril 2001. a Tallinna Tehnikaülikooli aulasse täissaali kuulajaid.

Peaettekandja, TANi toonase esimehe Mart Laari ettekanne "Tulevikuvision 2020" leidis laialdast kajastamist pressis, mis teadus- ja arendustegevusega seotud ürituse kohta on Eesti meedias erakordne. Elavat huvi äratasid ka Eesti teaduse ja hariduse valupunktidele osutanud Tartu Ülikooli rektori Jaak Aaviksoo ettekanne ning investor Nils Taube nägemus teaduse ja ettevõtluse vahekorras tänapäeva majanduses.

Aasta lõpul valmis Eesti teadus- ja arendustegevuse 2000. aasta ülevaade, mis ilmus nii trükis kui ka elektroonilisel kujul 2002. aasta alguses. Samuti tehti algust seni puuduvate piisavalt põhjalike teadus- ja arendustegevuse ülevaadete ning poliitikaanalüüside korraldamise ja tellimisega, tagades nii riigi teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika kujundajaile hädavajalike taustmaterjalide olemasolu. See tegevus jätkub nii 2002. aastal kui ka järgnevatel aastatel, moodustades tulevikus TANi töö ühe olulisema valdkonna.

EUROINTEGRATSIOONI BÜROO ON LIITUMISEELSEKS LÕPUSPURDIKS VALMIS

Henrik Hololei

Eurointegratsiooni büroo juhataja

Eurointegratsiooni büroo jaoks oli 2001. aasta Euroopa Liiduga (EL) liitumise lõpuspurdiks ja liikmelisuseks ettevalmistuste tegemise aasta. Läbirääkimised viiakse loodetavasti lõpule 2002. aasta viimastel nädalatel ning liitumise lõppfaas saab olema vägagi pingeline - lühikese aja jooksul tuleb teha suur hulk Eestile olulisi valikuid ning kohanduda võimalikult valutult muutustega. Edukas lõpuponnistus ja hästi ajastatud õigete valikute tegemine on võimalik tänu aastatepikkusele läbimõeldud tegevusele ja põhjalikele ettevalmistustele.

Büroo ülesanne on tagada Eesti sisemine valmisolek liitumiseks Euroopa Liiduga ning võimalike lahtiste otste kokkusõlmimine. See tähendab ennekõike ELi õigusaktide ülevõtmise lõpetamist, läbirääkimistel võetud lubaduste täitmise tagamist ning kogu Eesti haldussüsteemi ja avaliku teenistuse ettevalmistamist Eesti toimimiseks Euroopa Liidu täisväärtusliku liikmena. Ülesannete edukamaks täitmiseks korrastasime 2001. aastal büroo funktsioone ja sisemist töökorraldust. Aasta alguses viisime läbi struktuurireformi, mille käigus nn kammstruktuur asendus funktsioonidepõhise struktuuriga. Seni hajevil olnud töökorralduse asemel moodustus neli talitust: sisekoostöö, planeerimise ja analüüsi, väliskoostöö ja EL koolituse talitus.

Reformi võib hinnata igati kordaläinuks. Vastutuse ja ülesannete selgema jaotamisega saavutasime paremaid tulemusi kõikide ülesannete täitmisel ning suutsime aasta teisel poolel käivitada mitmed äärmiselt olulised projektid.

Esiteks, koostasime eeldatavalt viimase "Vabariigi Valitsuse tegevuskava Euroopa Liitu integreerumiseks" uuel põhimõttel, mis lähtub veel nendest

Euroopa seadustest, mis ootavad Eesti õigusruumi toomist enne liitumist. See annab ministerriumidele selgelt piiritletud ülevaate jõupingutustest, mis tuleb teha ELi õigusaktide täielikuks ülevõtmiseks ja rakendamiseks. On selge, et 2002. aasta tuleb nii valitsusele kui ka Riigikogule väga pingeline - valitsus peab Riigikogule esitama 90 seaduseelnõu ning vastu võtma 100 määrust. Vaja on anda 230 asjakohast ministri määrust.

Teiseks, pöörasime senisest oluliselt rohkem tähelepanu haldussuutlikkuse tõstmisele seotud probleemidele. Edukas toimimine liikmesriigina eeldab mitte ainult õigusaktide ülevõtmist, vaid ka nende reaalselt rakendamist. Haldussuutlikkuse tõstmisele on märkimisväärselt kaasa aidanud liikmesriikide kahepoolsed toetusprogrammid, mille koordineerimine ja hindamine on alates 2001. aastast olnud büroo väliskoostöö talituse ülesanne. Samuti tugevdasime möödunud aastal haldussuutlikkuse ühe alustala - riigiametnike koolituse - planeerimist ja koordineerimist, luues infovahetuse parandamiseks ELi alase koolituse andmebaasi ning suunates koolitusprogrammid prioriteetsetele sihtrühmadele.

Kolmandaks, käivitasime koostöös Eesti ülikoolide ja uurimisasutustega Euroopa Liiduga liitumise mõjude analüüsi projekti, mis võimaldab liitumiseks valmistumisel toetuda põhjalikele uurin-gutele. Mitte vähem oluline on Eesti kui liikmesriigi poliitika koordineerimise süsteemi väljatöötamisega alustamine. Vaid laitmatult töötav positsioonide kujundamise ja seadusloome mehhanism võimaldab Eesti rahvuslikke huve ELi õigusloomes edukalt esindada.

Hinnates neid 2001. aastal tehtud märkimisväärsed edusamme, võin rahuliku südamega öelda, et büroo on liitumiseelseks lõpuspurdiks valmis.

HEA, KUID MITTE KINDEL SEIS

Hannes Rumm

Euroopa Liidu infosekretariaadi juhataja

Ühe olulise tööülesandena tellib Riigikantselei Euroopa Liidu infosekretariaat (suupärasemalt lihtsalt teabekeskus) pidevalt avaliku arvamuse uuringuid. Mullu tegi meie tellimusel kaks esinduslikku küsitlust ES Turu-uuringud ning küsitlustulemusi analüüsis TPÜ Rahvusvheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi (RASI) töörühm.

“Kõige olulisem järeldus seekordsest küsitlusest on, et eestimaalaste EL hoiakud on viimase poole aastaga muutunud igati positiivsemaks,” tõdes 2001. aasta detsembris toimunud küsitlusest kokkuvõtteid tehes RASI direktor Raivo Vetik. “Praeguste tulemuste põhjal võib ennustada, et euroreferendumi tulemuseks saab suure tõenäosusega olema “jah”. Peaks juhtuma midagi väga ootamatut ja “põrutavat” kas EL-is, laienemisprotsessis või Eesti sisepoliitikas, et eestlased ütleksid ühinemisele “ei”.”

Eesti elanike paranenud suhtumist Euroopa Liitu näitavad küsitluste tulemused:

- neid, kes kavatsevad hääletada rahvahääletusel ELi poolt, on 12 % võrra rohkem kui vastuhääletajaid (vastavalt 34% ja 22%),
- üldine suhtumine ELi (mõõdupuuna suhtumise indeks, mis sisaldab erinevaid küsimusi) on valdavalt pigem positiivne (40% vastanutest) või positiivne (28%); pigem negatiivne või negatiivne suhtumine on kokku ainult 19 protsendil vastanutest. Niisiis suhtub kaks kolmandikku eestimaalastest ELi üldiselt üsna hästi,
- valdav enamus nendest, kes ei ole otsustanud, millise valiku teevad rahvahääletusel, suhtub ELi pigem positiivselt või positiivselt (78%). Neutraalset suhtumist on otsustamatute grupis 18%, pigem negatiivset kõigest alla 4% ning negatiivset pole üldse (!),
- 12% vastajate arvamus EList on muutunud paremaks. Neid, kelle arvamus on muutunud halvemaks, on poole vähem (6%),

- neid, kes usuvad, et referendumi tulemus saab olema “jah”, on umbes poole rohkem (42%) kui neid, kes ootavad negatiivset tulemust (21%),
- 70% küsitletutest (mis on rõõmustavalt suur enamus) kavatseb osaleda rahvahääletusel ja ainult 10% ei kavatse; ülejäänud ei ole veel otsustanud.

Ka ühinemisega seonduvad ootused annavad alust oodata rahvahääletuselt jah-tulemust. Mõningaid näiteid:

- ainult 13% vastanutest uskus, et nende endi elu muutuks ELiga ühinemise tagajärjel halvemaks. Samas pole paha ka see, et selles küsimuses ei olda ülearu optimistlikud – oma elu paranemist ootab vaid iga kolmas,

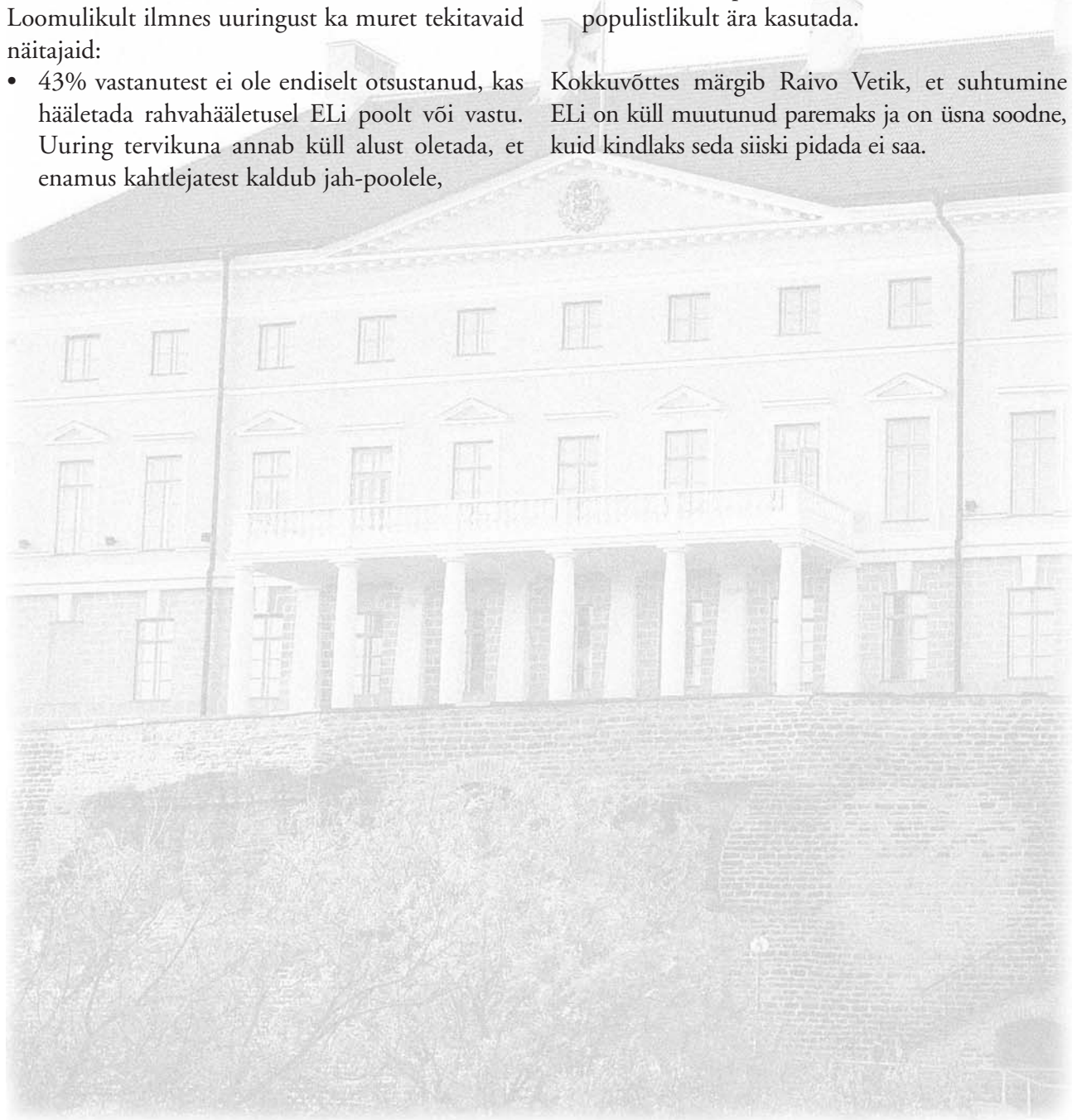

Euroopa Liidu infosekretariaadi ametnikud.
Vasakult: Gerli Taniloo, Hannes Rumm, Liilika Raudhein ja Mare Haab.

- 57% vastanutest usub, et kuigi ühinemine toob Eestile kaasa mõningaid probleeme, on see lõppkokkuvõttes kasulik,
- mitteliitumise negatiivseid mõjusid (välisinvesteeringute ja EL-ilt saadava rahalise toetuse vähenemine, majandusarengu pidurdumine) hinnatakse olulisemateks kui positiivseid (hinnatõusu aeglustumine, rahvusliku identiteedi tugevnemine).
- 38 protsendil eestimaalastest puuduvad ELi küsimustes kindlad ja põhjendatud seisukohad; sellele lisaks on 22 protsendil kindlad seisukohad vaid mõnes üksikus küsimuses,
- eurointegratsiooni peetakse endiselt tugevalt "eliidi projektiks",
- teatud põhjendamatud hirmud on endiselt tugevad, näiteks hirm tugeva hinnatõusu ja massilise migratsiooni ees. Need on hirmud, mida mõnel poliitilisel rühmal oleks lihtne populistlikult ära kasutada.

Loomulikult ilmnis uuringust ka muret tekitavaid näitajaid:

- 43% vastanutest ei ole endiselt otsustanud, kas hääletada rahvahääletusel ELi poolt või vastu. Uuring tervikuna annab küll alust oletada, et enamuse kahtlejatest kaldub jah-poolle,
- Kokkuvõttes märgib Raivo Vetik, et suhtumine ELi on küll muutunud paremaks ja on üsna soodne, kuid kindlaks seda siiski pidada ei saa.

RIIGIKANTSELEI TEGEVUS AVALIKU TEENISTUSE ARENDAMISEL

Kaido Paabus

Avaliku teenistuse ja personaliosakonna juhataja asetäitja

Avaliku teenistuse ühiste väärtuste arendamine ja koostöö soodustamine. Riigiametnike foorum 2001

Teist aastat järjest toimus 4.-5. oktoobrini Tartus Vanemuise Kontserdimajas kõrgematele ametnikele suunatud koostööüritus, riigiametnike foorum. Ühelt poolt on foorumi eesmärgiks tuua erinevate asutuste ametnikud kord aastas Tartusse kokku, et seeläbi soodustada horisontaalset suhtlemist avaliku sektori juhtide vahel. Teiselt poolt on foorum kohaks, kus ametnikud saavad

omavahel arutada päevakohaseid probleeme avalikus halduses ning ära kuulata ka poliitikute, välisekspertide, teadlaste ja teiste asjatundjate seisukohta selles valdkonnas. Seekordseks foorumi teemaks oli "Ametniku roll poliitika kujundamisel". Tänapäevastes teoreetilistes käsitlustes on loobutud weberlikust bürokraatia mudelist, kus ametnike ja poliitikute vahele on tõmmatud selge piir – poliitikud kujundavad poliitika ja ametnikud viivad selle ellu. Tegelikus elus mängivad ametnikud ka poliitika kujundamisel olulist rolli. Riigiametnike foorumi eesmärgiks oligi kirjeldada, milline on või peaks olema see roll, mida ametni-

Riigiametnike foorum 2001 Vanemuise kontserdimajas. Vasakult, esinevad: Raul Malmstein, Tõnis Lukas, Jüri Luik ja Mart Laar; modereerivad Hannes Rumm ja Aino Lepik

kud poliitika kujundamisel mängivad. Foorumi üldteema oli jagatud neljaks alateemaks:

- I Ametnik ja valitsuse poliitika.
- II Poliitika kujundamine – asutuste/ametnike koostöö, koordineerimine, konkurents.
- III Ametnik ja tema roll poliitika kujundamisel.
- IV Ametniku töö tulemuslikkus.

Foorumil esitasid oma vaateid poliitika kujundamisest nii ministrid, kõrgemad ametnikud, Riigikogu liikmed, teadlased kui ka avalikkuse poolt tunnustatud arvamusiidrid. Samuti oli meie ametnikel võimalik kuulata ettekandeid oma kolleegidelt Suurbritannia Riigiteenistuse Kolledist ja Soome Rahandusministeeriumist. Foorumil osales kokku 374 inimest, kelle hulka kuulusid lisaks Eesti riigiametnikele Suurbritannia Suursaatkonna, Rootsi Suursaatkonna, Taani Suursaatkonna, Läti Suursaatkonna, Soome Rahandusministeeriumi, Läti Riigikantselei, Euroopa Komisjoni Delegatsiooni, Briti Nõukogu, OSCE Eesti Missiooni ja IMFi Eesti Esinduse esindajad.

Konkurss “Riigiasutuste koostööprojekt 2000-2001”

Riigiametnike foorumi raames viidi 2001. aastal esimest korda läbi ka konkurss avaliku sektori organisatsioonide vahel toimunud edukate koostööprojektide väljaselgitamiseks. Konkursi eesmärgiks oli aidata kaasa riigiasutuste vahelise koostöö ja horisontaalse koordineerimise tõhustamisele, väärtustada informatsiooni liikumist ja kogemuste vahetust ning asutustevahelist koostööd. Samuti toetab koostöökonkurss avaliku halduse avatuse ja läbipaistvuse suurendamise eesmärki. Konkursi võitjaid autasustati aukirja ja auhinnaga, milleks olid Hillar Metsa temaatilised karikatuurid. Konkursile laekus kokku 28 projekti ja kuna paremate projektide tase oli ühtlane, otsustas hindamiskomisjon anda peaaugina asemel välja neli eripreemiat:

- eripreemia koostöö ulatuslikkuse eest – projekt “Naabrivalve”, esitaja MTÜ Eesti Naabrivalve,
- eripreemia avaliku halduse arendamise

seisukohalt olulisele projektile – “Teenustandardite koostamine maavalitsuses”, esitaja Rahandusministeerium,

- eripreemia kasutajasõbralikkuse eest – projekt “e-maksuamet”, esitaja Maksuamet;
- eripreemia kohaliku elu edendava koostöö eest – projekt “Loodusturismi ja puhkemajanduse arendamine Elva-Vitipalu maastikukaitsealal”, esitaja Nõo Vallavalitsus.

Riigiametnike foorumi kodulehekülge asub aadressil: <http://www.riigikantselei.ee/index.html?id=386>. Samas saab tutvuda konkursile esitatud projektidega.

Avaliku teenistuse aastaraamat 2000

Teist aastat järjest ilmus Riigikantselei poolt toimetatav väljaanne “Avaliku teenistuse aastaraamat”, mis annab ülevaate avaliku teenistuse arendamiseks aasta jooksul ettevõetud suuremate projektidest. Samuti käsitleb aastaraamat põhjalikumalt avaliku teenistuse personalijuhtimises aasta jooksul toimunut. Olulise osa aastaraamatust moodustab Riigikantselei poolt kogutud riigiametnike puudutav statistika. Aastaraamatu koostamisel olid Riigikantseleile abiks ka teised avalikku teenistust ja selle arengut mõjutavad asutused – Justiitsministeerium ja Siseministeerium. Lisaks kirjutas aastaraamatusse peatüki olukorrast avaliku teenistuse personalijuhtimises Eesti Kõrgema Kommertsikooli õppejõud Tõnu Kaarelson. Kaudselt on aastaraamatusse oma panuse andnud kõik riigiasutused, kuna aastaraamat sisaldab ka avaliku teenistuse personalistatistika, mis on kokku pandud asutuste poolt Riigikantseleile igal aastal esitatavate andmete põhjal. Aastaraamatust võib leida põhjalikke andmeid ametnike arvu, soolise ja vanuselise jaotuse, teenistusstaadi, haridustaseme ning mobiilsuse kohta. Statistika sisaldab andmeid ministeeriumide ja nende valitsemisala, maavalitsuste, Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu, Riigikontrolli ja Riigikantselei kohta. Andmed on grupeeritud nii asutuste lõikes kui ka valitsemisalade ning asutuste koondina. Aastaraamatus on statistilised andmed esitatud nii eesti

kui ka inglise keeles, samuti on aastaraamatul ingliskeelne sisukokkuvõte, mis võimaldab meie avalikku teenistust ja selle arengut tutvustada ka spetsialistidele väljaspool Eestit. Veelgi põhjalikuma ülevaate personalistatistikast saab Riigikantselei kodulehel: <http://www.riigikantselei.ee/index.html?id=436>. Sellelt lehelt leiab ka aastaraamatu 1999. ja 2000. aasta versioonid.

Avaliku teenistuse personali- ja koolitusjuhtide koostöö ja ühisprojektide soodustamine

Koostöös Eesti Haldusjuhtimise Instituudiga on viimaste aastate jooksul välja kujunenud sihipärane personali- ja koolitusjuhtidele suunatud arendustegevus. Nii koolitus- kui ka personalijuhtide jaoks on ette valmistatud baaskoolituse programmid alusteadmiste ja põhioskuste omandamiseks. Lisaks baaskoolitusele toimuvad regulaarsed teabepäevad aktuaalsetel teemadel, et hoida personalijuhid kursis uuemate suundumustega personalitöö valdkonnas ja muutustega õigusaktides. 2001. aasta teabepäevade olulisemad märksõnad olid palgakorraldus, kompetentsid ja nendel põhinev juhtide arendusprogramm, personalijuhi tulevikuroolid, tulemusaudit ja personalitöö hindamine, töö- ja puhkeaja seadus, pensioniseadus. Traditsiooniliseks on kujunenud kord aastas toimuv seminar. Viendat korda toimus kevadseminar, mille teemaks oli "Personalijuhi roll muutuste sisseviimisel organisatsioonis". Kahepäevase seminari eesmärk oli anda terviklik ülevaade muutuste läbiviimise protsessist ning rühmatööde käigus määratleda personalijuhi jaoks olulised ülesanded ja edutegurid selle protsessi ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Personalidokumentide ja -aruannete standardi töörühm

2001. aasta septembrist detsembrini töötas Riigikantselei juures avaliku teenistuse personali- ja koolitusjuhtidest, IT- ja statistikaspetsialistidest koosnev töörühm, mille eesmärgiks oli töötada välja ettepanekud avaliku teenistuse personaliarvestuse ja -aruandluse korrastamiseks ja ühtlustamiseks, personaliandmete elektrooniliseks töötle-

miseks vajalike tingimuste loomiseks ning personaliarvestuse ja -aruandlusega seotud käsitsitöö ja dubleeriva töö mahu vähendamiseks. Töörühma töö tulemusena valmisid avaliku teenistuse personaliarvestuse põhimõtted, milles on kokku lepitud avaliku teenistuse personaliandmete soovituslikus miinimumstandardis, koostatud personalialase aruandluse ja personalidokumentide soovituslikud näidisloetelud ning personaliarvestuses kasutatavate olulisemate klassifikaatorite näidisloetelu.

Töörühma lõppdokumendi avalikustamine ja tutvustamine ametiasutuste personaliametnikele loob eeldused avaliku teenistuse personaliarvestuse ja -aruandluse põhimõtete ühtlustamiseks. Ühtlasi on töörühma järeldused ja ettepanekud vajalikuks eeltöökse uue avaliku teenistuse seaduse ja selle rakendusaktide avalike teenistujate personaliarvestust ja personalidokumentide vormistamist reguleerivate sätete sõnastamisel ja dokumendivormide väljatöötamisel. Riigikantselei sai ka vajalikku infot personaliarvestuse tarkvara

Avaliku teenistuse ja personaliosakonna ametnikud. Vasakult, istuvad: Elle Sepp, Ebe Kurik, Viire Rannasoo; seisavad: Kaido Paabus, Pille Kangro, Margus Nurk, Henri-Rene Kuningas ja Kaire Kiin

“Persona” auditi läbiviimiseks, “Persona” arendamiseks ja riikliku avalike teenistujate registri asutamiseks.

Avalike teenistujate registri asutamine

Riigikantselei on Eesti ametnikkonna koosseisu iseloomustavaid andmeid kogunud alates 1997. aastast. Seni on andmete kogumine toimunud igaaastaste küsitluste läbiviimise vormis. 2001. aastal alustas Riigikantselei avalike teenistujate registri asutamise ettevalmistamist. Aasta jooksul töötati välja kavandatava registri tarkvara ning registri asutamise õiguslike aluste loomiseks valmistati ette avaliku teenistuse seaduse muudatustepanekud ja registri põhimääruse kavand. Avalike teenistujate registri asutamise eesmärgiks on tagada adekvaatne ülevaade avalike teenistujate arvust ja koosseisust ning vähendada personaliarvestuse ja -aruandlusega seotud tehnilise töö mahtu. Registri asutamine võimaldab Riigikantseleil ja teistel ametiasutustel täita neile pandud ülesandeid avaliku teenistuse arendamisel ning koolituse ja atesteerimise koordineerimisel, samuti vältida olukorda, kus erinevad avaliku teenistuse ja personalitöö alased otsused ja seadusemuudatused töötatakse välja, omamata otsuste põhjendamiseks vajalikke lähteandmeid. Registri oleva info analüüs võimaldab anda hinnanguid hetkeolukorra kohta, töötada välja tegelikele vajadustele vastavaid tegevusstrateegiaid, prognoosida otsustuste ja seadusemuudatuste mõju ja/või kulusid, saada tagasisidet ja hinnata strateegiate ja seadusemuudatuste mõju ning efektiivsust. Ühtlasi saab registrit kasutada avaliku teabe seadusest tulenevate andmete avalikustamise nõude täitmiseks ning digitaalse dokumendihaldussüsteemi rakendamisel.

Registri rakendamise ettevalmistamiseks ja tarkvara testimiseks on Riigikantselei koostanud avalike teenistujate andmekogu, millega liitunud asutused saavad juba kasutada andmekogu võimalusi avalike teenistujate personaliandmete (ametnike palga- ja kontaktandmed, haridus, andmed vabade ja täidetud ametikohtade kohta, ametikohtade ameti-

juhendid jms) asutuse veebilehel avalikustamise nõude täitmisel.

Ametnike koolituse koordineerimine

Vabariigi Valitsus kiitis 17. aprillil heaks Riigikantselei avaliku teenistuse ja personaliosakonna poolt ettevalmistatud “Avalike teenistujate koolitussüsteemi põhimõtted”, mis paneb paika põhilised “mängureglid” ametnike koolituse korraldamisel. Vajadus selliste reeglite järele tuleb Eesti avaliku teenistuse personali arendamise mitmekesisest korraldusest. Koolitussüsteemi põhimõtted aitavad täpsemalt määrata institutsionaalset vastutust ametnike koolitamisel ning püstitavad teenistujate koolituse üldised eemärgid ning suunad. Koolitussüsteemi põhimõtted määravad senisest selgemalt tsentraliseeritud ja detsentraliseeritud koolituse korraldamise alused ning koolituse rahastamise ja avaliku teenistuse koolitusprioriteetide koostamise põhimõtted. Põhimõtted on aluseks Riigikantselei edasisele tegevusele ametnike koolituse koordineerimisel ning selle dokumendi alusel töötatakse välja igaaastased avaliku teenistuse koolitusprioriteedid ja pikaajalisem koolitusstrateegia.

Koolitussüsteemi põhimõtete juurde kuulub lisana nn hea tava tüüpi dokument “Koolituse juhtimise põhimõtted ametiasutustele”, mis koostati tihedas koostöös Riigikontrolli ja avaliku teenistuse koolitusjuhtidega. Koolituse juhtimise hea tava eesmärgiks on ühtlustada koolitustegevuse korraldust ametiasutustes ning anda terviklik ülevaade ja vajalikud juhtnöörid koolitussüsteemi arendamiseks asutuse tasandil. Toetamaks koolitusjuhte hea tava juurutamisel oma asutuses valmistati ette koolitusjuhi käsiraamat, mille eesmärgiks on anda konkreetseid juhiseid ja nõuandeid asutusesisese koolitussüsteemi kujundamisel. Käsiraamatu vajalikkust ja rakenduslikkust näitab püsiv kasutajate huvi, mis kodulehekülje statistika järgi on ~200 külastust nädalas.

Koolitussüsteemi põhimõtete ja selle juurde kuuluvate lisadega saab tutvuda Riigikantselei kodulehel: <http://www.riigikantselei.ee/index.html?id=860>.

SÜMBOOLIKAOSAKOND

Kalev Uustalu

Sümboolikaosakonna juhataja

Oluliseks tähiseks Eesti riigisümboolika valdkonnas oli riigivapi seaduse vastuvõtmine Riigikogus 13. juunil 2001 a. Riigivapi seadusega korraldati mitu varasema seaduse ja õigusaktiga reguleeritud valdkonda ja määrati ära oluline põhimõte, mis suunas vastutuse riigivapiga pitsatite valmistamise osas pitsati valdajatele – tellijatele. Seadus määrab täpselt riigivapi kasutamise õigust omavate juriidiliste ja füüsiliste isikute ringi.

Varasem regulatsioon nõudis riigivapi tira eerijselt vastava tegevusloa olemasolu. 2001. aastal valmistati kooskõlastatult Riigikantseleiga 166 vapipitsatit. 2001. aasta lõppedes võisid kõik tootjad, kelle põhikirjas on vastav tegevus fikseeritud, täiendavat luba taotlemata valmistada riigivapiga pitsateid ning riigivapiga trükiseid. Tulevalt uuest riigivapi seadusest otsustas Vabariigi Valitsus oma 18. detsembri 2001. a määrusega nr 401 asutada riigivapiga ja teiste riiklikult tähtsate turvaelementidega dokumentide plankide ning riigivapiga pitsatite riikliku registri, mille vastutavaks ja volitatud töötlejaks määras Riigikantselei.

Lähtuvalt Vabariigi Presidendi otsustest anti 2001. aastal välja 908 riiklikku teenetemärki, sh 722 Eesti kodanikele ja 186 välismaalastele. Iseisvuspäeva puhul said teenetemärgi 799 isikut, riigivisiitide käigus anti välja 104 riiklikku teenetemärki ja 5 teenetemärgi andmine korraldati vastavalt Vabariigi Presidendi otsustele seoses Eestis resideerivate diplomaatide lahkumisega. Riiklike teenetemärkide väljaandmine nende liikide ja klasside kaupa on esitatud alljärgnevas tabelis.

Esmakordselt avaldas Riigikantselei raamatu “Meelespea teenetemärkide kavaleridele”, mida trükiti 1000 eksemplari. Raamat sisaldab ülevaadet Eesti riiklikest ordenitest ja medalitest ning annab vajalikke teenetemärkide kandmise juhiseid.

Ilmus täiendatud trükk raamatust “Eesti tänab 1919 – 2000” pealkirja all “Eesti tänab 1919 – 2001”. Raamat on ainulaadne ülevaate praktiliselt kõigist Eesti riigi poolt teenetemärkide vääriliseks hinnatud inimestest Eesti Vabariigi algaastatest peale. Mõlemad märgitud trükised on kättesaadavad internetis Riigikantselei veebilehel.

2001. aastal antud teenetemärgid

	VT	KR	KR mõõkadega	RV	EPR	MR	Kokku
Kett						4	
I klass	2	1			4	13	20
II klass	10	6		7	7	23	53
III klass	90	8	8	7	24	32	169
IV klass	123	17		8	44	19	211
V klass	170	30		26	14	25	265
Kuldrist		15					15
Hõberist		9					9
Raudrist		5					5
Medal	140				17		157
Kokku	535	91	8	48	110	116	908

VT - Valgetähe teenetemärk, KR - Kotkaristi teenetemärk, RV - Riigivapi teenetemärk, EPR - Eesti Punase Risti teenetemärk, MR - Maarjamaa Risti teenetemärk.

Sümboolikaosakonna ametnikud. Vasakult: Kalev Uustalu, Arvo Rebane ja Ivo-Manfred Rebane

2001. aastal möödus 65 aastat Eesti Vabariigi esimese teenetemärkide seaduse vastuvõtmisest. Silmas pidades seda tähelepanuväärset daatumit, korraldati veebruaris Eesti Rahvusraamatukogus näitus, mis andis ülevaate teenetemärkide kavaleridest ja muutustest riiklike teenetemärkide valdkonnas aastatel 1919 - 2000.

Koostöös teiste riiklike struktuuridega sai koostatud ülevaade Eesti Vabariigis väljaantavatest ametkondlikest teenetemärkidest, millega märgitakse

ära tublide inimeste saavutusi. Andmekogu kohaselt antakse Eestis välja 32 erinevat ametkondlikku teenetemärki. 2001. aastal jätkus valitsusasutuste sümbolite registreerimine vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud korrale.

Ka mõningate kohalike omavalitsuste vapid ja lipud kinnitati möödunud aastal. Selles valdkonnas oli tunda käivitunud omavalitsuste reformi mõju – soovitakse peamiselt muuta liitunud omavalitsuste sümboleid.

PILK MINEVIKKU – RIIGIKANTSELEI AJALUGU

Rita Peirumaa

Rahvusarhiiv

Riiki ei ole valitsemiseta ja valitsemist ei ole valitsemisastutusteta. Kantselei mõiste kujunes keskajal ja tähendas üksust, mis tegeles ametliku asjaajamise, kirjavahetuse ja selle säilitamisega. Kantseleid olid peale riigivalitsejate ka paavstidel ja piiskoppidel. Tänapäeval varieeruvad riigikantselei funktsioonid erinevates riikides, kuid igal pool on vajalik valitsuse ja valitsusjuhi teenindamine ning suhete korraldamine riigi teiste institutsioonidega. Alljärgnevalt vaadeldakse Eesti Vabariigi Riigikantselei kujunemist ja tegevust alates 1918. aasta 11. novembrist, mil Eesti Vabariigi Ajutine Valitsus sai tegeliku võimu kandjaks Eestis.

11. novembril 1918, samal päeval kui võim Tallinnas läks üle Ajutisele Valitsusele, loodi ka Riigikantselei eelkäija, Ajutise Valitsuse Kantselei. Sellekohane käskkiri anti välja küll alles kantselei 20. sünniaastapäeva eelõhtul – 10. novembril 1938.¹ Esimeseks ametisse nimetatud asjadevalitseja kohusetäitjaks sai Theodor Käärik.² Pärast seda, kui aprillis 1919 oli kokku kutsutud Asutav Kogu ja ametisse kutsutud valitsus, nimetati Ajutise Valitsuse Kantselei ümber Vabariigi Valitsuse Kantseleiks.

21. detsembril 1920, seoses põhiseaduse jõustumisega, nimetati asutus ümber Riigikantseleiks³ ning asjadevalitseja riigisekretäriks.⁴ Riigisekretär oli Riigikantselei juhataja, kelle nimetas ametisse

riigivanem valitsuse ettepanekul. Riigisekretäril olid temale alluvate ametkondade juhtimisel ministriga võrdsed õigused.

Riigikantselei tegeles Vabariigi Valitsuse (1919. aastani Ajutise Valitsuse) ja riigivanema (1938. aastast peaministri) asjaajamise korraldamisega. Kantselei töökoormus olenes Vabariigi Valitsuse koosolekute ja otsuste arvust, otsuste sisulisest ulatusest ning valitsuse ja riigivanema (riigihoidja, peaministri) määruste, käskkirjade, otsuste ja dekreetide rohkusest. Riigikantseleisse saabusid ministrite ettepanekud ja ettekanded, seal koostati ja säilitati enne arhiivi andmist valitsuse koosolekute protokolle ning valitsuse ja riigivanema otsuseid ja käskkirju, mille ärakirjad saadeti teadmiseks ja täitmiseks ministriumidele ja Riigikontrollile. Suur oli ka palvekirjade hulk, mis Riigikantseleisse saabus. Valitsusjuhilt paluti peamiselt toetust, armuandmist ja maad.⁵

Theodor Käärik, ametinimetuse kohaselt asjadevalitseja kohusetäitja või sisulises mõttes riigisekretär, oli sündinud 10. novembril 1889. a Viljandimaal. Hariduse omandas ta Pärnu Gümnaasiumis (1905-1910), Moskva Ülikooli õigusteaduskonnas (1910-1911 ja 1912-1914) ja Peterburi Ülikooli õigusteaduskonnas (1916-1917). Juba 1917. aastal oli ta töötanud Eesti Rahvuskongressi Eesti Ajutise Maavalitsuse rahandusosakonna sekretärina.⁶ 12. novembrist 1918 kuni 18. novembrini 1919 oli ta Ajutise

¹ Peaminister K. Eenpalu käskkiri nr. 16 (10.11.1938). Lugeda Riigikantselei asutamise päevaks 11. november 1918.a. ERA, f. 31, n. 5, s. 389, lk. 20.

² Theodor Käärik - alates 1918.a. 12. novembrist Ajutise Valitsuse sekretär, kellel oli õigus asjadevalitseja eest alla kirjutada. RT 1918, nr. 8, vg. 4.

³ Eesti Vabariigi Valitsuse koosolekute protokollid (22.12.1920). ERA, f.31, n.1, s., lk. nummerdamata.

⁴ Põhiseaduse § 65: Vabariigi Valitsuse juures on riigikantselei, mis seisab riigivanema valve all. Riigikantseleid juhatab riigisekretär, kelle nimetab ametisse vabariigi valitsus. § 66: Kõik valitsemise aktid, mis antakse välja valitsuse poolt, peavad kandma riigivanema, vastava ministri ja riigisekretäri allkirja. Riigi Teataja 1920, nr. 113/114, lk. 900.

⁵ Ajalooline õiend, ERA, f. 31, n. 1.

⁶ Kaljo Kääriku kommentaarid oma isa Theodor Kääriku tegevuse kohta. Kiri käsikirja autorile 4.10.2001.

Riigikantselei ametnikud aastal 1924, keskel istumas riigivanem Jaan Tõnisson

Valitsuse asjadevalitseja, kust vabastati seoses Asutava Kogu liikmeks valimisega⁷. Aastatel 1920-1923 oli ta tollel ajal erakordselt vastutusrikkal Riigikassa Peavalitsuse juhataja ametikohal. Käärikut võib seega pidada Eesti üheks informeeritumaks isikuks Eesti Vabariigi algusaastatel. 1923. aastast kuni surmani 1940. aastal töötas Käärik Riigi Trükikoja juhatajana. Theodor Käärik oli EÜS Põhjala liige ning kuulus Tööerakonda. Käärik suri 51-aastasena 3. detsembril 1940. Ajutine Valitsus resideeris esialgu endise Vene mereväe ohvitseride keskkogu ruumides. Igal ministriumil oli einelaua ruumis oma laud, mille taga oli ametis üks, kaks või rohkem inimest – tagumises, juhatuse toas, pidasid valitsuse liikmed oma koosolekuid. Tantsusaalis pidas oma koos-

olekuid Maanõukogu.⁸ Ilmselt oli sealsamas einelauas oma istekoht ka Theodor Käärikul, kes esindas alguses ainuisikuliselt kogu Ajutise Valitsuse Kantseleid.

Ka 1919. aasta alguses jäi valitsusjuhti ja valitsust teenindava kantselei koosseis väga väikeseks, töötajate arv oli vaid ca 15 inimest. Peale asjadevalitseja töötasid kantseleis veel kantselei ülem, raamatupidaja, asjaajaja, paar masinakirjutajat ja registraatorit, majateenijad, nende vanem, vastuvõtja ametnik ning jooksupoiss.⁹ 1920. aastal lisandusid isikkoosseisu veel riigivanema adjutant, käskude täitja ametnik, arveametnik, arhivaar ja kuller. Riigikantselei kolis koos valitsusega Toompea lossi ruumidesse, kus hõivati kolm tuba.¹⁰ 1919. aastal kulutas Vabariigi Valitsuse Kantselei Eesti Vabariigi

⁷ Riigi Teataja 1919, nr. 93/94, lk. 742.

⁸ A. Peet. Siseministriks Ajutises Valitsuses. - Mälestused iseseisvuse võitluspäevilt. II köide 1918-1920. Tallinn, 1930, lk. 214-215.

⁹ Ajutise Valitsuse Kantselei ja Riigiraamatukogu ametnike palgalehed. ERA, f. 31, n. 1, s. 205.

¹⁰ Aleksander Terrasse mälestused, Riigikantselei internetilehekülj - www.riik.ee/riigikantselei/

Riigisekretär Karl Terrase büst Stenbocki majas

eelarvest 300 tuhat marka¹¹, summa, mille eest oleks saanud osta umbes 40 head hobust või 200 lehma.

Asjadevalitseja aastapalk oli 28 000 marka.

5. jaanuaril 1920. a nimetati uueks Vabariigi Valitsuse asjadevalitsejaks Karl Johannes Terras, kes oli seni töötanud Sõjaministeeriumi kodifikatsiooniosakonna juhatajana.¹² Terras oli sündinud 9. septembril 1890 Vaivaras Virumaal, õppinud Narva Gümnaasiumis (1903-1911) ja Peterburi Ülikooli õigusteaduskonnas (1911-1916). 1917. aastal lõpetas ta kahurväekooli lipnikuna. Terras oli aastatel 1927-1940 Kaitseliidu Toompea malevkonna pealik, ta korraldas 1934-1940 Eesti Spordi Keskliidu esimehena spordielu. Terras kuulus "Estonia" teatriseltsi juhatusse, oli EÜS Põhjala liige ning muusikaseltsi "Edu" auliige, V klassi Kotkaristi kavaler.

1921. aastal muudeti Vabariigi Valitsuse asjade-

valitseja ametikoht riigisekretäri ametikohaks, millel Terras töötas 1940. aastani, olles kõige kauem oma ametikohal püsinud kõrgem riigiametnik Eesti esimese iseseisvuse ajast.

Riigikantselei tegevussfääri võib jaotada kaheks: kantseleiline funktsioon, millega tegeles peamiselt sekretariaat, ning mitmete Riigikantselei valitsusalas asunud iseseisvate ametiasutuste administratiivne juhtimine.

Sekretariaadist käisid läbi nii ministrite ettepanekud ja ettekanded kui ka riigivanema ja Vabariigi Valitsuse antud õigusaktid. Sekretariaat koostas Vabariigi Valitsuse koosolekute protokolle ja organiseeris nende otsuste edasijõudmise vastavate asutusteni.

Riigikantseleisse saabunud kirjade registreerimisraamatutest nähtub, et üle poole kirjavahetusest moodustasid erapalved ning ametlikud vastused neile. Palvetes kirjutati nii oma muredest ja rõõmudest kui ka perekonnatülidest ja sekeldustest ametiasutustes, millele arvati kiiremat vastust leidvat just läbi kirjavahetuse kõrgeima võimupeaga – riigivanemaga või Vabariigi Valitsusega. Erapalvete arv ei vähenenud aastatega, pigem vastupidi – 1930. aastate lõpul oli nende arv kasvanud ca 8000 – 9000-ni, mis moodustas poole jooksvast kirjavahetusest. Nagu resümeeris anonüümne Riigikantselei tegevusest ülevaate kirjutaja – "Ei ole küsimust, mida palujate arvates ei suudaks lahendada Riigivanem".¹³

Kantseleisse saabus lisaks veel armuandmispalveid, mis aga saadeti tavaliselt edasi Kohtuministeeriumile. 1920. aastatel oli rohkesti ka maa-soovijate kirju.

Riigikantselei initsiatiivil korrastati riigiasutuste asjaajamise kord. Vajadus selleks tulenes asjaolust, et asjaajamises puudusid kogemused, mistõttu jäid kirjad sageli registreerimata ning ühtse süsteemi puudumise tõttu oli neid võimatu arhiividest leida. Riigikantseleis koostati "Riigiasutuste asjaajamise juhtnõõrid", mis 21. detsembril 1923 Vabariigi

¹¹ Ülevaade Eesti Vabariigi 1919.a. eelarvest. ERA, f. 31, n. 1, s. 1020, lk. 5.

¹² Riigi Teataja 1920, nr. 4/5, lk. 37.

¹³ Valitsusasutiste tegevus 1934/35. Tallinn 1935, lk. 4.

Valitsuse poolt heaks kiideti. Nende juhtnööride alusel võeti riigiasutustes kirjade registreerimiseks tarvitusele lauajuhend ning korrastati asutuste arhiivid. Asjaajamise lihtsustamiseks moodustati Vabariigi Valitsuse poolt veel riigisekretäri juhtimisel erikomisjon.

Eriosakonnana töötas Riigikantselei juures 16. aprillist 1919 kuni 19. juunini 1925 Vabaduse Risti osakond. Juba Vabadussõja algul, 16. aprillil 1919. a, oli Ajutine Valitsus avaldanud seaduse «Eesti Vabaduse Risti asutamise asjus». Selle esimene punkt teatas järgmist: «Eesti Vabaduse Rist on asutatud Eesti Vabariigi väljakuulutamise aastapäeval, 24. veebruaril 1919.a. autasu tähena andmiseks neile, kes on üles näidanud Eesti iseiseisva vabariigi loomise töös silmapaistvaid ja kasulikke teeneid kui sõjalises nii ka kodanlikes tegevuses»¹⁴. Nimetatud seaduse alusel annetati vaid 8 Vabadusristi. 13. ja 19. jaanuaril 1920 võttis valitsus vastu «Vabaduse Risti põhikirja»¹⁵, mis sai aluseks edasisele Vabadusristide annetamisele. Põhikirja järgi jagunes Vabadusrist kolmeks liigiks: Vabadussõjas ülesnäidatud sõjaliste teenete eest (I liik), Vabadussõjas ülesnäidatud isikliku vapruste eest (II liik) ja vabadusvõitluses ülesnäidatud kodanlike ehk tsiviilteenete eest (III liik). Iga liik jagunes omakorda kolme järku. Eriseadusega 19. juunist 1925 lõpetas Riigikogu Vabadusristide annetamise, mil välja jagatud oli ühtekokku 3215 Vabadusristi, neist 33% välismaalastele.¹⁶ Vabadusristi saamisega kaasnes rahaline autasu ning paljudel juhtudel ka tasuta maa ning õppur-sõduritel tasuta hariduse omandamise võimalus. Hilisematel aastatel lisandusid veel mitmed eesõigused, nagu eesõigus riigiteenistusse võtmisel, hinnasoodustused jm. Vabadusristi erakordne prestii eesti rahva hulgas muutis risti sümbolika eesti sõdurivapruste võrdkujuks. Risti südamikul

kujutatatu - soomusrüüs tõstetud käsi mõõgaga – muutus Eesti militaarseks vapiks juba enne II maailmasõda. Nii Vabadusriste kui ka rahalisi autasusid, aumärke ja diplomeid anti välja Riigikantselei sekretariaadi kaudu.

Algaastatel koordineeris Riigikantselei eelkäija ka riigi sümbolika kujundamist, korraldades riigilipu ja -vapi kavandikonkurse. Pikk arutelu avalikkuse ees leidis aset vaatamata asjaolule, et sinimustvalge horisontaalsete laidadega lipp oli riigilipuks kinnitatud juba 21. novembril 1918¹⁷ ning et Vabadussõda oli selle lipu all võidetud. Riigilipu seadus võeti Riigikogus vastu 1922. aastal.¹⁸

Palju energiat kulus ka riigivapi kinnitamiseks. Riigikantselei korraldas selleks mitmeid konkursse, mis aga eriarvamuste tõttu üksteise järel ebaõnnestusid. Eesti riigivapi kinnitamiseni jõudis Riigikogu alles 19. juunil 1925.¹⁹ Vapi kujunduse aluseks sai 13. sajandil Taani kuninga Valdemar II poolt Tallinna (Revali) linnale annetatud kolme lõviga vapp. Sama motiivi oli oma vapil kasutanud ka Eestimaa kubermang.

1924. aasta detsembris, kui tööd alustas Jüri Jaaksoni valitsus, nimetati ametisse ka portfelliga minister. Riigikantselei ülesandeks jäi tema teenindamine.²⁰

Arvatavalt esimene riigihanke konkurss Riigikantselei ajaloos toimus 1927. aastal. Siis nimetati seda küll teisiti - võistupakkumiseks. Selleks loodi Riigikantselei juurde erikomisjon, mis töötas ca kolm aastat (13. 05. 1927 - 3. 09. 1930). Eesmärgiks oli soetada kantseleile kontoritarbeid võimalikult soodsalt. Konkursi tulemusel osutusid hinnad 30 % võrra madalamaks esialgselt pakututest.

1935. aastast töötas riigisekretäri juhtimisel ehituskomisjon, kelle ülesandeks oli läbi viia ehitustöö Toompea lossis. Eesmärgiks oli muu hulgas

¹⁴ Riigi Teataja 1919, nr. 30/31, lk. 236.

¹⁵ Riigi Teataja 1920, nr. 20/21, lk. 153-156.

¹⁶ H. Walter. Eesti teenetemärgid, Tallinn 1998, lk. 60.

¹⁷ Riigi Teataja 1920, nr. 20/21, lk. 153-156.

¹⁸ Riigi Teataja 1922 nr. 84/85, lk. 845-846.

¹⁹ Riigi Teataja 1925, nr. 117/118, lk. 789-790.

²⁰ Portfelliga minister K. Ast töötas sellel kohal 16. dets. 1924 - 15. dets. 1925.

laiendada ühte lossitiiba neljakordse juurdeehitusega. Ühtlasi oli leitud lahendus kantselei ruumipuudusele, kui Riigikantselei 1936. aasta jaanuaris Toompea lossi teise korruse uutesse ja ajakohastesse kabinettidesse kolis.

Üheks sekretariaadi eriülesandeks oli veel riigivanema esinduskorterite korraldamine, nende sisustamine ja haldamine. Suurem remont Kadrioru lossis toimus Rootsi kuninga Gustav V külaskäigu eel 1929. aastal. Uue saali juurdeehitust alustati 1933. aastal. Kadrioru lossi ja Kadrioru pargi maa-ala valitsemiseks moodustatud erikomisjoni eesotsas oli riigisekretär. 1921. aastast oli Kadrioru lossis Eesti Muuseum, mis 1928. aastal reorganiseeriti Eesti Kunstimuuseumiks. Järgmisel aastal sai lossist riigivanema residents. Hoone restaureeriti 1933–34. 1934. aastal asutati Kadrioru Valitsemise Komitee, kelle üldjuhiks oli riigisekretär. Ametisse nimetati ka Kadrioru Valitseja. Komitee kuulutas välja Kadrioru pargi planeerimise üldkava võistluse. Võistluse tulemusel ehitati arhitekt Aleksander Vladovsky projekti järgi juurde banketisaal. Arhitekt Olev Siinmaa kavandite järgi kujundati mõned ruumid ümber rahvusromantilisest stiilist. 1935. aastal reorganiseeriti komitee Riigiparkide Valitsuseks.²¹

Erikomisjon moodustati Riigikantselei juurde ka seoses uue põhiseaduse kava väljatöötamisega. Komisjon otsustas mitte parandada senist põhiseadust, vaid töötada välja uus. Riigisekretär Karl Terras oli üks põhiseaduse koostamise komisjoni liikmetest, kelle ülesandeks muu hulgas oli esindada riigivanemat ja valitsust Rahvuskogu komisjonides põhiseaduse projekti läbivaatamisel. Põhiseaduse võttis Rahvuskogu vastu 28. juulil ning riigivanem kuulutas selle välja 3. septembril 1937. a, millega ühtlasi kinnistati kujunenud autoritaarne riigikord. Riigihoidja dekreediga (29. detsembrist 1937) lõpesid Riigikogu volitused ning Riigikogu asjaajamine, varad ja varalised kohustused läksid üle Riigikantseleile. Riigikantselei sekretariaadil tuli üle võtta Riigikogu krediitide saldo, varad jm. Riigikogu

*ametnikud ja teenistujad viidi üle Riigikantselei vastavatesse koosseisudesse*²².

24. aprillil 1938 valiti Konstantin Päts Eesti Vabariigi esimeseks presidendiks. Tegevusaasta algul oli Riigikantselei sekretariaat kohustatud täitma ka Presidendi Kantselei ülesandeid. Umbes poole aasta pärast - 19. septembrist 1938, muudeti Presidendi Kantselei eraldiseisvaks asutuseks, mille järel Riigikantseleil jäid täita ülesanded, mis olid seotud peaministri ja valitsuse tegevusega.

*Kantselei ametnikkond lõi 1930. aastate lõpul sihtasutuse "Riigikantselei Ametnikkude Pubkekodu", millele annetas alusvara riigihoidja Konstantin Päts*²³.

26. septembril 1938 loodi peaministri käskkirjaga Vabariigi Valitsuse juurde valitsuse nõuniku ametikoht, kelle ülesandeks oli eelnõukavade läbivaatamine ja koostamine, koostamise juhtimine, ettevalmistamine, samuti peaministri ja valitsuse üldesindajana eelnõude arutamisest osavõtmine Riigikogu mõlema koja komisjonides ja koosolekutel. Riigisekretäri ja valitsuse nõuniku õlule jäi lisaks seaduseelnõudele ka muude ettepanekute läbivaatamine nii juriidilisest kui ka sisulisest küljest ja nende ettekandmine peaministrile.

Leheküljel 42 toodud tabelis on esitatud Riigikantselei sekretariaadi ja Riigikantselei allasutuste kulud tuhandetes kroonides (ka 1926/27. eelarveaasta margad on ümber arvestatud kroonideks).

Riigikantselei eelarvetest nähtub, et asutus töötas väga ratsionaalselt, eriti enne autoritaarset aega. Näiteks ei leidu Riigikantselei 1926/27. a eelarves kulusid väliskomandeeringutele ja kogu sekretariaadi aasta-eelarve eest oleks saanud osta 120 head hobust või 700 lehma. Riigikantselei struktuur oli paindlik ning muutused toimusid vastavalt vajadustele. Stabiilsus saavutati suhteliselt ruttu, mistõttu jäi tollase Riigikantselei töötajate arv enam-vähem muutumatuks alates 1920. aastate keskpaigast. Kulud siiski suurenesid, eriti 1930. aastate lõpul, mil Riigikantselei sekretariaadi eelarvest finantseeriti Riikliku Propa-

²¹ Riigi Teataja 1935, nr. 39, lk. 901-903.

²² Riigi Teataja 1937, nr.103, lk. 2002.

²³ Valitsusasutiste tegevus 1937/1938. Tallinn 1938, lk. 4.

Riigikantselei sekretariaadi ja Riigikantselei allasutuste kulud (tuhandetes kroonides)			
	1926/27	1936/37	1938/39
Kokku riigieelarve kulud	96274	90208	107084
Riigikantselei sekretariaat	40	59	180
sh palgad	22	45	29
Riigiraamatukogu	18	20	24
sh palgad	3	9	11
Riigiarhiiv	14	13	19
sh palgad	9	10	15
Riigi Statistika Keskbüroo	149	145	324
sh palgad	71	95	123

Arvutusalus: Eesti Vabariigi 1926/27. a. eelarve täitmise ja kassa aruanne, lk 2, 26-35. Eesti Vabariigi 1936/37. a. eelarve täitmise ning kassa aruanne ja riigikassa bilanss 31. märtsil 1937. a., lk 4, 30-32. Eesti Vabariigi 1938/39. eelarveaasta riigi tulude ja kulude eelarve täitmise aruanne ja kassaaruanne ühes riigikassa bilansiga ja riigi varandusliku seisuga, lk 98, 156-158.

ganda Talituse osasid halduskulusid, remonti peaministri esinduskorteris, valimisi, toetusi Konjunktuurinstituudile jms. Samas olid palgakulud aga vähenevad seoses Presidendi Kantselei moodustamisega. Viimastest tulenevalt kandus üle ka osa funktsioone. President ja Presidendi Kantselei kulutasid ühtekokku 1938/39. eelarveaastal 386 000 krooni, sh palkadeks 65 000.²⁴ Kuni autoritaarse ajani moodustasid Riigikantselei sekretariaadi kulud riigieelarve kuludest ca 0,05%.

1931. aastal said Riigikantseleist regulaarselt palka ca 80 inimest. Riigivanema büroos töötas 11, riigisekretäri büroos 16 inimest. Allasutustes oli töötajate arv järgmine: Riigiraamatukogus 6, Riigiarhiivis 8, Riigi Statistika Keskbüroos – ca 40 inimest, lisaks veel abitöötajad.²⁵

1931. aastaks oli riigisekretäri palk võrreldes 1919. aastaga mõnevõrra suurenenud, ulatudes ca 350 kroonini kuus (võrdluseks olgu toodud, et riigivanem sai keskmiselt 735 krooni ja pearaamatupidaja 185 krooni kuus).²⁶

Oluline oli ka Riigikantselei teine funktsioon: mit-

mete ministriumiväliste ja iseseisvate ametiasutuste, nagu Riigiarhiiv, Riigiraamatukogu ja Riigi Statistika Keskbüroo, administratiivne juhtimine.

Tänane Rahvusraamatukogu kasvas välja Riigikantseleist. Raamatukogu algseks kirjavaraks sai 2000 kubermanguvalitsuse ametkondadele kuulunud trükist. Raamatukogu loomise initsiaatoriks näibki olevat olnud Theodor Käärik, kes oma kirjas Ajutisele Valitsusele kinnitas, et endine kubermangu arhiivi raamatukogu on enamlaste ja sakslaste valitsuste ajal “väga korratumasse olekusse sattunud, osa on ahjukütteks, osa lahtistesse karpidesse, osa maja pööningule laiale pillatud”. Käärik tegi ettepaneku anda raamatukogu Ajutise Valitsuse asjadevalitseja võimkonda.²⁷ Ajutise Valitsuse sellekohane otsus - luua ajakohane raamatukogu riigiasutuste jaoks, anti välja 21. detsembril 1918. Sellega tehti asjadevalitsejale ülesandeks raamatukogu “kõige kiiremas korras korda seada ja raamatukogu ruumid määrata Ministrite Nõukogu (silmas peeti tollaegset Ajutist Valitsust) koos-

²⁴ Eesti Vabariigi 1938/39. eelarveaasta riigi tulude ja kulude eelarve täitmise aruanne ja kassaaruanne ühes riigikassa bilansiga ja riigi varandusliku seisuga, lk. 20-21.

²⁵ Riigikantselei töötasude saajate nimekiri. ERA, f. 31, n. 5, s. 1339, l. nummerdamata.

²⁶ Riigikantselei töötasude saajate nimekiri. ERA, f. 31, n. 5, s. 1339, l. nummerdamata.

²⁷ Th. Kääriku kiri valitsusele. ERA, f. 31, n. 1, s. 196, lk. 2.

olekute ruumide lähedusse”.²⁸

Esimesteks lugejateks olid parlamendisaadikud ja valitsusametnikud. Eialgu mahtus raamatukogu tõesti paari ruumi Riigikogu hoones Toompea lossis. Edasi hakkas raamatukogu aga kiiresti arenema ja kasvama. Juba 1919. aasta suvel hakati saama Eesti Vabariigis ilmuvate trükiste sündeksemplare. Esimesed välisvahetussidemed sõlmiti 1921. aastal. Eesti raamatu juubeliaastal, 1935, pandi alus Eesti trükiste arhiivkogule ja asuti järjekindlalt komplekteerima kirjandust Eesti ja Baltikumi kohta. 1930. aastate lõpuks oli raamatukogu koostiselt, köidete arvult ja lugejate poolest välja kasvanud valitsuse raamatukogu raamidest. Kogu suurus ulatus 50 000 köiteni. Esimese korraldava põhimääruse, millega Riigiraamatukogu seati riigisekretäri alluvusse, oli raamatukogu saanud 1922. aastal.

Veel üheks kiireks ülesandeks oli arhiivide korraldamine. Riikliku arhiivisüsteemi loomine oli päevakorras juba 1918. aastal. Praktilise tegevusega suudeti alustada siiski alles pärast Tartu rahu lepingu sõlmimist. 3. märtsil 1920 loodi arhiivikomisjon. Arhiivikomisjon tegeles riikliku ajaloolise keskarhiivi loomisega, arhivaalide (re)evakueerimise, laekuvate arhivaalide korrastamise ja muude jooksvate küsimuste lahendamisega. Vabariigi Valitsuse 4. novembril 1921 vastuvõetud otsusega kandusid komisjoni ülesanded Arhiivinäokogule. Viimane oli kuni 1940. aastani kõrgeim nõuandev instants arhiivinduse alal. Tema kompetentsi kuulus arhiivinduse allasutuste põhimääruste, kodukordade jt kavade koostamine ning valitsusele kinnitamiseks esitamine. Arhiivinäokogu kõrval oli arhiivinduse korraldamises oma osa ka riiklikel arhiividel – Riigi Keskarhiivil ja Riigiarhiivil.

Riigiarhiiv Riigikantselei allasutusena alustas tegevust endise Eestimaa kubermanguvalitsuse arhiivi ruumides 1. aprillil 1921.²⁹ Riigiarhiiv pidi

juhtima ametiasutuste registratuuride ja arhiivide korraldamist, riigiasutustelt vastu võtma arhivaale, neid korrastama ja säilitama. Riigiarhiivi juhataja kohuste täitmine pandi 1927. aastast riigisekretäri abi Richard Öveli peale, 1926. aastal täitis ta ka Riigiraamatukogu juhataja funktsioone.

Filmi- ja fotodokumentide riiklikule kogumisele pandi alus 29. detsembril 1936. Loodi filmi- ja fotoarhiiv, mille asukohaks sai vastvalminud arhiivihooned Toompeal.

Riigi Statistika Keskbüroo alustas oma tegevust 1. märtsil 1921, koondades enda alla suurema osa statistikaasutustest. Juba iseseisvuse algusest olid erinevate asutuste juurde kujunenud statistilised osakonnad, millel aga üleriigilise ning teadusliku statistika korraldamiseks nappis jõudu. Seetõttu oli vaja luua neid ühendav keskasutus. Riigi Statistika Keskbüroo ülesandeks oli üleriigilise statistika korraldamine, riigi ja omavalitsusasutuste statistiliste tööde ühtlustamine, üldloenduste (rahvaloendus, põllumajandusloendus jne) korraldamine. Keskbüroo tegevust juhtis direktor. Põhimõtteliste küsimuste arutamiseks oli ametisse seatud statistikanõukogu, mille esimeheks oli riigisekretär.³⁰ Statistika Keskbüroo jagunes omakorda allbüroodeks – üld-, majandus- ja põllumajandusbürooks. Asutuses töötas 1930. aastatel ca 60 inimest.³¹

Statistika Keskbüroo andis välja ajakirja “Eesti Statistika”, väliskaubanduse ja põllumajanduse aastaraamatuid, üldisi statistikakogumikke ja lisaks eriväljaandeid loenduste ja eriuurimuste kohta. 1920. aastate lõpuks jõudis andmekorraldus Eestis silmapaistvalt kõrgele tasemele, loendusi tehti Euroopa üldtunnustatud standardite alusel. 1929. aasta üleeuroopalist põllumajandusloendust peeti Eestis üheks paremini korraldatuks.

Konjunkturiinstituut ja Eesti Kultuurkapital kuulusid (aastail 1935/36-1938/39) eripõhikirjade ja -seaduste alusel tegutsevate riiklike ettevõtete ja asutuste või riigiasutuste valitseda olevate eriotstar-

²⁸ Ajutise Valitsuse koosolekute protokollid. 1-111. Tallinn, 1919.

²⁹ Vabariigi Valitsuse otsus 1.04.1921.

³⁰ Riigi Teataja 1922, nr. 74/75, lk. 813-814; Riigi Teataja 1933, nr.32, lk. 334; Riigi Teataja 1938, nr. 36, lk. 1057-1058.

³¹ Riigikantselei teenistujate nimekiri 1934/35. ERA, f. 31, n. 5, s. 1365, l. nummerdamata.

beliste kapitalide nimekirja. 1935-1938 kuulus sinna ka Riigiparkide Valitsus, kelle administratiivset juhtimist Riigikantselei sel ajavahemikul korraldas.

Kultuurkapitali loomise idee algatati juba 1919. aastal. Juulis 1921 anti välja ka seadus Kultuurkapitali asutamise kohta, mille järgi organisatsiooni loomiseni pidi Kultuurkapitali juhtima ajutine komitee, kelle peatülesandeks oli koostada Kultuurkapitali põhikiri. Reaalselt hakkas Kultuurkapital tegutsema alles aastal 1925, mil Riigikogu võttis vastu Eesti Kultuurkapitali seaduse.³² Kultuurkapitali ülesandeks oli toetada või ülal pidada teadus-, haridus-, kehakultuuri- ja kunstiasutusi toetuste ja stipendiumide kaudu. Kuue eriala – kirjanduse, heli-, kujutava ja näitekunsti, kehakultuuri ja ajakirjanduse jaoks olid moodustatud sihtkapitali valitsused. Kehakultuuri sihtkapitali esimeheks määras valitsus riigisekretär Karl Terrase³³. Oma sissetulekud sai Kultuurkapital maksudest - alkoholilt, tubakalt ja lõbustusasutustelt. Kultuurkapitali raamatupidamine käis Riigikantselei sekretariaadi kaudu kuni aastani 1929, mil asjaajamine anti üle Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumile.

Autoritaarsel ajal lisandus Riigikantseleile veel omapäraseid funktsioone. 1. oktoobril 1934 asutati valitsuse kampaaniate propageerimiseks ja läbiviimiseks Riiklik Propagandavalitsus (hilisem Propaganda Talitus). Propaganda Talitust juhtis esialgu siseministri abi. Peatselt (20. septembril 1935) viidi riigile äärmiselt tähtsaks saanud asutus peaministri otsealluvusse ning riigivanem nimetas ametisse asutuse juhataja, kellel oli sõnaõigus Vabariigi Valitsuse koosolekul. Propaganda Talituse kulud kaeti Riigikantselei sekretariaadi eelarvest.

Rahaliste loteriide korraldamine oli alates 9.

novembrist 1934 riigi ainuõigus. 90% nende tuludest kanti riigivanema käsutuses olevasse fondi, mida kasutati üldkasulikel eesmärkidel.³⁴ Loterii arvepidamine ja summade väljamaksmine toimus Riigikantselei sekretariaadi kaudu.

Majanduse, turutingimuste ja neid mõjutavate tegurite uurimiseks loodi 1934. aastal Konjunktuuriinstituut, mille alalisteks liikmeteks olid Majandusministeerium, Põllumajandusministeerium, Välisministeerium, Tartu Ülikool, Eesti Pank, Pikalaenu Pank, Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Maapank, Põllutöökoda.³⁵ Riigivanema dekreedina 2. mail 1934 välja antud põhimääruse järgi tegutses Konjunktuuriinstituut riigisekretäri otsese järelevalve all. Riigisekretäri kaudu toimus suhtlus ka valitsusjuhi ja valitsusega. Konjunktuuriinstituut tegi tihedat koostööd Statistika Keskbürooga. Konjunktuuriinstituudist kujunes 1930. aastate teisel poolel Euroopa mõistes kõrgetasemeline analüüsi- ja teadus- ja publitsereerimis- ja kuukirju.

1935. aastast kuni 1938. aasta aprillini oli Riigikantselei alluvuses ka Riigiparkide Valitsus, mis oli Kadrioru Valitsemise Komitee mantlipärija. Nimetatud valitsuse otsesest tegevust juhtis direktor ning üldiste küsimuste lahendamiseks moodustati Riigiparkide Nõukogu, mille esimeheks oli riigisekretär. Riigiparkide valitsemise alal olid riigisekretäril ministritega võrdsed õigused ja kohustused.³⁶ Riigiparkide Valitsuse hallata jäi peale Kadrioru lossi ja pargi veel Keila-Joa, Oru ja Pühajärve park koos losside ja majandushoonetega. Riigiparkide Valitsuse poolt koostatud eelarve ja arengukava võeti Vabariigi Valitsuse poolt vastu 10. juulil 1935. Sama aasta lõpul vastuvõetud looduskaitse seaduse alusel jäi Riigiparkide Valitsuse ülesandeks ka riikliku looduskaitse teostamine.

Peale selle korraldas Riigikantselei Riigi Majandusnõukogu, Rahvahäätuse Peakomitee, Rahvuskogu

³² Riigi Teataja 1925, nr. 27/28, lk. 133-134.

³³ Kaja, 12.01.1935.

³⁴ Riigi Teataja 1934, nr. 84, lk. 1466.

³⁵ Riigi Teataja 1934, nr. 38, lk. 785-788.

³⁶ Riigi Teataja 1935, nr. 39, lk. 901-903.

Valimiste Peakomitee ning Teenetemärkide Komitee (hilisem Teenetemärkide Büroo) asjaajamist.

Riigi Majandusnõukogu oli asutatud juba 1919. aastal.³⁷ Nõukogu ülesandeks oli nõu andmine transiidi, maksude, riigimaade kasutamise osas, riigi laenude võtmise, lepingute sõlmimise jms suhtes.³⁸ Majandusnõukogu reorganiseeriti 1935. aastal.³⁹ Ka nüüd jäi Majandusnõukogu põhi-ülesandeks Vabariigi Valitsuse ja selle liikmete nõustamine majanduse ja sotsiaalsete olude korraldamisel ja arendamisel. Nõukokku kuulus 25 liiget, kes seati ametisse 2 aastaks. 15 neist oli valitud kutse- või majandusalade järgi, 10 liiget nimetas riigivanem majandusministri ettepanekul. Nõukogu ametnikud kuulusid Riigikantselei koosseisu. Nõukogu tegevust finantseeriti riigieelarve vahenditega Riigikantselei kaudu. Riigi Majandusnõukogu täitis vaikival ajastul osaliselt ka parlamendi rolli. Nõukogu tegutses kuni 31. märtsini 1938.⁴⁰

Ka Rahvuskogu kokkukutsumiseks korraldatud Rahvahäälletuse Peakomitee asjaajamist korraldas Riigikantselei sekretariaat (häälletus toimus 23. - 25. veebruaril 1936). Rahvuskogu Valimiste Peakomitee asjaajamine toimus ka Riigikantselei kaudu.

Ullatuslikuks tööks Riigikantseleile 1936/1937. aastal oli teenetemärkide seaduse eelnõu koostamine ja teenetemärkide väljatöötamine. Ka Teenetemärkide Komitee asjaajamist, mis oli asutatud nimetatud seaduse⁴¹ alusel, organiseeris ajutiselt (14.10.1936 – 1.11.1937) – kuni selle üleandmiseni Teenetemärkide Büroole – Riigikantselei sekretariaat. Teenetemärkide Büroo jäi riigisekretäri alluvusse ning asus Riigikantselei juures. Töökoormust suurendas 1937.

aastal oluliselt Eesti Vabariigi 20. aastapäevaks kavandatud laiaulatuslik teenetemärkide annetamine. 1938. aasta 7. aprillist läks Teenetemärkide Büroo Vabariigi Presidendi Kantselei juurde⁴².

Nõukogude okupatsioonivõimu kõrgema täidesaatva võimuorganina ENSV-s moodustati 25. augustil 1940 Eesti NSV Riigivolikogu otsusega ENSV Rahvakomissaride Nõukogu, sama otsusega kinnitati ka ENSV konstitutsioon.⁴³ Peaminister Varese korraldusel jäeti riigisekretär koos valitsuse nõuniku Johannes Klesmentiga ajutiselt ametisse edasi "oma ametikohti likvideerima".⁴⁴ 1. septembril 1940 vallandati ametist riigisekretär⁴⁵, ühtlasi oli likvideeritud Riigikantselei.

Terras arreteeriti Nõukogude okupatsioonivõimude poolt 7. jaanuaril 1941 ja suri 25. veebruaril 1942 Kirovi vangilaagris. Kohtumõistmine Terrase üle toimus aasta pärast tema surma, kui ta tagaselja 10 aastaks sunnitööle mõisteti liikmeksoleku pärast nõukogudevastases organisatsioonis – Kaitseliidus.⁴⁶ 1941. aastal oli Rahvakomissaride Nõukogu sunnitud evakueeruma. 1944. aasta septembris nimetati Helmut Maandi Jüri Uluotsa poolt ametisse nimetatud Otto Tiefi valitsuse riigisekretäriks ja ta võttis osa valitsuse tegevusest selle viimase koosolekuni, mis toimus Läänemaal Puise rannas 27. septembril 1944.

1944. aasta oktoobris, kui jõuvahekorrad olid uuesti muutunud, oli Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu tagasi Tallinnas. 1946. aastast nimetati see Eesti NSV Ministrite Nõukoguks. Ministrite Nõukogu Asjajadevalitsus oli valitsuse kantseleiks koos oma

³⁷ Riigi Teataja 1919, nr. 67.

³⁸ Eelnõu. ERA, f. 31, n. 2, s. 17, l. 62-63.

³⁹ Riigi Teataja 1935, nr. 15, lk. 415.

⁴⁰ Riigi Teataja 1938, nr. 33, lk. 918.

⁴¹ Riigi Teataja 1936, nr. 82, lk. 928.

⁴² Riigi Teataja 1938, nr. 36, lk. 1051.

⁴³ Riigi Teataja 1940, nr. 111, lk. 1436.

⁴⁴ Aleksander Terrase mälestused.

⁴⁵ ENSV Teataja 1940, nr. 1, lk. 9.

⁴⁶ Karl Johannes Terrase uurimistoimik. ERAF, f. 130, s. 7825; Aleksander Terrase mälestused.

rohkearvuliste, osalt ministereid dubleerivate osakondadega. Lisaks ministereid allusid Ministrite Nõukogule mitmesugused valitsused ja peavalitsused.

1991. aastast tegutsenud Eesti Vabariigi Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus likvideeriti 1992 seoses Eesti Vabariigi Riigikantselei moodustamisega.

Seaduse kohaselt on tänane Riigikantselei Vabariigi Valitsuse juures asuv valitsusasutus, kes täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid ning on aruandekohustuslik Vabariigi Valitsuse ja peaministri ees. Kantselei ülesannete hulka kuulub valitsuse ja peaministri asjaajamine, nende suhtlemise korraldamine Riigikogu ja teiste põhiseaduslike institutsioonidega, Riigi Teataja väljaandmine, õigusaktide eelnõude seadustele vastavuse kontrollimine, arvestuse pidamine Riigikogu, valitsuse ja peaministri poolt antud ülesannete täitmise osas jms.

Riigikantseleid juhivad riigisekretär, kelle nimetab ametisse peaminister ning Riigikantselei juhina on riigisekretäri samad õigused, mis on seadusega antud ministri ministereid juhtimisel.

Taasiseseisvunud Eesti esimeseks riigisekretäriks oli

20. oktoobrist 1992 kuni 18. aprillini 1995 Ülo Kaevats. 18. aprillist 1995 kuni 24. märtsini 1999 oli riigisekretäriks Uno Veering. 25. märtsist 1999 töötab Eesti Vabariigi riigisekretärina Aino Lepik.

Riigikantseleil on ka peadirektor, kes juhivad kantseleid struktuuriüksuste kaudu. Riigikantselei struktuuri kuuluvad peaministri büroo, peaministri sekretariaat, valitsuse pressibüroo, ministrite bürood, koordinatsioonidirektori büroo, istungi-osakond, õigusloomeosakond, avaliku teenistuse ja personaliosakond, infosüsteemide ja asjaajamise osakond, sümboolikaosakond, raamatupidamise osakond, majandusosakond, avaliku halduse büroo, eurointegratsiooni büroo, Euroopa Liidu infosekretariaat, Teadus- ja Arendusnõukogu sekretariaat. Peadirektori ülesandeks on ka Riigikantselei asjaajamise korraldamine ning hallatavate asutuste – Eesti Haldusjuhtimise Instituudi, Eesti Õigustõlke Keskuse, Rahvusrhivi ja Riigi Teataja Kirjastuse tegevuse koordineerimine.

Alates 2000. aastast asuvad Riigikantselei ja Vabariigi Valitsus ajaloolises Stenbocki majas.

STENBOCKI MAJA AJALUGU JA TÄNAPÄEV

Priit Põiklik

Valitsuse pressinõunik 1999-2002

Stenbocki maja ehitusloo algus seostub asehalduskorra sisseeadmisega Balti provintssides 1783. aastal, kui Eestimaa ja Liivimaa kubermange hakati tihedamalt liitma muu Vene impeeriumiga. Riigivõimu initsiatiivil ja rahalisel toetusel algas siis intensiivne kroonuehitiste planeerimine. Selleks otstarbeks määrati 1784. aastal igale kubermangule 20 000 rubla aastas, kusjuures nõutavate ehitiste püstitamine pidi toimuma ajavahemikul 1785-1790. Muu hulgas planeeriti ehitada Tallinna uus hoone kohtuasutuste tarvis. Kohtuhoone plaanid koostas 1784. aastal kubermanguarhitekt Johann Caspahr Mohr.

1786. aasta suvel alustatud ja seejärel veel mitmeid kordi läbi viidud vähempakkumiste tulemusena nõustus 72 000 rubla eest 1787. aasta suvel kohtumaja ehituse lõpuks ette võtma Rootsi aadlisuguvõsast pärit Hiiumaa mõisnik brigaadikindral krahv Jakob Pontus Stenbock (9. X 1744 - 23. IX 1824), kes sama aasta 20. juulil ehitustegevust ka alustas.

Samal ajal oli aga Venemaa majandusseis sõja tõttu Türgiga halvenenud ning ametiasutuste ehituseks ettenähtud raha eraldamine Peterburist lõpetati. Selle tagajärjel ei suutnud kubermanguvalitsus ehitustevõtja ees võetud lepingulisi kohustusi enam täita ja jäi võlgu.

Poolelioleva maja oli valitsus sunnitud andma Stenbocki omandisse. Tingimustes, kus oli olemas odav tööjõud pärisorjadest talupoegade näol ning kohale toimetatud ka enamus vajalikust ehitusmaterjalist, otsustas krahv ehituse lõpule viia. Ta võis loota, et riik edaspidi hoonest huvitades finantseerimist jätkab ja hoone temalt tagasi ostab. Samuti võis brigaadikindral kalkuleerida hoone väljaüürimist ametiasutustele ja kohtutele.

Tõenäoliselt sai hoone valmis 1792. aasta alguses. Oletatava aastaarvu aluseks on asjaolu, et siis pantis

Stenbock oma Hiiumaal asuva Putkaste mõisa 60 aastaks parun Ungern Sternbergile, mistõttu võib ka eeldada, et krahv võttis vastvalminud maja kasutusele oma linnaresidentsina.

Senini Stenbocki majaks nimetatav hooneteansambel kuulus pärast krahv Stenbocki surma, alates 1828. aastast haagikohtunik Paul von Benckendorffile. Tegelikult oli hoone kauemat aega rüütelkonna kasutuses, kusjuures alates 1855. aastast asus selles Toomkooli pansion. Seejärel, 1873. aastal, müüdi hoone Eestimaa Rüütelkonnale. 1891. aastal kanti maja Eestimaa Kubermanguvalitsuse nimele, kes võttis ehitise sada aastat pärast selle valmimist esmakordselt kasutusele kohtuhoonena.

Pärast Eesti iseseisvumist läks hoonetekompleks 1924. aasta 8. märtsil riigi valdusse. Esimesel iseseisvusperioodil asus selles rahukohus, mille järgi ka tänav omale nime on saanud. Nõukogude võimu ajal on Stenbocki majas asunud Tallinna Juriidiline Kool, ENSV Ülemkohus, erinevad jaoskonnakohtud, Apteekide Peavalitsus, notariaalkontor ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi kunstiklassid.

Kuni 1987. aasta novembrini asusid hoones viimaste institutsioonidena Tallinna Oktoobri ja Kalinini rajooni rahvakohtud, kes lahkusid siit läbilaskvate katuste, pragunenud seinte, tuult läbilaskvate akende, külmunud veetorude ja kasutamiskõlbmatuks muutunud ahjude tõttu. 20. sajandil on kaarekujulises kõrvalhoones erinevate ametiasutuste kõrval asunud ka eluruumid, kusjuures viimased elanikud kolisid sellest lagunemisohhtlikust majast välja alles 1980. aastate lõpul.

Hoone on kolmel korral olulisel määral ümber ehitatud: esimest korda siis, kui see kohandati ümber Toomkooli pansioniks, teist korda 1891.

Stenbocki maja - vaade Toompeale põhjast

aastal siia esmakordselt kohtuasutuste paigutamise tõttu ning kolmandat korda, kui hoone renoveeriti Vabariigi Valitsuse ja Riigikantselei tarvis.

Riigikantselei bilansi jõudis varisemisohtlik hoone 1990ndate alguses, kuid alles 1996. aasta alguses hakati ehitist renoveerima. Kapitaalsed rekonstrueerimistööd said alguse lammutustöödest, kus pea kümme aastat tondilossina seisnud ja mädanenud ning varaste poolt laastatud hoone sissevarisenud katusekonstruktsioonid, kandevõime kaotanud vahelaed ja amortiseerunud siseseinad tuli suuremas osas eemaldada.

Renoveerimisel lammutatud laekonstruktsioonide ja vaheseinte tagant paljastusid mitmel pool pea-

hoones seina- ja laemaalingud, kõige suuremas ulatuses tulid need krohvi alt välja II korruse keskmistes ruumides. Krohvpinnale kantud maalingu motiiviks oli näiteks II korruse keskel asuvas ruumis tammelehtedest ornament. Renoveerimise käigus kaeti maalingud konserveeritult taas krohliga, sest nende fragmentaarsuse tõttu ei olnud neid võimalik taastada ega eksponeerida.

Ümberehituse käigus uuendati enamuse katustest, sisesiintest ja lagedest ning ka peaaegu kõik hoone aknad ja ukсед, mis valmistati renoveerimise käigus eemaldatud algsete akende ja uste eeskujul.

Peahoone peatrepikoja I ja II korruse vahelises osas on kõik trepiastmete ja mademete paeplaadid

asendatud uutega, II ja III korruse vahel aga säilitati olemasolevad. Ka III korruselst pööningukorrusele viiv puutrepp on suuremas osas säilitatud 19. sajandi lõpust pärineval kujul. Nelinurkse peatreppikoja keskel on säilitatud läbi maja ulatuv šaht, kus enne viimast ümberehitust paiknes kaubalift ning mis on praegu pimedal ajal illumineeritud.

Kogu ansambli taastamistööd jõudsid lõpule 2000. aasta alguses ning 23. veebruaril tutvustati seda esmakordselt ka ajakirjanikele. Riigikantselei ametnike esimene tööpäev selles 6795-ruutmeetrise tööpinnaga majas oli 26. juunil. Taastamistööd läksid riigile maksma 69 miljonit ning sisustus 3,37 miljonit krooni. Vabariigi Valitsus pidas Stenbocki majas oma esimese istungi 8. augustil. Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku peapiiskopi Jaan Kiiviti poolt läbiviidud hoone sisseõnnistamistseremoonia toimus 2000. aasta 6. septembril.

Stenbocki maja arhitektuuri kirjeldades peab arvestama, et see ei ole ehitatud aadlipaleeks, vaid ametiasutuse tarvis ning seetõttu mõjub küllaltki lakoonilise ja lihtsana nii väljast kui ka seest. Kuigi hooneteansambli asetuse poolest järgib kogu objekt oma peahoone, kaarja kõrvalhoone ning nende vahele jääva siseõuega tollases aadliriigis valitsenud taotlust, et ka linnas asuvad riiklikud ehitised saaksid maal asuvate aadlimõisate laiuva hoonestiku iseloomu.

Stenbocki maja peahoone vastas asub kõrvalhoone, mis oli esialgselt mõeldud tollakuurideks, talliruumideks, aidaks, kohtuteenijate ja vangivalvurite eluruumideks ning osaliselt ka vangikongideks. Kõrvalhoone on sümmeetriliselt poolkaarekujuline ainult siseõue poolt vaadates, selle tänavapoolsed seinad järgivad krundi piire aga kõigis selle ebasümmeetrilisustes. Sellise kõikidest külgedest piiratud ehitise rajamine on arusaadav, sest objekt pidigi kohtuhoonena asetsema oma vanglafunktsioonide täitmiseks eraldatult ja suletult.

Kõrvalhoone ühendati peahoonega alles 1891.

aastal teostatud ümberehitustööde käigus, mistõttu kaarhoone loob tänapäeval tiibhoone illusiooni. Osa külghoone esimese korruse akendest on rekonstrueeritud ovaalsetena, nagu need esialgsel, 18. sajandi lõpu fassaadilahendusel olid.

Peahoone võimsad keldrid, mis asetsevad Toompea paeklini piirist allpool, on erakordselt paksude müüride ja võlvitud lagedega. Keldri paemüüride ladu on hoolikas ja meisterlik. Nende otstarve oli tagada kohtuhoone juurde mõeldud põgenemiskindlate vangikongide olemasolu. Kuna esialgselt ei lõpetatud keldrite ehitust vanglaruumidena, siis on enamuse seintest siiani säilitanud oma krohvimata kaju. Keldris on restaureeritud kujul säilitatud 1890. aastate ümberehituste ajast pärit puidust ukseüllused. Varem oli keldri põrandaks tahatud paeklint, kuid nüüd asendavad seda isolatsioonikihi peale asetatud kiviplaadid.

Kogu hoone esindusruumide praeguses sisekujunduses on lähtunud põhjamaisusest, askeetlikkusest, pigem heledast kui tumedast ning ennemini külmadest kui soojadest toonidest. Esimese korruse vestibüülist vasakule jääv hall oli esialgselt planeeritud kohtukassa tarvis. Sama korruse läänetiivas risti läbi maja ulatuv suur võlve kandvate tugevate piilaritega saal oli mõeldud kohtuarhiivi jaoks. Enamuse esimesel korrusel asuvate ruumide seinad on praegu lubjatud ning põrandaid katavad Itaalias valmistatud kiviplaadid.

Teise korruse keskel asuv ruum, mis oli esialgselt ehitatud kohtukantseleiks, on praegu kasutusel peaministri sekretäri tööruumina. Sekretäri ruumi sisustavat kaasaegset esinduslikku valget ja hõbedast mööblit ilmestavad prantsuse neoklassitsistlikus laadis neli valget ja kullatud nikerdustega konsoollauda ja samas stiilis, kollase katte riidega diivan.

Peahoone läänetiivas asub maja kõige suurem ruum, mis oli esialgselt planeeritud kohtusaaliks. Praegu peab Vabariigi Valitsus seal elektroonilise istungisüsteemi abil igal teisipäeval oma istungit. Saal on kogu hoones ka ainus, kus on taastatud

peegelvõlvlage ääristav hammaslõikega karniis. Laes paiknevad kolm modernset kroonlühtrit on maja disaini autori Peeter Tambu originaallooming. Saali mööbel on eritellimusel valmistatud "Standardis".

Istungitesaali ees asuvat ruumi on hakatud kutsu- ma riigivanemate saaliks seda ilmestavate prof Enn Põldroosi ning prof Tiit Pääsukese poolt maalitud esimese iseseisvusperioodi riigivanemate portreede tõttu. Selle külmkollaseks värvitud seintega ruumi sisustuseks on kahte ossa jagatud tänapäevased Austria "Witmani" valgest nahast disainidiivanid ja -tugitoolid, nendele sekundeerivad Louis XVI stiilis rohelise katte ja kullatud ornamentikaga tugitoolid ja diivan ning ümmargune marmorplaadiga laud.

Peahoone idatiivas asuvad peaministri töökabinet, puhkeruum, esindussalong (nn roheline tuba) ja nõupidamiste ruum (nn sinine tuba). Valitsusjuhi tööruumi on paigutatud Toompea lossist pärinev ja kõiki Eesti valitsusjuhte teeninud nn Pätsu-aegne süngepruun kabinetimööbel, milles on stiililiselt seotud barokk ja gootika. Selles kabinetis asub ka üks hoone kahest kaminast. Peaministri puhketoas on tänapäevane elutoamööbel.

Rohelist esindussalongi kaunistab ampiirstiilis mööblikomplekt. Sinises toas on omavahel kokku sobitatud erinevatest mööblikomplektidest pärit biidermeierstiilis sisustus. Nendeski ruumides leiduv vanaaegne mööbel on kolimise käigus kaasa toodud Toompea lossist.

Peahoone kolmandal korrusel asuvad riigisekretäri ning Riigikantselei juhtkonna tänapäevase kontorimööbliga sisustatud tööruumid. Ärkli- korruse ühte tiiba on paigutatud ventilat- siooniseade ning teises on bürooruum, kus asub kamin. Kaarjates kõrvalhoonetes on kabinetid peaministri büroo, valitsuse pressibüroo ning Riigikantselei ametnike tarvis. Nii peahoone sise- õue- kui ka merepoolse frontooni keskele on paigutatud riigivapi kujutised. Maja merepoolse frontooni harjal lehvib riigilipp.

Kuigi Rahukohtu 3 asuv hoonetekompleks on aegade jooksul vahetanud mitmeid omanikke ja tal on olnud erinevaid funktsioone, on ta nii kunsti- teostes, ajalooallikates kui ka teadlaste poolt koostatud uurimustes ikka kandnud Stenbocki maja nime. See fakt õigustab ka meid ajalugu väärtustades teda just Stenbocki majaks nimetama.

AASTA 2001 RIIGIKANTSELEI HALDUSALAS

Rahvusarhiiv

Priit Pirsko

Riigiarhivaar

2001. aasta oli Eesti arhiivinduse juubeliaasta - Ajalooarhiiv ja Riigiarhiiv tähistasid asutamise 80. aastapäeva, Filmiarhiiv aga 30. aastapäeva. Rahvusarhiivi kui riigi arhiive ühendava valitsusasutuse jaoks saab juubeliaastat pidada kordaläinuks ka teises mõttes. Edukusele pani tugeva aluse 2000. aastal ettevalmistatud ja 2001. aasta algul õnnestunult läbiviidud struktuurireform. Selle tulemusena jäi möödunud aastal Rahvusarhiivi raames tegutsema 16 avalikku arhiivi, senisest kahe võrra vähem. Riigiarhiivi, Ajalooarhiivi, Filmiarhiivi ja 13 maa-arhiivi kõrval vastutavad organisatsiooni kui terviku tegevuse koordineerimise eest arendusbüroo ja haldusbüroo, mis toimivad riigiarhivaari alluvuses. Vastavalt arengukavale on edaspidigi ette näha arhiivide üldarvu vähenemist, kuid teenindus- ja hoiutingimuste paranemist. Rahvusarhiiv peab tagama nii dokumentide õigeaegse vastuvõtmise ja alalise säilimise kui ka kodanikele vajaliku arhiiviinfo kättesaadavuse vähemalt neljal erineval moel: vahetult arhiivis, tava- ja e-posti teel ning telefonitsi. Asutuse organisatsioonilise ümberkorraldamise taga on Rahvusarhiivi visioonis väljendatud püüe: *Eesti ühiskonda peegeldava teabe kestmise ja kasutamise tagamine olevikus ja tulevikus.*

Rahvusarhiivi koosseisu kuulus 2001. aastal 336 ametikohta, kusjuures kõik riigi arhiivides töötavad arhivaarid ja arhiiviinspektorid vastavad arhiiviseaduses kehtestatud kutsenõuetele. Rahvusarhiivi aastaelarve (65 940 539 krooni) püsis samal tasemel kolmandat aastat.

Süsteemi suurimaks investeeringuks möödunud aastal oli Riigiarhiivi vahearhiivi ehituse algus Tallinnas. See arhiiv rajatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele, mis paneb Rahvusarhiivile kohustuse lisaks alatiselt säilitatavatele arhivaalidele kokku koguda ka nõukogudeaegsete likvidee-

ritud asutuste dokumendid. Vajadus niisuguse nn lisatöö järele on ilmselge, sest kümnete tuhandete inimeste tööstaa i tõestamiseks pole tihti muid võimalusi kui arhiivipäring. Arhiivide ehitamine peab edaspidigi püsima ühiskonnas teadvustatud vajadusena. Rahvusarhiivi praeguse kogumismahu juures võib nentida, et kahekümne viie aasta pärast praegune hoidlapind kahekordistub.

2001. aastal võeti riigi arhiividesse vastu 163 677 arhiiviväärtusega ja 95 446 tähtajalise väärtusega arhivaali. Kokku on praeguseks riigi arhiivides hoiul üle 7,7 miljoni säiliku, mis katavad 67 163 jooksvat riilimeetrit. Piltlikult väljendudes kataksid kõik meie püstitatud arhiivitoimikud rohkem kui kolmandiku Tallinna ja Tartu vahelise maantee pikkusest.

Rahvusarhiivi ülesandeks on samuti arhiivijärelevalve kui riikliku järelevalve teostamine. Kokku kuulus 2001. aastal arhiivijärelevalve alla 2869 asutust, neist kontrolliti vahetult 196 asjaajamist ja arhiivipidamist. Põhirõhk asetati seejuures asjaajamise hea tava seisukohalt kõige olulisemate arhiivimoodustajate nõustamisele. Kontrolliti kokku 26% valitsusasutustest, 29% valitsusasutuste poolt hallatavatest asutustest ning 22% avalik-õiguslikest asutustest.

Eelmise aasta jooksul jõudsid arhiivikasutajad vahetult tutvuda rohkem kui 135 000 säilikuga ehk 1,74 protsendiga arhivaalide kogumast. Rõõmustav on seejuures märkida uurijakülastuste pidevat kasvu. 2001. aastal oli Rahvusarhiivis kokku 15 949 uurijakülastust, mis on viimaste aastate kõrgeim näit. Kuigi genealoogiahuviliste arhiivibuumi Eestis veel täheldada ei saa, pole lähituleviku arengusuundumustes kahtlust. Sarnaselt teistes arenenud ühiskondades toimunule saab eestlastegi seas lähiaastail ülipopulaarseks kõugutabelite koostamine ja omamine. Uurijakohtade arv (142), mis möödunud aastal jõudsalt kasvas, kasvab tulevikus kindlasti veelgi.

Rahvusarhiivi väliskontaktid toimisid 2001. aastal kolmel tasandil. Kõigepealt tegutsemine Rahvusvahelise Arhiivinõukogu piires - osalemine

seksioonide ja komiteede (arhiivikoolituse ja -hariduse seksioon, parasvöötme arhiivide säilituskomitee), samuti Lääne-Euroopa regionaalse osakonna töös. Teiseks tuleb nimetada kohalolekut Euroopa Liidu liikmes- ja kandidaatriikide riigi-arhivaaride nõupidamistel ning kolmandaks ühisprojekte ja koostööd Läänemere piirkonna arhiividega. Balti arhiivijuhtide kohtumise korraldamine Tartus 2001. aasta mais oli viimasel tasandil kahtlemata kõige olulisem sündmus.

Ning lõpetuseks. Rahvusarhiivi ulatuslikust tegevusvaldkonnast teatud tulemuste esiletoomine ei ole küll kerge, aga siiski mitte ka võimatu ülesanne. Sestap nimetaksin arhiivide olulisemate saavutustena möödunud aasta kontekstis kolme momenti.

- Kõigepealt, loodi alus arhiivinduse pikaajalise arengu strateegiale. Juunis 2001 valmis *Rahvusarhiivi arengukava*, aasta lõpuks koostöös Riigikantseleiga ka Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatav *asjaajamise ja arhiivinduse arengukava kuni aastani 2005*, mille alusel muutub senisest ladusamaks lühiajaliste plaanide koostamine ning paremini jälgitavaks pikaajaliste arengusihete saavutamine. Rahvusarhiivi toimimise moraalne alus - visioon ja missioon - ning rahvusvaheliselt aktsepteeritud arhivaari eetikakoodeks on teadvustatud organisatsiooni üldise käitumishormina.
- 2001. aasta tähistas olulist edasiminekut klienditeeninduses. Renoveeritud teeninduspiirkonnad suuremates arhiivides (Ajalooarhiiv, Riigiarhiiv, Filmiarhiiv), Rahvusarhiivi ja arhiivide dünaamilised veebilehed, laiaulatuslik publitseerimistöö, arhiiviregistri kättesaadavus Internetis ning arhiivieeskirja soovituslike juhiste projektide valmimine on mõned märksõnad, mis ses lõigus tunduvad tähtsamatena.
- Eelmine aasta oli pöördeks ka digitaalarhiivinduses. Rahvusarhiivis valmis eelnõuna arhiivieeskirja täiendav peatükk, millega sätestatakse digitaalarhivaalide arhiivi üleandmiseks ettevalmistamise nõuded. Selle töö raames kogutud ja loodud oskusteave on aluseks

digitaalarhiivindusliku funktsiooni väljaarendamisele 2002. aastal. Arhiivieeskirja parandamine antud vallas pole mõistagi ühekordne ülesanne, töö erinevate digitaaldokumentide liikide arhiivinduse kindlaksmääramisel jätkub.

Riigi Teataja Kirjastus

Marika Seppius

Direktor

Riigi Teataja Kirjastuse (RTK) põhiülesanne on Riigikantselei poolt väljaantava Riigi Teataja toimetamine, trükkimine ja levitamine. Samuti peab RTK Riigi Teataja elektroonilist andmebaasi, kuhu lisaks trükis avaldatavatele õigusaktidele kantakse ka kohalike omavalitsuste õigusaktid. RTK trükikoda pakub trükiteenust nii Riigikantseleile kui ka mitmetele teistele riigiasutustele ja tellijatele.

2001. aastal toimetati RTK toimetuses kokku 1059 poognat (s.o ca 16 944 lehekülge, 1 pg=16 lk) Riigi Teatajat, mis jaguneb erinevate annete vahel järgmiselt:

	Maht (poognat) 1pg = 16 lk	Maht (lk)
RT I	327	5200
RT II	144	2304
RT III	78	1248
RTL	379	6038
Venekeelne Pavovõje Aktõ Estonii (PAE)	131	2096

2001. aastal suurenes Riigi Teataja annete kogumaht eelmise aastaga võrreldes ca 11,6%. Riigi Teataja annete mahud näitavad aastate lõikes tõusutendentsi vastupidiselt tellijate arvule. Järgmine tabel annab ülevaate Riigi Teataja annete mahust, tiraa idest ning tellimuste arvust aastatel

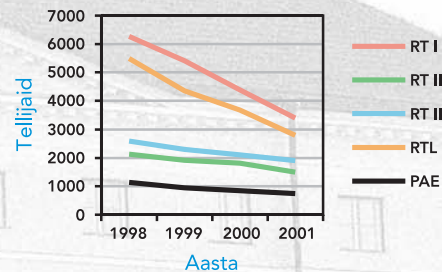
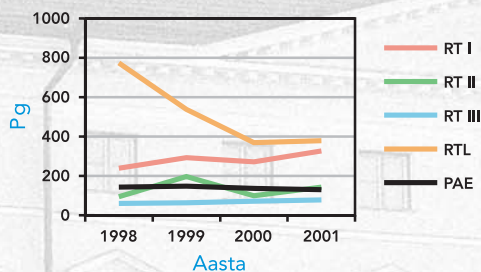
1998-2001. Tabelis on toodud keskmise tiraa i asemel tiraa aasta lõpu seisuga.

Seega väljus RTK trükikojast 2001. aastal üle 2,7 miljoni poogna (tiraa korda vastava ande kogumaht) Riigi Teatajat.

50 832 000 tähemärki. Riigi Teataja elektroonilise andmekogu poole on päevas umbes 30 000 pöördumist.

Vene tõlkerühm on tõlkinud 131 poognat väljaannet Pravovõje Aktõ Estonii. Selle väljaande tiraa

	Maht (pg)				Tiraa aasta lõpus		Tellimuste arv			
	1998	1999	2000	2001	2000	2001	1998	1999	2000	2001
RT I	240	293	272	327	4415	3430	6267	5412	4382	3391
RT II	94	197	99	144	1770	1565	2131	1916	1817	1503
RT III	61	64	71	78	2165	1970	2593	2305	2103	1903
RTL	773	538	370	379	3700	2845	5484	4348	3677	2798
PAE	143	149	137	131	880	830	1140	947	840	745

Nagu tabelist järeldub, on aastatel 1998-2001 Riigi Teataja annete maht muutunud ebahühtlaselt. Siiski suurenesid mahud 2001. aastal võrreldes 2000. aastaga ca 11,6%.

Riigi Teataja tiraa on seevastu pidevalt vähenenud, olles 2001. aastal ligi 18% võrra väiksem kui 2000. aastal. Sellisel trendil on mitmeid põhjuseid. Esiteks, elektrooniliste andmekogude järjest suurenev kasutatavus, teiseks, Riigi Teataja suurenev hind, mille põhjuseks omakorda on tellimuste ning müügi vähenemine.

Riigi Teataja tellimuste arv on võrreldes 1998. aastaga vähenenud üle 40%, kusjuures viimase aasta jooksul üle 19%. Põhjused on samad, mis tiraa i vähenemisel.

Riigi Teataja elektroonilisse andmekogusse on kantud 9 324 153 tähemärki kohalike omavalitsuste õigusakte, mida paberikandjal ei avaldata. Lisaks kohalike omavalitsuste aktidele avaldatakse elektroonilises andmekogus ka kõik paberikandjal ilmunud õigusaktid, mida oli arvestuslikult ca

oli ca 830 eksemplari, seega trükikojast väljus üle 108 000 poogna venekeelset väljaannet PAE.

Riigi Teataja levitamise lihtsustamiseks varustati 2001. aasta lõpus Riigi Teataja paberväljaanded triipkoodiga.

Koosseis

Riigi Teataja Kirjastuse struktuuris oli 1. jaanuari 2001. a seisuga 50 töökohta: toimetuses 22, trükikojas 18 ja üldosakonnas 10. Kirjastuses töötab 2002. aasta algusest 40 inimest. 2001. aastal valmisid mitmed RTK üldist töökorraldust reguleerivad dokumendid. Infotehnoloogia valdkonnas toimus kaks riigihanget.

Eelarveaasta 2001

Tulud majandustegevusest moodustasid 12,6 miljonit krooni, sellest riigieelarvelisi vahendeid oli 1,7 miljonit krooni.

Riigi Teataja Kirjastusel on ümberkorralduste aasta järel käes teine – uuenduste aasta. 2002. aasta

juunikuus käivitus elektrooniline Riigi Teataja, milles olevatel õigusaktidel on samaväärne seaduslik jõud paber kandjal Riigi Teatajas avaldatud õigusaktidega.

Käivituv uus süsteem luuakse eelkõige mõeldes selle kasutajale, et navigeerimine erinevates õigusaktides oleks lihtne ning tänapäevaseid info-tehnoloogilisi vahendeid kasutades oleks üle Interneti kättesaadav hetkeseisuga kehtiv õigusakt.

Riigi Teataja Kirjastusele on 2002. aasta koostöös Riigikantseleiga muutuste aasta, sest soovime pakuda Riigi Teataja lugejaskonnale veelgi paremat ja kasutajasõbralikumat teenust.

Eesti Haldusjuhtimise Instituut

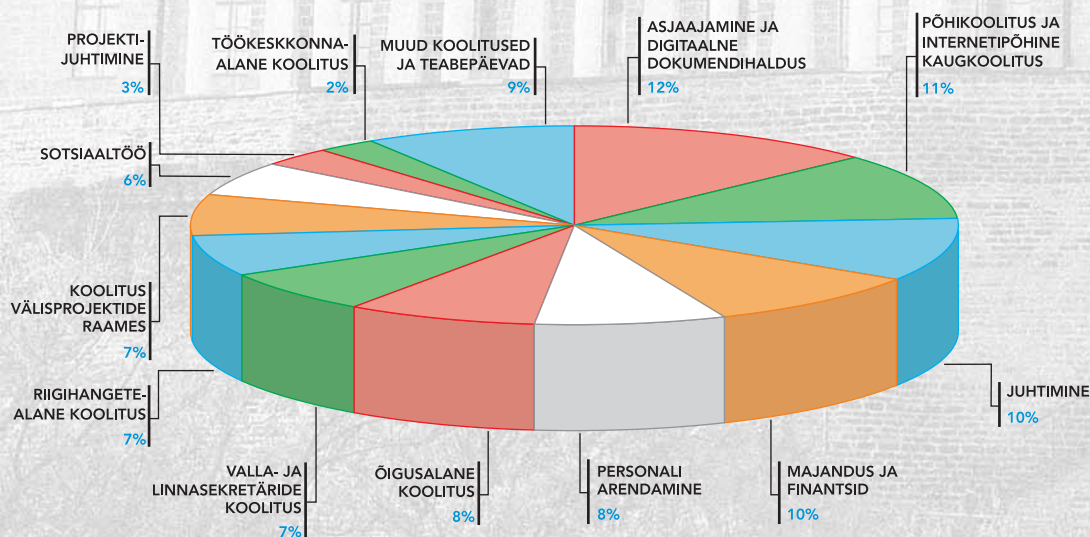
Ülle Purga
Direktor

Aasta 2001 oli Eesti Haldusjuhtimise Instituudi (EHI) tegevuses juba kaheksas. Oleme seadnud endale eesmärgiks toetada koolituse kaudu avaliku halduse arengut ning aidata ametnikel paremini hakkama saada muutuvast ja kiirest elust tulenevate väljakutsetega. Avatus ja läbipaistvus, selged eesmärgid ning vastutus, tõhusus ja mõjususe on

viimastel aastatel avaliku halduse arendamisel olulised märksõnad, sedavõrd olulised, et nende mõju on märgatav ka EHI eelmise aasta tegevuses tooni andnud koolitus- ja arendusprojektides.

Oma programmide koostamisel lähtume põhimõttest, et koolitus aitaks ametnikul püsida tasemel üldistes ametialaste teadmiste valdkondades ning annaks vajalikke teadmisi uuenduste elluviimiseks organisatsioonis. Ehkki pakume koolitust üsna laias teemade ringis (vt joonist), on võimalik välja tuua just selle aasta olulisimad tegemised.

Aasta 2001 üheks tõusvaks trendiks oli kahtlemata juhtimisalane koolitus. Avaliku sektori organisatsioonide tegevuse eesmärgistamine ning tulemuslikkus, tõhusus ja mõjususe, avalike teenuste kvaliteet - nende teemade käsitlemiseta ei möödunud pea ühtegi juhtidele mõeldud kursust. Strateegilise juhtimise ning plaanimise, kvaliteedijuhtimise ja tulemusjuhtimise tähenduse ja tähtsuse mõistmine avalikus sektoris edenes pikkade sammudega ning tegime tõsiselt tööd nende kursuste arendamisel. Märgatav oli huvi kasv ka meeskonnatööd ning suhtlemist arendavate koolituste vastu. Meilegi oli üllatuseks tervist, töövõimet ning selle taastumist käsitlevate kursuste edu. Küllap on avaliku halduse reformimise ettevõtmised toonud kaasa juhtide töö intensiivsemaks muutumise ning

Joonis: EHI koolitus teemavaldkonniti

tööpinge sedavõrd suure kasvu, et tekkinud on vajadus mõelda eraldi tervise ning töövõime säilitamisele ja taastamisele.

Kui personalitöö traditsioonilised valdkonnad on olnud populaarsed juba mitmeid aastaid, siis aasta 2001 tõi kaasa hoomatava muudatuse rõhuasetustes. Terminit *personalijuhtimine* asendab aina sagedamini palju laiemat tähendust kandev *personali arendamine* ning tõsist väljakutset pakkus meile strateegiliste eesmärkide saavutamist toetava personali arendamise strateegia väljatöötamise koolitus.

Avatum ja läbipaistvam avalik haldus - selle eesmärgi saavutamisele aitasid loodetavasti kaasa nii avaliku teabe seaduse tutvustamise teabepäevad ja elektroonilisele dokumendihaldusele ülemineku ulatuslik koolitusprojekt kui ka paljud õigus- ja finantsalased koolitused.

Üheks instituudi arengut toetavaks teguriks on tavapäraselt olnud koostöö välispartneritega – avaliku sektori töötajaid koolitavate organisatsioonidega teistest riikidest ning osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös. Teadmine teiste riikide avaliku halduse arengutest võimaldab ka endal paremini sihte seada. Aasta 2001 märkimisväärseimaks projektiks kujunes kindlasti koostöös Massachusettsi osariigi (USA) Koolituse ja Arendamise Instituudiga valminud koolitusprojekt *Muutuste juhtimine kohalikul tasandil*. Projekti raames valminud koolitusprogramm, ettevalmistatud koolitajad ning viies maakonnas läbiviidud koolitus on mõeldud haldusterritoriaalsete muudatuste läbiviimise toetamiseks ning jääb meie koolituskavva kindlasti veel mitmeks aastaks. Ka Suurbritannia koostööpartnerite toel valminud keskonnaalaste investeerimisprojektide juhtimise koolitusprogrammi tähtsus suureneb vastavalt finantseerimisvõimaluste avarumisele ja keskonnahoiu tähtsustumisele.

Erilist tähendust omab aasta 2001 aga seetõttu, et esmakordselt õnnestus meil väliskoostöös asuda

õpetatava rollist õpetaja omasse. Koostöös Kanada Dalhousie Ülikooli ja Läti ning Leedu kolleegidega käivitus Ukraina riigiametnike juhtimis- ja majandusalase koolituse projekt, mille eesmärgiks on võimaldada õppida Eesti ja teiste Balti riikide reformide läbiviimise kogemustest. Eesti kui ELi tulevase liikme tutvustamise eesmärki kandis ka koostöös Saksa Avaliku Halduse Liiduakadeemiaga korraldatud Saksa riigiametnike õppereis Eestisse.

Päris kindlasti oli aasta 2001 raskeimaks väljakutseks instituudile vajadus tulla toime ilma riigieelarvelise finantseerimise toeta. Seatud eesmärkide saavutamine uutes oludes nõudis suuri muudatusi ning oli võimalik vaid tänu iga töötaja pingutustele.

Avatumaks ja koostööaltimaks muutumine jääb instituudi 2001. aasta tegemistest kõlama vast kõige olulisemana. Õppisime välisriikide koostööpartneritelt ning saime nõu ja tuge koostööst paljude Eesti organisatsioonidega. Täname kõiki, kes aitasid kaasa meie õnnestumistele.

Eesti Õigustõlke Keskus

Merit Ilja

Direktor

Eesti Õigustõlke Keskuse (EÕTK) ülesanne ja põhitegevused

Keskuse ülesanne on rahuldada Eesti valitsuse vajadused õigusaktide tõlgete järele efektiivselt ja professionaalselt.

Ülesande täitmiseks on vajalikud järgmised põhitegevused:

- Euroopa Liidu õigusaktide tõlkimine eesti keelde.
- Eesti õigusaktide tõlkimine inglise keelde.
- Õigusaktide tõlgete ning neis sisalduva terminoloogia andmebaaside loomine, haldamine ja kättesaadavuse tagamine.

EÕTK toodang: tõlked ja terminoloogia

EÕTK põhitoodanguks on valminud tõlked ning tõlkepõhiselt läbitöötatud terminoloogia, s.t terminoloogia andmebaasi lisandunud kirjed (terminid koos vastete, definitsioonide ja muu vajaliku informatsiooniga). Valmistõlked on läbinud keelelise ja juriidilise ning võimaluse korral ka vastava eriala asjatundja tehtud sisulise toimetamise.

Euroopa Liidu õigusaktide ja Eesti õigusaktide EÕTK-s valminud tõlked on üldsusele tasuta kättesaadavad EÕTK koduleheküljel www.legaltext.ee. Tõlgetes esinev eesti-inglise ning inglise-eesti terminoloogia on samuti üldsusele tasuta kättesaadav EÕTK terminibaasis ESTERM, mis asub EÕTK koduleheküljel.

2001. aastal täitsid EÕTK inglise ja eesti tõlkerühmad Kõrgemate Ametnike Nõukogus heaks kiidetud ja riigisekretäri poolt kinnitatud tõlkeplaanid edukalt. Inglise tõlkerühma töö tulemusena valmis 2 426 standardlehekülge Eesti õigusaktide tõlkeid inglise keelde. Eesti tõlkerühmal valmis 20 026 standardlehekülge Euroopa Liidu õigusaktide tõlkeid eesti keelde.

Olulisemad saavutused terminoloogia valdkonnas:

- Koostöös Kodakondsus- ja Migratsiooni-ametiga valmis 5. märtsil 2001 migratsiooni- alane oskussõnastik, mis sisaldab 1 200 märksõna inglise, eesti ja vene keeles. Sõnastik on üldsusele tasuta kättesaadav EÕTK koduleheküljel.
- Koostöös Rahandusministeeriumiga valmis 15. märtsil 2001 Euroopa Ühenduste eelarve sõnastik, mis sisaldab 800 märksõna inglise, prantsuse ja eesti keeles. Sõnastik koostati EÕTK ja Suurbritannia Suursaatkonna koostööprojekti raames ning seda finantseeris Suurbritannia Suursaatkond. Sõnastik on üldsusele tasuta kättesaadav EÕTK koduleheküljel.
- Korrastati 4 202 Eesti õigusaktidest väljanõpitud ja EÕTK terminibaasi sisestatud õigus-

terminit. Eesti-inglise õigusterminite sõnastik on üldsusele tasuta kättesaadav EÕTK veebilehel alates 7. novembrist 2001.

- Korrastati 1 769 Euroopa Liidu õigusaktidest väljanõpitud ja EÕTK terminibaasi sisestatud õigusterminite. Inglise-eesti õigusterminite sõnastik on üldsusele kättesaadav EÕTK veebilehel alates 31. detsembrist 2001.
- Koostöös Tolliametiga viidi läbi Eesti kaupade nomenklatuuri terminiprojekt, mille tulemusena esitati 120 ettepanekut Eesti kaupade nomenklatuuri terminite muutmiseks.

Õigustõlke ja terminoloogiatöö edendamine

Lisaks tõlke- ja terminoloogiatööle peab EÕTK oluliseks ka õigustõlke ja terminoloogiatöö põhimõtete tutvustamist ministeeriumide tõlkijatele ja üldsusele.

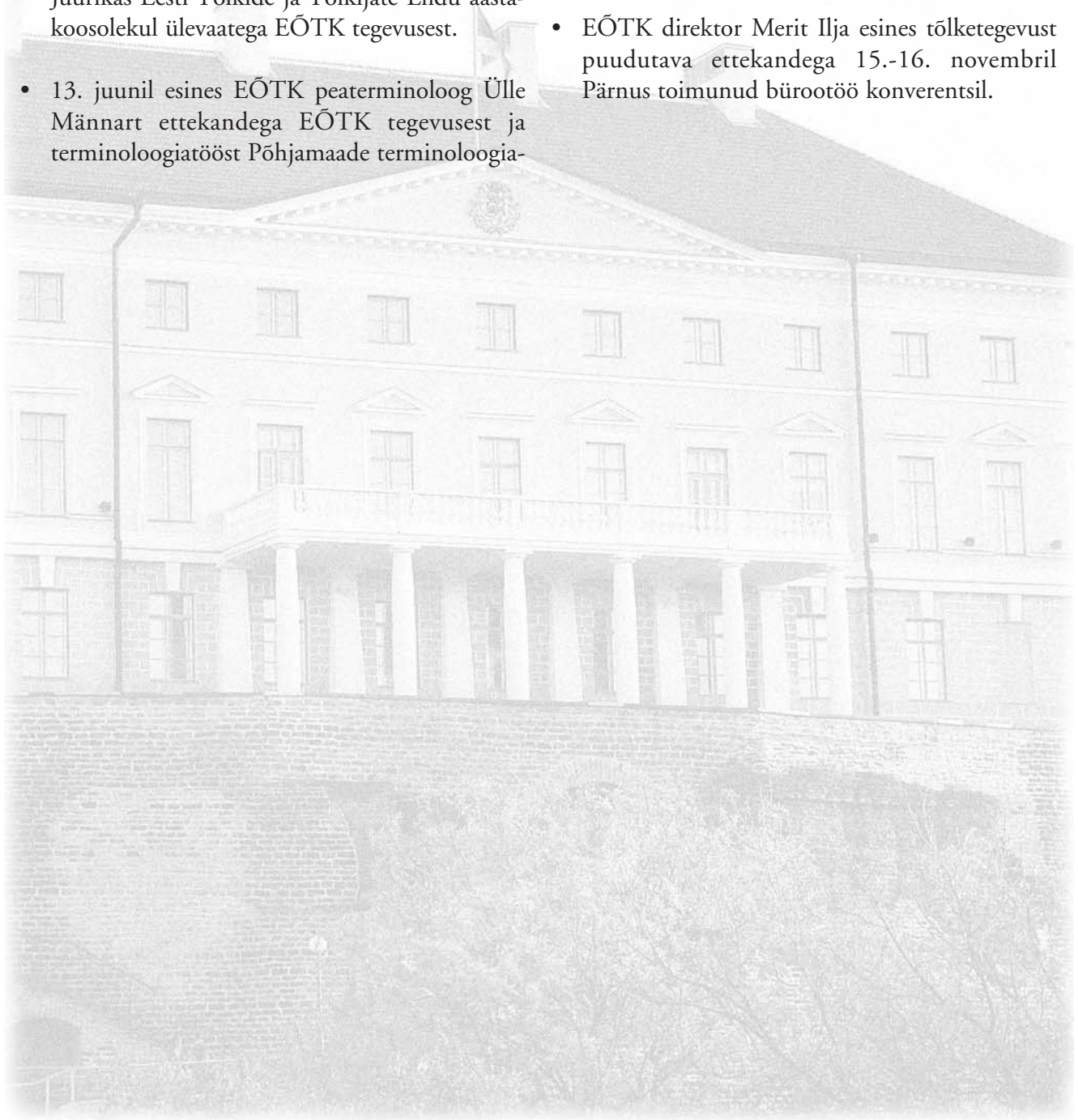
- 8. ja 9. veebruaril korraldas EÕTK lahtiste uste päeva ministeeriumide kontaktisikutele ja tõlkijatele. Tutvustati EÕTK tõlkeprotsessi, terminoloogiatöö põhimõtteid ja EÕTK uuenenud kodulehekülge.
- Justiitsministeeriumi väljaandes Õiguskeel 2001, 1 ilmus EÕTK keeletoimetaja Hille Saluääre artikkel “Jaanalinnust ja lendavast maost ehk suurest maailmast väikese sees” ja Õiguskeeles 2001, 2 samalt autorilt artikkel “Euroopa Liidu õigusaktide jaotuselemendid ja neile viitamine”.
- 11. ja 12. aprillil korraldas EÕTK konventsioonide tõlkimise seminari ministeeriumide tõlkijatele. Tutvustati EÕTK tõlkimis- ja toimetamisepõhimõtteid ning peatuti konventsioonide tõlkimisel tekkivatel konkreetsetel probleemidel.
- 25. mail loodi EÕTK egidi all õigustõlke töörühm. Töörühma ülesanne on määratleda konventsioonide kvaliteetse tõlkimise põhimõtted.

Töörühm arutab terminoloogiaprobleeme (konventsioonides ja lepingutes esinevad juriidilised terminid), korduvväljendite tõlke-
trafarette jms. Töörühmale saab adresseerida konventsioonide tõlkimisega ning ka õigus-
tõlkega üldiselt seotud küsimusi. Tehtud otsused avaldatakse EÕTK koduleheküljel.

- 5. juunil esines EÕTK inglise rühma juht Virge Juurikas Eesti Tõlkide ja Tõlkijate Liidu aasta-
koosolekul ülevaatega EÕTK tegevusest.
- 13. juunil esines EÕTK peaterminoloog Ülle Männart ettekandega EÕTK tegevusest ja
terminoloogiatööst Põhjamaade terminologia-

assotsiatsiooni NORDTERMi konverentsil Helsingis.

- EÕTK inglise rühma juht Virge Juurikas, peaterminoloog Ülle Männart, terminoloog
Mall Laur ja direktor Merit Ilja esinesid 9.-10. novembril Taani Aarhusi Ärikooli ja Tartu
Ülikooli korraldatud tõlkekonverentsil ette-
kannetega.
- EÕTK direktor Merit Ilja esines tõlketevast
puudutava ettekandega 15.-16. novembril
Pärnus toimunud bürootöö konverentsil.

RIIGIKANTSELEI KOOSSEIS JA PERSONALISTATISTIKA 2001. AASTAL

Kaire Kiin

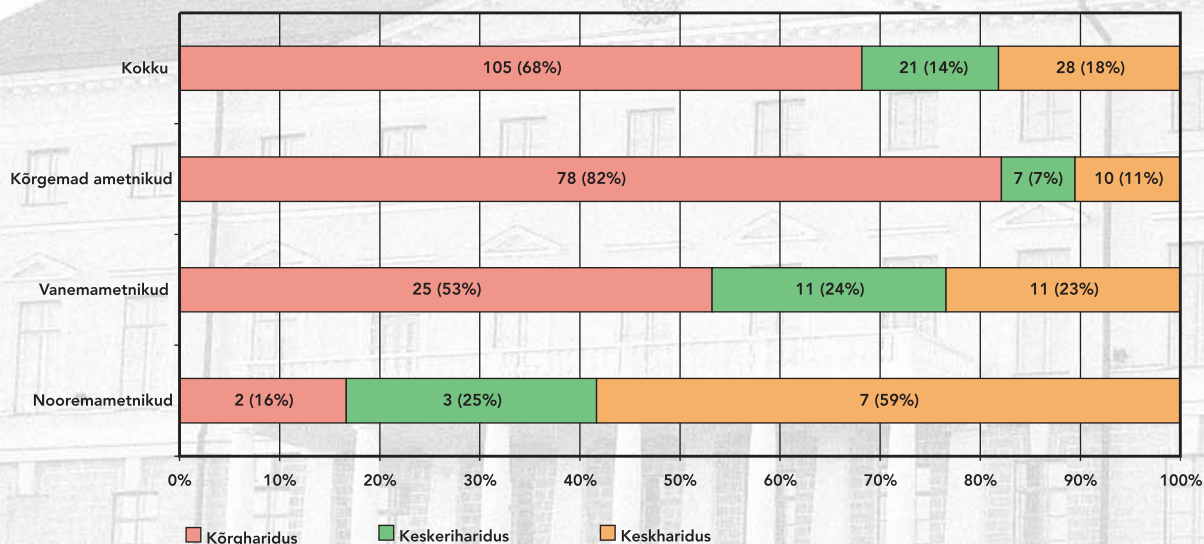
Avaliku teenistuse ja personaliosakonna Riigikantselei personalitalituse juhataja

31. detsembril 2001 töötas Riigikantseleis 154 ametnikku ja 65 abiteenistujat.

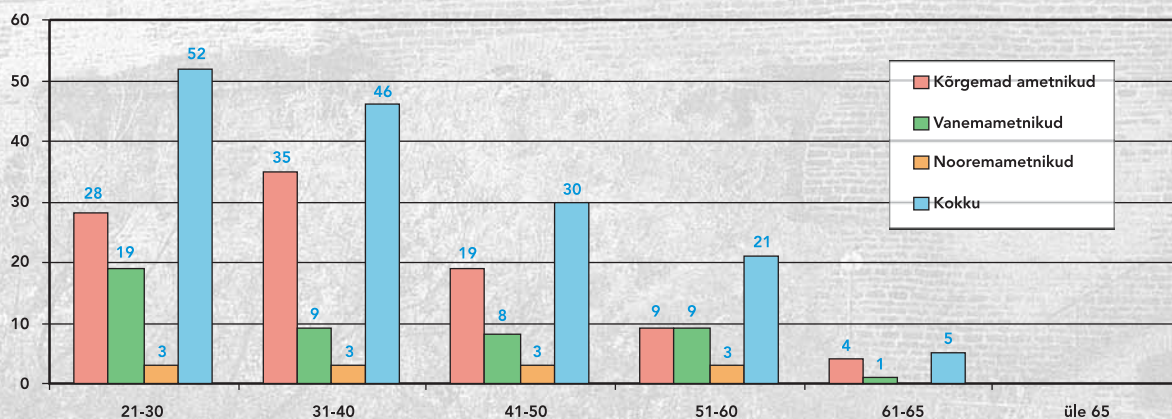
2001. aasta jooksul asus Riigikantseleisse tööle 31 ametnikku ja 11 abiteenistujat. Teenistusest lahkus 22 ametnikku ja 16 abiteenistujat. Tööjõu voolavus 2001. aastal oli 17,6%. Teenistusse astunud ametnikest tuli 42% ehk 13 inimest avalikust teenistusest ja sama palju erasektorist, ülejäänud 16% ehk 5 inimest ei omanud varasemat töökogemust. Riigikantseleist lahkunud ametnikest

jätkas avalikus teenistuses 36% ehk 8 ametnikku. 68% Riigikantselei ametnikest on kõrgharidusega. Kõrgematest ametnikest omab kõrgharidust 82%, vanemametnikest 53% ja nooremametnikest peaaegu 2%.

Kõige rohkem on kõrgemaid ametnikke – 62%, vanemametnikke on 30% ja nooremametnikke 8%. Kõige suuremad vanusegrupid on 21-30-aastased ja 31-40-aastased. Kokku 64% ametnikest on alla 40-sed.

Riigikantselei ametnike koosseis haridustaseme järgi (seisuga 31.12.2001)

Riigikantselei ametnike vanuseline koosseis (seisuga 31.12.2001)

RIIGIKANTSELEI EELARVE 2001

Riigikantselei 2001. aasta kinnitatud eelarvest ja kassakuludest annab ülevaate järgmine tabel.

Osa	Peatükk	Artikkel	Eelarve	Kassakulu	Täitmine %
129	Peatükk 11 Riigikantselei	10 Töötasu	19740400	19740400	100,0
		21 Sotsiaalmaks	6415300	6415300	100,0
		30 Majandamiskulud	33219500	33005000	99,3
		39 Teavikud	1500000	1500000	100,0
		44 Ostetud teenused	3220400	3170628	98,5
		57 Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	52200	50648	97,0
		84 Laenude tagasimaksed	7353000	7353000	100,0
		99 Omatulude arvel tehtavad kulud	4246612	4237218	99,8
129	Peatükk 12 Rahvastikuministri büroo	10 Töötasu	1475700	1475299	99,9
		21 Sotsiaalmaks	487000	486964	99,9
		30 Majandamiskulud	1058700	1027668	97,0
		54 Toetused	300000	300000	100,0
129	Peatükk 13 Regionaalministri büroo	10 Töötasu	1316600	1316599	100,0
		21 Sotsiaalmaks	429500	429500	100,0
		30 Majandamiskulud	664400	599529	90,3
129	Peatükk 15 Töötasuvahendid tulemusjuhtimise rakendamiseks	10 Töötasu	1470940	1470940	100,0
		21 Sotsiaalmaks	185420	485420	100,0
129	Peatükk 17 Eurointegratsiooni büroo	10 Töötasu	2105500	2105500	100,0
		21 Sotsiaalmaks	694800	694800	100,0
		30 Majandamiskulud	1953700	1926681	98,6
129	Peatükk 97 Riigikantselei investeeringud	73 Kapitaalremont	20900891	20009620	95,7
		76 Soetused	4070000	3250840	79,9
129	Peatükk 98 Riigikantselei muud kulud	37 Infotehnoloogia	10921072	10614730	97,2
139	Peatükk 01 Rahandusministerium	51 Sihtotstarbelised eraldised hasartmängumaksu laekumistest	400832	400832	100,0
		54 Õppelaenude kustutamine	214232	208114	97,1
155	Vabariigi Valitsuse reserv	Mastivimplite ostmiseks	203550	196131,86	96,4
		Peterburi Jaani kirikule	375000	375000	100,0
		Raamatu «Eesti vanadel kaartidel» kuludeks	320000	0	0,0
KOKKU			125595249	122846360	97,8

KOMITEED, KOMISJONID JA NÕUKOGUD

Teenetemärkide Komitee

Riigikantselei juures tegutseva Teenetemärkide Komitee koosseisus toimunud muudatuse käigus kinnitati komitee uueks liikmeks Indrek Kannik, kes asendab komiteest lahkunud Tarmo Mändi. Teenetemärkide Komitee koosolekud toimusid 2001. aastal üheksal korral ning kõrvuti riiklike teenetemärkide andmise taotluste läbivaatamisega oli päevakorras Eesti kodanikele antud välisriikide au- ja teenetemärkide registreerimine. Kokku registreeriti laekunud avalduste alusel 45 au- ja teenetemärki, neist kõige enam (18) Prantsusmaa teenetemärke.

Haldusreformi Komitee

2001. aastal toimus 4 komitee koosolekut. Lisaks Haldusreformi Komitee liikmetele ja kutsutud osalejatele võtsid tööst osa mitmed Riigikogu liikmed ning Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Riigikantselei ja Siseministeeriumi ametnikud.

Peamised arutatud teemad puudutasid haldusterritoriaalset reformi, omavalitsuste rahastamise põhimõtteid ja tulemusjuhtimise juurutamist. Neist esimese osas võttis Vabariigi Valitsus vastu otsused “Haldusreformi kohaliku omavalitsuse valdkonnas ettevalmistamine ning haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamine” (Vabariigi Valitsuse 30. jaanuari 2001. a istungi protokoll nr 5 päevakorrapunkt nr 27) ja “Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamine valdade ja linnade osas” (Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2001. a korraldus nr 437-k). Riigikogule esitati kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, valla- ja linnaeelarve seaduse ja Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse muutmise seaduse eelnõud.

Tulemusjuhtimise rakendamiseks ettenähtud töötasuvahendite jaotamise tingimused ja kord kehtestati Vabariigi Valitsuse 24. jaanuari 2001. a määrusega nr 32.

2000. aasta lõpul otsustas Haldusreformi Komitee esitada valitsusele haldusreformi programmi, mille Vabariigi Valitsus kiitis põhimõtteliselt heaks oma 24. aprilli istungil (protokoll nr 20, päevakorrapunkt nr 27). Vabariigi Valitsuse haldusreformi programm kirjeldab haldusreformi ja selle elluviimist juhtivaid põhimõtteid ning selgitab reformi erinevate valdkondade probleemide olemust koos olulisemate lahendussuundadega. Programm annab üldistatud vastused küsimustele “miks teha?” ja “mida teha?”. Konkreetsemad vastused eelnimetatud küsimustele ja küsimusele “kuidas teha?” antakse haldusreformi valdkondlikes strateegiates.

Kõrgemate riigiametnike konkursi- ja atesteerimiskomisjon

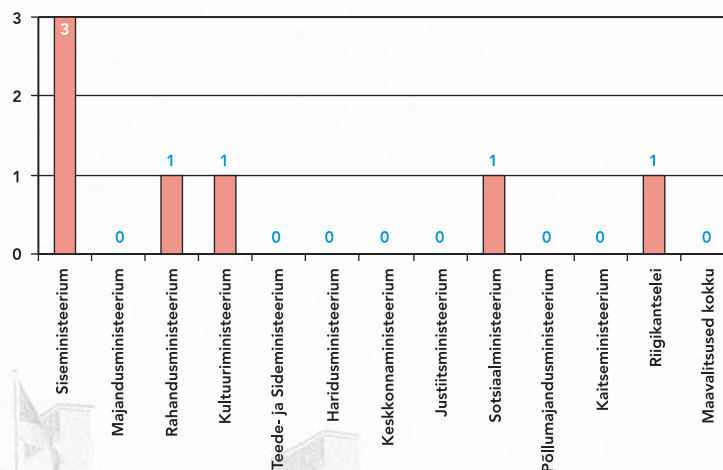
Riigikantselei juures tegutseb alates 1996. aastast kõrgemate riigiametnike konkursi- ja atesteerimiskomisjon (KRAKAK), kelle pädevusse kuulub kõrgemate riigiametnike (ministeeriumide asekanterid ja osakondade juhatajad, ametite ja inspeksioonide peadirektorid ja nende asetäitjad, muude valitsusasutuste juhid ja maasekretärid) valiku, edutamise ja tööalase hindamise (atesteerimise) läbiviimine. KRAKAK-i tööd juhib riigisekretär Aino Lepik, aseesimeheks on tegevpsühholoog Palmi Karu. Komisjoni põhikoosseisu kuulub kõrgemaid riigiametnikke, mitmete kutseühingute esindajaid ning sõltumatuid asjatundjaid väljastpoolt avalikku teenistust. Avalike konkurside ja edutamise läbiviimiseks moodustatavatesse spetsialiseeritud komisjonidesse kaasatakse tavaliselt selle asutuse, mille ametikohale kandideerijate (edutatavate) hindamist läbi viiakse, juht või ametikoha vahetu ülemus.

2001. aastal:

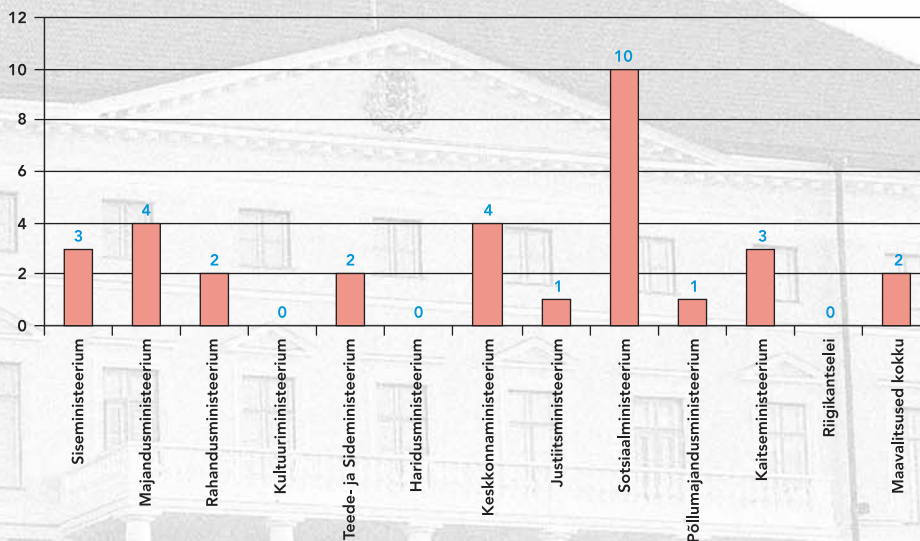
- Toimus 14 KRAKAK-i koosolekut.
- Viidi läbi 7 avalikku konkursi, millest 2 tunnustati luhtunuks (keskmiselt esitati ühele

ametikohtadele 5,4 avaldust, suurim konkurents oli Riigikantselei raamatupidamise osakonna juhataja ametikohtadele -19 kandidaati). Vt joonis 1.

- Viidi läbi 32 edutamist, millest 3 juhul tunnustati ametnik ametikohtadele mittevastavaks. Vt joonis 2.
- Viidi läbi 7 perioodilist atesteerimist (kõik 7 ametnikku loeti atesteerituks).
- Kooskolastati 38 ametikohta atesteerimise nõuded.

Joonis 1: Läbiviidud konkursside arv

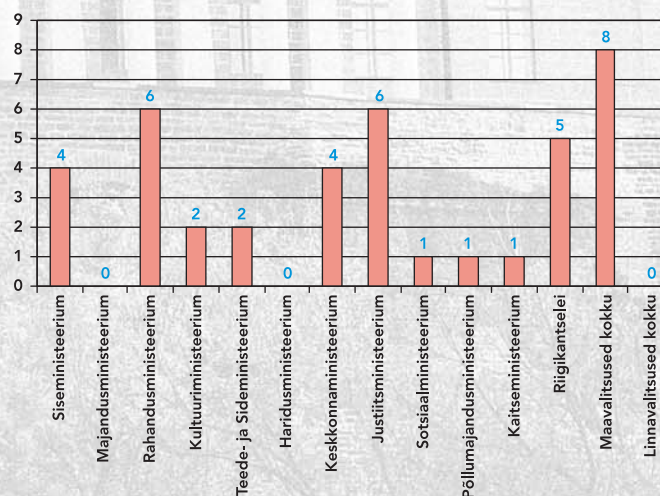

Joonis 2: Läbiviidud edutamiste arv

Avalikud konkursid kõrgemate riigiametnike ametikohtadele

Valdava osa kõrgemate riigiametnike ametikohtadele täidetakse vastavalt avaliku teenistuse seadusele avaliku konkursi korras. Konkursi kuulutab välja riigisekretär asutuse juhi ettepanekul, avaldades kuulutuse Ametlikes Teadaannetes. 2001. aastal kuulutas riigisekretär välja 40 avalikku konkurssi. Vt joonis 3.

Parandamiseks avalike konkursside info kättesaadavust on alates 2001. aastast info välja kuulutatud ja toimunud avalike konkursside kohta lisaks Ametlikele Teadaannetele avalikustatud ka Riigikantselei veebilehel.

Joonis 3: Riigisekretäri poolt väljakuulutatud konkursside arv

Arhiivinõukogu

Arhiivinõukogu on riigisekretär Aino Lepiku poolt juhitud nõuandev kogu arhiivinduse valdkonnas, kuhu kuuluvad riigiarhivaar Priit Pirsko, Eesti Arhivaaride Ühingu esimees Peep Pillak, Lääne-Viru maa-arhivaar Helve Matsi, Tallinna Linnaarhiivi juhataja Urmas Oolup, Tartu Ülikooli arhiivinduse professor Aadu Must, Eesti Rahvusraamatukogu teadussekretär Andres Ottenson, Kultuuriministeeriumi kantsler Margus Allikmaa, Välisministeeriumi kantsler Indrek Tarand, Riigikogu Kantslei asedirektor Anu Laido, Eesti Panga sekretariaadi juhataja Peeter Grass, Siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna juhataja Kersti Hiedel, Eesti Linnade Liidu Büroo peaspetsialist Peep Kirsima, Justiitsministeeriumi üldosakonna kantslei juhataja Liis Laaneloog ja Kaitseministeeriumi haldusosakonna juhataja Madis Merivoo.

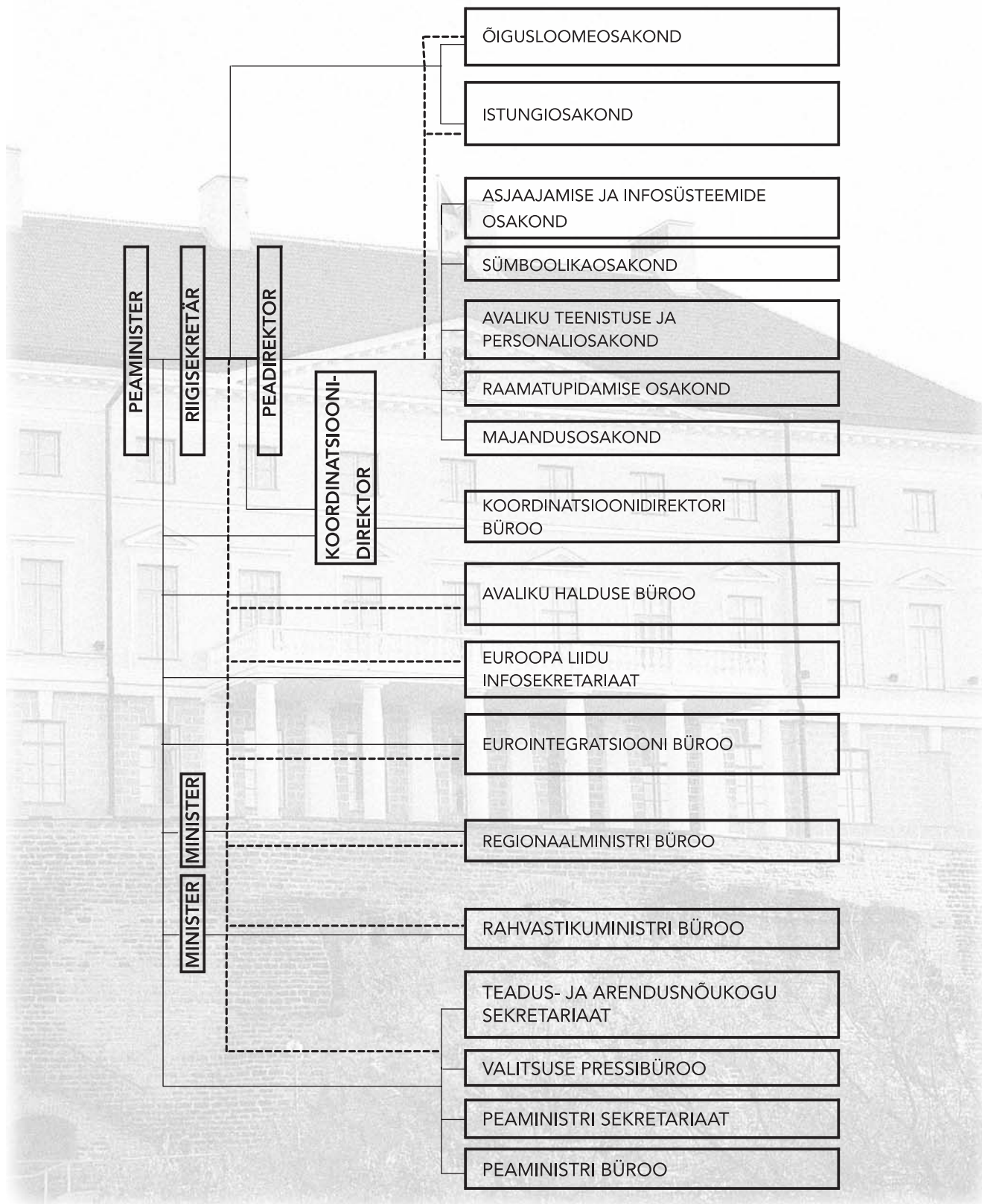
Arhiivinõukogu töövormiks on koosolekud. Riigisekretär kutsub koosolekud kokku arhiiviseaduses toodud ülesannete täitmiseks. Sellisteks ülesanneteks on arhiivinduse arengu põhisuundade ning arhiivindust, asjaajamist ja

dokumentide säilitamist käsitlevate õigustloovate aktide eelnõude läbivaatamine, arvamuse andmine avalike arhiivide asutamise ja lõpetamise kohta, avaliku konkursi läbiviimine riigiarhivaari kandidaadi väljaselgitamiseks ning teiste arhiivindust puudutavate küsimuste arutamine.

12. detsembril 2001. a toimunud arhiivinõukogu koosolekul oli aruelu all «Asjaajamise ja arhiivinduse arengukava aastateks 2002-2005» eelnõu. Arengukava eesmärgiks on luua asjaajamise ja arhiivinduse tervikliku arengu eeldused, esitada kooskõlastatud nägemus avaliku sektori asutuste asjaajamise arengusuundadest lähiaastatel, määratleda avalike arhiivide arenguprioriteetid ning suunata ja eesmärgistada Riigikantslei tegevust asjaajamise ja arhiivinduse koordineerimisel ja korraldamisel riigis. Arhiivinõukogu otsustas kiita «Asjaajamise ja arhiivinduse arengukava aastateks 2002-2005» eelnõu põhiseisukohad heaks.

Lisaks tegid arhiivinõukogu liikmed ettepanekuid arutamist vajavate teemade kohta, milleks on arhiivikoolituse õppekavade läbivaatamine ja digitaaldokumentide arhiveerimine.

RIIGIKANTSELEI STRUKTUUR

KONTAKTANDMED

Address: Riigikantselei, Rahukohtu 3, 15161 Tallinn.

ltdtelefon: 0 693 5860

Faks 0 693 5914

E-post: riigikantselei@rk.ee

URL: <http://www.riigikantselei.ee>

Registrikood: 7000 4809

	Telefon	Faks	E-post
Riigisekretär	0 693 5731	0 693 5994	
Riigikantselei peadirektor	0 693 5737	0 693 5798	
Peaministri büroo	0 693 5703	0 693 5767	
Peaministri sekretariaat	0 693 5701	0 693 5704	
Valitsuse pressibüroo	0 693 5792	0 693 5707	press@riik.ee
Rahvastikuministri büroo	0 693 5709	0 693 5904	rahmin@rk.ee
Regionaalministri büroo	0 693 5800	0 693 5801	regmin@rk.ee
Koordinatsioonidirektori büroo	0 693 5708	0 631 6132	
Istungiosakond	0 693 5796	0 693 5784	
Õigusloomeosakond	0 693 5771	0 693 5834	
Avaliku teenistuse ja personaliosakond	0 693 5760	0 693 5916	
Infosüsteemide ja asjaajamise osakond	0 693 5746	0 693 5914	
Sümboolikaosakond	0 693 5920	0 693 5916	
Raamatupidamise osakond	0 693 5873	0 693 5891	
Majandusosakond	0 693 5888	0 693 5886	
Avaliku halduse büroo	0 693 5935	0 693 5815	
Eurointegratsiooni büroo	0 693 5201	0 693 5202	
Euroopa Liidu infosekretariaat	0 693 5950	0 693 5957	
Teadus- ja Arendusnõukogu sekretariaat	07 375 619	07 441 722	